www.turkishstudies.net/language

Turkish Studies - Language and Literature

eISSN: 2667-5641

Review Article / Derleme Makalesi

The Danish Education System as a Model for Educational Transformation: Implications for Türkiye

Eğitimsel Dönüşüm İçin Bir Model Olarak Danimarka Eğitim Sistemi: Türkiye İçin Çıkarımlar

Şule Egüz*

Abstract: The purpose of this study is to examine the Danish education system from historical, philosophical, and structural perspectives, to identify the system's fundamental characteristics, and to evaluate them in relation to the Turkish education system. The study was conducted using a comparative education approach and employed the document analysis method. The study examines the relationship between Denmark's historical development, its political and sociocultural structure, and the formation of its education system; all levels of education, from early childhood education to higher education, have been analyzed. Additionally, key components such as teacher education, educational administration, vocational education, inclusive education practices, and educational philosophy have been evaluated. The research findings indicate that the Danish education system is structured around the principles of democratic participation, equal opportunity, student-centered learning, lifelong learning, and local governance. School autonomy, teachers' professional competencies, and students' participation in decision-making processes play a significant role in the education system. The strong collaboration between vocational and technical education and the labor market facilitates students' transition into employment; the inclusive education approach, meanwhile, supports the active participation of all students in educational processes. Grundtvig's "School for Life" philosophy, which lies at the core of Denmark's education policies, emphasizes not only the individual's academic development but also their social, cultural, and democratic development. A comparison of the Danish and Turkish education systems has yielded important policy implications for Türkiye, including the need to strengthen localization in education, increase teacher autonomy, expand early childhood education, develop school-sector collaboration in vocational education, and support a culture of lifelong learning. In conclusion, the Danish education system offers an important reference model for Türkiye through its successful practices aimed at achieving quality, equity, and sustainable development in education. However, rather than a direct adoption of this model, it is recommended that reforms be developed—taking into account Türkiye's historical, social, and institutional conditions—and adapted to the areas of local governance, teacher professionalism, inclusive early childhood education, school-sector collaboration, and lifelong learning.

Keywords: Danish Education System, Comparative Education, Education Policies, Lifelong Learning, Türkiye.

*Assoc. Prof. Dr., Inonu University, Faculty of Education, Department of Turkish and Social Sciences Education
Doç. Dr., İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü
ORCİD https://orcid.org/0000-0002-3633-8957
suleeguz@gmail.com

Cite as/ Atıf: Egüz, Ş. (2026). The Danish education system as a model for educational transformation: Implications for Türkiye / Eğitimsel dönüşüm için bir model olarak Danimarka eğitim sistemi: Türkiye için çıkarımlar. *Turkish Studies - Language and Literature*, *21*(Ö1), 1107-1165. [Special Issues Dedicated to Prof. Dr. Mahmut Özer], Ankara Bilim University Publications. https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.94815
Received/Geliş: 08 June/Haziran 2026
Accepted/Kabul: 15 September/Eylül 2026
Published/Yayın: 20 September/Eylül 2026
Checked by plagiarism software

Öz: Bu araştırmanın amacı, Danimarka eğitim sistemini tarihsel, felsefi ve yapısal boyutlarıyla incelemek, sistemin temel özelliklerini ortaya koymak ve Türkiye eğitim sistemi açısından değerlendirmeler yapmaktır. Araştırma, karşılaştırmalı eğitim yaklaşımı temelinde gerçekleştirilmiş olup doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada Danimarka'nın tarihsel gelişimi, siyasal ve sosyokültürel yapısı ile eğitim sisteminin oluşumu arasındaki ilişki ele alınmış; okul öncesi eğitimden yükseköğretime kadar tüm eğitim kademeleri incelenmiştir. Ayrıca öğretmen eğitimi, eğitim yönetimi, mesleki eğitim, kapsayıcı eğitim uygulamaları ve eğitim felsefesi gibi temel bileşenler değerlendirilmiştir. Araştırma bulguları, Danimarka eğitim sisteminin demokratik katılım, fırsat eşitliği, öğrenci merkezli öğrenme, yaşam boyu öğrenme ve yerel yönetişim ilkeleri üzerine yapılandırıldığını göstermektedir. Eğitim sisteminde okul özerkliği, öğretmenlerin profesyonel yetkinlikleri ve öğrencilerin karar alma süreçlerine katılımı önemli bir yer tutmaktadır. Mesleki ve teknik eğitim ile işgücü piyasası arasındaki güçlü iş birliği, öğrencilerin istihdama geçişlerini kolaylaştırmakta; kapsayıcı eğitim anlayışı ise tüm öğrencilerin eğitim süreçlerine etkin katılımını desteklemektedir. Danimarka'nın eğitim politikalarının temelinde yer alan Grundtvig'in "Hayat İçin Okul" anlayışı, bireyin akademik gelişiminin yanı sıra sosyal, kültürel ve demokratik gelişimini de ön plana çıkarmaktadır. Danimarka ve Türkiye eğitim sistemlerinin karşılaştırılması sonucunda, Türkiye açısından eğitimde yerelleşmenin güçlendirilmesi, öğretmen özerkliğinin artırılması, okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılması, mesleki eğitimde okul-sektör iş birliğinin geliştirilmesi ve yaşam boyu öğrenme kültürünün desteklenmesi gibi önemli politika çıkarımları elde edilmiştir. Sonuç olarak Danimarka eğitim sistemi, eğitimde kalite, eşitlik ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerine yönelik başarılı uygulamalarıyla Türkiye için önemli bir referans modeli sunmaktadır. Ancak bu modelin doğrudan aktarımından ziyade, Türkiye'nin tarihsel, toplumsal ve kurumsal koşulları dikkate alınarak; yerel yönetişim, öğretmen profesyonelliği, kapsayıcı erken çocukluk eğitimi, okul-sektör iş birliği ve yaşam boyu öğrenme alanlarında uyarlanmış reformların geliştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Danimarka Eğitim Sistemi, Karşılaştırmalı Eğitim, Eğitim Politikaları, Yaşam Boyu Öğrenme, Türkiye.

Structured Abstract:

Introduction and Aim

In an era characterised by rapid technological change, globalisation, and increasing demands for highly skilled human capital, education systems have become one of the most critical determinants of national competitiveness and sustainable development. Consequently, examining the educational policies and practices of high-performing countries provides valuable insights for educational reform and policy development. Denmark is widely recognised as one of the countries that has successfully established an equitable, student-centred, and democratic education system supported by a strong welfare-state tradition. The Danish education system emphasises equal opportunities, lifelong learning, local governance, student participation, and professional teacher autonomy, which have contributed significantly to its educational success and social cohesion.

The purpose of this study is to examine the Danish education system from historical, philosophical, administrative, and pedagogical perspectives and to identify implications for the Turkish education system. In addition to describing the structure and functioning of Danish education, the study aims to compare key characteristics of the Danish and Turkish education systems and to discuss potential policy lessons that may contribute to educational improvement in Türkiye.

Method

Document analysis was used as the data collection method in this study. Document analysis is a data collection technique based on the systematic analysis of written and visual materials related to the subject under investigation. In this context, national and international reports on the Danish education system, official policy documents, reports from the European Commission and Eurydice, OECD databases, documents published by the Danish Ministry of Education, statistical indicators, and academic studies on the subject were examined. In addition, current policy documents on the Turkish education system, data from the Ministry of National Education, and international comparative education reports were utilised. The selection of data sources was based on the criteria of recency, accessibility, and scientific reliability.

Results

The findings indicate that the Danish education system has evolved through a long historical process shaped by democratic governance, social trust, cultural cohesion, and welfare-state policies. Denmark's educational philosophy is strongly influenced by the ideas of N.F.S. Grundtvig, whose concept of “School for Life” emphasises personal development, democratic participation, experiential learning, and lifelong education. These principles continue to influence educational policies and practices across all levels of education. The study reveals that Danish education is characterised by a high degree of decentralisation. While national authorities establish general educational objectives and quality standards, municipalities and schools possess substantial autonomy regarding implementation. This governance model allows educational institutions to respond more effectively to local needs while maintaining national coherence. Another significant finding concerns student-centred learning practices. Danish schools prioritise collaborative learning, project-based instruction, critical thinking, creativity, and democratic participation. Students are viewed as active participants in educational processes rather than passive recipients of knowledge. Assessment practices place greater emphasis on formative evaluation and student development than on high-stakes testing. The analysis further demonstrates that Denmark has established a comprehensive and inclusive educational system beginning in early childhood education and extending through higher education and adult learning.

Preschool participation rates are among the highest in Europe, reflecting the country's commitment to educational equity from an early age. Inclusive education policies ensure that students with special educational needs receive individualised support within mainstream educational settings whenever possible. The vocational education and training (VET) system emerged as another major strength of Danish education. Strong partnerships between schools and employers facilitate smooth school-to-work transitions and contribute to low levels of youth unemployment. The dual structure of vocational education integrates theoretical instruction with workplace-based learning, enabling students to acquire both academic knowledge and practical competencies. Teacher education also occupies a central position within the Danish educational model. Teachers are prepared through rigorous university-level programmes that combine academic knowledge with

extensive practical experience. Continuous professional development and professional autonomy are considered essential elements of educational quality. Danish teachers are entrusted with significant responsibility in curriculum implementation, classroom management, and instructional decision-making. The comparison with Türkiye highlights notable differences in educational governance, teacher autonomy, vocational education structures, student assessment practices, and lifelong learning participation. While Türkiye has implemented important educational reforms in recent decades, the Danish model demonstrates the potential benefits of strengthening local governance, enhancing teacher professionalism, expanding student participation, and fostering stronger connections between education and labour markets.

Discussion and Conclusion

The findings suggest that the success of the Danish education system cannot be attributed solely to educational policies but must be understood within the broader context of democratic traditions, social welfare policies, and cultural values that support equity, participation, and lifelong learning. Denmark's experience demonstrates that educational quality and educational equity can be pursued simultaneously through coherent policies emphasising inclusion, teacher professionalism, student well-being, and decentralised governance.

For Türkiye, the Danish case offers several important policy implications. These include strengthening local decision-making processes, increasing teacher autonomy and professional development opportunities, expanding early childhood education, improving school-industry cooperation in vocational education, promoting lifelong learning, and enhancing student participation in educational decision-making processes. However, policy transfer should not be approached as a direct replication of foreign practices. Instead, educational reforms should be adapted to Türkiye's unique historical, cultural, demographic, and institutional context. Overall, the Danish education system represents a valuable international reference point for educational transformation by demonstrating how democratic values, social equity, and high-quality learning opportunities can be integrated within a coherent and sustainable educational framework. However, rather than a direct adoption of this model, it is recommended that reforms be developed—taking into account Türkiye's historical, social, and institutional conditions—and adapted to the areas of local governance, teacher professionalism, inclusive early childhood education, school-sector collaboration, and lifelong learning.

Keywords: Danish Education System, Comparative Education, Education Policies, Lifelong Learning, Türkiye.

ملخص منظم:

مقدمة والهدف

في عصر يتسم بالتغير التكنولوجي السريع، والعولمة، وتزايد الطلب على رأس المال البشري ذي المهارات العالية، أصبحت أنظمة التعليم أحد أهم العوامل المحددة للقدرة التنافسية الوطنية والتنمية المستدامة. وبالتالي، فإن دراسة السياسات والممارسات التعليمية في البلدان ذات الأداء العالي توفر رؤى قيّمة لإصلاح التعليم ووضع السياسات. تُعرف الدنمارك على نطاق واسع بأنها إحدى الدول التي نجحت في إرساء نظام تعليمي منصف ومتمحور حول الطالب وديمقراطي، مدعومًا بتقاليد راسخة لدولة الرفاهية. ويشدد النظام التعليمي الدنماركي على تكافؤ الفرص، والتعلم مدى الحياة، والحكم المحلي، ومشاركة الطلاب، واستقلالية المعلمين المهنية، وهي عوامل ساهمت بشكل كبير في نجاحها التعليمي والتماسك الاجتماعي.

الغرض من هذه الدراسة هو دراسة النظام التعليمي الدنماركي من منظورات تاريخية وفلسفية وإدارية وتربوية، وتحديد الآثار المترتبة على النظام التعليمي التركي. وبالإضافة إلى وصف هيكل النظام التعليمي الدنماركي وكيفية عمله، تهدف الدراسة إلى مقارنة الخصائص الرئيسية للنظامين التعليميين الدنماركي والتركي، ومناقشة الدروس السياساتية المحتملة التي قد تسهم في تحسين التعليم في تركيا.

المنهجية

استُخدم تحليل الوثائق كطريقة لجمع البيانات في هذه الدراسة. تحليل الوثائق هو تقنية لجمع البيانات تعتمد على التحليل المنهجي للمواد المكتوبة والمرئية المتعلقة بالموضوع قيد الدراسة. وفي هذا السياق، تم فحص التقارير الوطنية والدولية حول النظام التعليمي الدنماركي (OECD)، ووثائق السياسات الرسمية، وتقارير المفوضية الأوروبية ومؤسسة «يوريديس»، وقواعد بيانات منظمة التعاون الاقتصادي والتنمية والوثائق الصادرة عن وزارة التعليم الدنماركية، والمؤشرات الإحصائية، والدراسات الأكاديمية حول هذا الموضوع. بالإضافة إلى ذلك، تم الاستعانة بوثائق السياسات الحالية المتعلقة بالنظام التعليمي التركي، والبيانات الصادرة عن وزارة التعليم الوطني، والتقارير الدولية المقارنة في مجال التعليم. واستند اختيار مصادر البيانات إلى معايير الحداثة، وسهولة الوصول، والمصداقية العلمية.

النتائج

،تشير النتائج إلى أن النظام التعليمي الدنماركي قد تطور عبر مسار تاريخي طويل شكلته الحوكمة الديمقراطية، والثقة الاجتماعية والتماسك الثقافي، وسياسات دولة الرفاهية. تتأثر فلسفة التعليم في الدنمارك تأثراً قوياً بأفكار ن.ف.س. غروندتفيغ، الذي يركز مفهومه لـ«مدرسة الحياة» على التنمية الشخصية، والمشاركة الديمقراطية، والتعلم التجريبي، والتعليم مدى الحياة. ولا تزال هذه المبادئ تؤثر على السياسات والممارسات التعليمية في جميع مستويات التعليم. وتكشف الدراسة أن التعليم الدنماركي يتميز بدرجة عالية من اللامركزية. ففي حين تضع السلطات الوطنية الأهداف التعليمية العامة ومعايير الجودة، تتمتع البلديات والمدارس باستقلالية كبيرة فيما يتعلق بالتنفيذ. ويسمح نموذج الحوكمة هذا للمؤسسات التعليمية بالاستجابة بشكل أكثر فعالية للاحتياجات المحلية مع الحفاظ على التماسك الوطني. وهناك نتيجة مهمة أخرى تتعلق ،بممارسات التعلم التي تركز على الطالب. تمنح المدارس الدنماركية الأولوية للتعلم التعاوني، والتعليم القائم على المشاريع، والتفكير النقدي .والإبداع، والمشاركة الديمقراطية. يُنظر إلى الطلاب على أنهم مشاركون نشطون في العمليات التعليمية بدلاً من كونهم متلقين سلبيين للمعرفة وتركز ممارسات التقييم بشكل أكبر على التقييم التكويني وتطور الطالب أكثر من التركيز على الاختبارات ذات الرهانات العالية. ويُظهر التحليل .كذلك أن الدنمارك قد أنشأت نظامًا تعليميًّا شاملًا وجامعًا يبدأ من مرحلة التعليم في مرحلة الطفولة المبكرة ويمتد عبر التعليم العالي وتعليم الكبار

وتعد معدلات الالتحاق بمرحلة ما قبل المدرسة من بين أعلى المعدلات في أوروبا، مما يعكس التزام البلد بالمساواة التعليمية منذ سن مبكرة. وتضمن سياسات التعليم الشامل حصول الطلاب ذوي الاحتياجات التعليمية الخاصة على دعم فردي ضمن البيئات التعليمية العادية كلما كنقطة قوة رئيسية أخرى للتعليم الدنماركي. تسهل الشراكات القوية بين المدارس (VET) أمكن ذلك. وقد برز نظام التعليم والتدريب المهني وأرباب العمل الانتقال السلس من المدرسة إلى سوق العمل وتساهم في انخفاض معدلات بطالة الشباب. يدمج الهيكل المزدوج للتعليم المهني التدريس النظري مع التعلم القائم على مكان العمل، مما يمكّن الطلاب من اكتساب المعرفة الأكاديمية والكفاءات العملية على حد سواء. كما يحتل إعداد المعلمين مكانة مركزية ضمن النموذج التعليمي الدنماركي. يتم إعداد المعلمين من خلال برامج جامعية صارمة تجمع بين المعرفة الأكاديمية والخبرة العملية الواسعة. ويُعتبر التطوير المهني المستمر والاستقلالية المهنية عنصرين أساسيين لجودة التعليم. يُعهد إلى المعلمين الدنماركيين بمسؤولية كبيرة في تنفيذ المناهج الدراسية، وإدارة الفصول الدراسية، واتخاذ القرارات التعليمية. وتُبرز المقارنة مع تركيا اختلافات ملحوظة في حوكمة التعليم، واستقلالية المعلمين، وهياكل التعليم المهني، وممارسات تقييم الطلاب، والمشاركة في التعلم مدى الحياة. وفي حين نفذت تركيا إصلاحات تعليمية مهمة في العقود الأخيرة، يُظهر النموذج الدنماركي الفوائد المحتملة لتعزيز الحوكمة المحلية، ورفع مستوى الاحتراف .المهني للمعلمين، وتوسيع مشاركة الطلاب، وتعزيز الروابط بين التعليم وأسواق العمل

المناقشة والخلاصة

تشير النتائج إلى أن نجاح النظام التعليمي الدنماركي لا يمكن أن يُعزى إلى السياسات التعليمية وحدها، بل يجب فهمه في السياق الأوسع للتقاليد الديمقراطية وسياسات الرفاه الاجتماعي والقيم الثقافية التي تدعم المساواة والمشاركة والتعلم مدى الحياة. وتُظهر تجربة الدنمارك ،أنه يمكن السعي لتحقيق جودة التعليم والمساواة التعليمية في آن واحد من خلال سياسات متسقة تركز على الإدماج، والمهنية لدى المعلمين .ورفاهية الطلاب، والإدارة اللامركزية

بالنسبة لتركيا، توفر الحالة الدنماركية عدة انعكاسات سياسية مهمة. وتشمل هذه تعزيز عمليات صنع القرار المحلية، وزيادة استقلالية المعلمين وفرص التطوير المهني، وتوسيع نطاق التعليم في مرحلة الطفولة المبكرة، وتحسين التعاون بين المدارس وقطاع الصناعة في مجال التعليم المهني، وتشجيع التعلم مدى الحياة، وتعزيز مشاركة الطلاب في عمليات صنع القرار التعليمي. ومع ذلك، لا ينبغي التعامل مع نقل السياسات على أنه تكرار مباشر للممارسات الأجنبية. بل يجب تكييف الإصلاحات التعليمية مع السياق التاريخي والثقافي والديموغرافي والمؤسسي الفريد لتركيا. بشكل عام، يمثل نظام التعليم الدنماركي مرجعاً دولياً قيماً للتحول التعليمي، حيث يوضح كيف يمكن دمج القيم ،الديمقراطية والعدالة الاجتماعية وفرص التعلم عالية الجودة ضمن إطار تعليمي متماسك ومستدام. ومع ذلك، بدلاً من التبني المباشر لهذا النموذج يُوصى بوضع إصلاحات — مع مراعاة الظروف التاريخية والاجتماعية والمؤسسية لتركيا — وتكييفها مع مجالات الحوكمة المحلية، والمهنية .لدى المعلمين، والتعليم الشامل للطفولة المبكرة، والتعاون بين المدارس والقطاع الصناعي، والتعلم مدى الحياة

الكلمات المفتاحية: النظام التعليمي الدنماركي، التعليم المقارن، سياسات التعليم، التعلم مدى الحياة، تركيا.

Résumé Structuré:

Introduction et objectif

À une époque marquée par des évolutions technologiques rapides, la mondialisation et une demande croissante en capital humain hautement qualifié, les systèmes éducatifs sont devenus l'un des facteurs déterminants les plus importants de la compétitivité nationale et du développement durable. Par conséquent, l'analyse des politiques et des pratiques éducatives des pays les plus performants apporte des enseignements précieux pour la réforme de l'éducation et l'élaboration des politiques. Le Danemark est largement reconnu comme l'un des pays ayant réussi à mettre en place un système éducatif équitable, centré sur l'élève et démocratique, s'appuyant sur une solide tradition d'État-providence. Le système éducatif danois met l'accent sur l'égalité des chances, l'apprentissage tout au long de la vie, la gouvernance locale, la participation des élèves et l'autonomie professionnelle des enseignants, autant d'éléments qui ont largement contribué à sa réussite éducative et à sa cohésion sociale.

L'objectif de cette étude est d'examiner le système éducatif danois sous des angles historiques, philosophiques, administratifs et pédagogiques, et d'en tirer des enseignements pour le système éducatif turc. Outre la description de la structure et du fonctionnement de l'éducation danoise, l'étude vise à comparer les caractéristiques clés des systèmes éducatifs danois et turc et à discuter des enseignements politiques potentiels susceptibles de contribuer à l'amélioration de l'éducation en Turquie.

Méthode

L'analyse documentaire a été utilisée comme méthode de collecte de données dans cette étude. L'analyse documentaire est une technique de collecte de données reposant sur l'analyse systématique de documents écrits et visuels liés au sujet étudié. Dans ce contexte, des rapports nationaux et internationaux sur le système éducatif danois, des documents officiels de politique générale, des rapports de la Commission européenne et d'Eurydice, des bases de données de l'OCDE, des documents publiés par le ministère danois de l'Éducation, des indicateurs statistiques et des études universitaires sur le sujet ont été examinés. En outre, des documents stratégiques récents sur le système éducatif turc, des données du ministère de l'Éducation nationale et des rapports internationaux sur l'éducation comparée ont été utilisés. La sélection des sources de données s'est fondée sur les critères d'actualité, d'accessibilité et de fiabilité scientifique.

Résultats

Les résultats indiquent que le système éducatif danois a évolué au cours d'un long processus historique façonné par la gouvernance démocratique, la confiance sociale, la cohésion culturelle et les politiques de l'État-providence. La philosophie éducative du Danemark est fortement influencée par les idées de N. F. S. Grundtvig, dont le concept d'« école pour la vie » met l'accent sur le développement personnel, la participation démocratique, l'apprentissage par l'expérience et l'éducation tout au long de la vie. Ces principes continuent d'influencer les politiques et les pratiques éducatives à tous les niveaux de l'enseignement. L'étude révèle que l'éducation danoise se caractérise par un degré élevé de décentralisation. Si les autorités nationales fixent les objectifs éducatifs généraux et les normes de qualité, les communes et les établissements scolaires disposent d'une autonomie considérable en matière de mise en œuvre. Ce modèle de gouvernance permet aux établissements scolaires de répondre plus efficacement aux besoins locaux tout en préservant la cohérence nationale. Une autre conclusion importante concerne les pratiques d'apprentissage centrées sur l'élève. Les écoles danoises privilégient l'apprentissage collaboratif, l'enseignement par projet, la pensée critique, la créativité et la participation démocratique. Les élèves sont considérés comme des participants actifs aux processus éducatifs plutôt que comme de simples récepteurs passifs de connaissances. Les pratiques d'évaluation accordent davantage d'importance à l'évaluation formative et au développement des élèves qu'aux examens à enjeux élevés. L'analyse démontre en outre que le Danemark a mis en place un système éducatif complet et inclusif, qui commence dès l'éducation de la petite enfance et s'étend jusqu'à l'enseignement supérieur et la formation des adultes.

Les taux de scolarisation en maternelle comptent parmi les plus élevés d'Europe, ce qui reflète l'engagement du pays en faveur de l'équité éducative dès le plus jeune âge. Les politiques d'éducation inclusive garantissent que les élèves ayant des besoins éducatifs particuliers bénéficient d'un soutien individualisé au sein des établissements d'enseignement ordinaires dans la mesure du possible. Le système d'enseignement et de formation professionnels (EFP) s'est révélé être un autre atout majeur de l'éducation danoise. De solides partenariats entre les établissements scolaires et les employeurs facilitent une transition en douceur de l'école au monde du travail et contribuent à maintenir un faible taux de chômage chez les jeunes. La structure en alternance de l'enseignement professionnel intègre l'enseignement théorique à l'apprentissage en milieu professionnel, permettant ainsi aux élèves d'acquérir à la fois des connaissances académiques et des compétences pratiques. La formation des enseignants occupe également une place centrale au sein du modèle éducatif danois. Les enseignants sont formés dans le cadre de programmes universitaires rigoureux qui allient connaissances académiques et expérience pratique approfondie. Le développement professionnel continu et l'autonomie professionnelle sont considérés comme des éléments essentiels de la qualité de l'enseignement. Les enseignants danois se voient confier une responsabilité importante dans la mise en œuvre des programmes scolaires, la gestion de la classe et la prise de décision pédagogique. La comparaison avec la Turquie met en évidence des différences notables en matière de gouvernance éducative, d'autonomie des enseignants, de structures de formation professionnelle, de pratiques d'évaluation des élèves et de participation à l'apprentissage tout au long de la vie. Alors que la Turquie a mis en œuvre d'importantes réformes éducatives au cours des dernières décennies, le modèle danois démontre les avantages potentiels du renforcement de la

gouvernance locale, de l'amélioration du professionnalisme des enseignants, de l'élargissement de la participation des élèves et de la promotion de liens plus étroits entre l'éducation et les marchés du travail.

Discussion et conclusion

Les résultats suggèrent que le succès du système éducatif danois ne peut être attribué uniquement aux politiques éducatives, mais doit être compris dans le contexte plus large des traditions démocratiques, des politiques de protection sociale et des valeurs culturelles qui favorisent l'équité, la participation et l'apprentissage tout au long de la vie. L'expérience du Danemark démontre que la qualité de l'éducation et l'équité éducative peuvent être poursuivies simultanément grâce à des politiques cohérentes mettant l'accent sur l'inclusion, le professionnalisme des enseignants, le bien-être des élèves et une gouvernance décentralisée.

Pour la Turquie, le cas danois offre plusieurs implications politiques importantes. Celles-ci comprennent le renforcement des processus décisionnels locaux, l'accroissement de l'autonomie des enseignants et des opportunités de développement professionnel, l'extension de l'éducation de la petite enfance, l'amélioration de la coopération entre les écoles et le monde de l'entreprise dans l'enseignement professionnel, la promotion de l'apprentissage tout au long de la vie et le renforcement de la participation des élèves aux processus décisionnels en matière d'éducation. Toutefois, le transfert de politiques ne doit pas être envisagé comme une reproduction directe de pratiques étrangères. Au contraire, les réformes éducatives doivent être adaptées au contexte historique, culturel, démographique et institutionnel unique de la Turquie. Dans l'ensemble, le système éducatif danois constitue une référence internationale précieuse pour la transformation de l'éducation, car il montre comment les valeurs démocratiques, l'équité sociale et des opportunités d'apprentissage de haute qualité peuvent être intégrées au sein d'un cadre éducatif cohérent et durable. Toutefois, plutôt que d'adopter directement ce modèle, il est recommandé d'élaborer des réformes — en tenant compte des conditions historiques, sociales et institutionnelles de la Turquie — et de les adapter aux domaines de la gouvernance locale, du professionnalisme des enseignants, de l'éducation inclusive de la petite enfance, de la collaboration entre l'école et le secteur privé, et de l'apprentissage tout au long de la vie.

Mots-clés : système éducatif danois, éducation comparée, politiques éducatives, apprentissage tout au long de la vie, Turquie.

Resumen Estructurado:

Introducción y objetivo

En una era caracterizada por los rápidos cambios tecnológicos, la globalización y la creciente demanda de capital humano altamente cualificado, los sistemas educativos se han convertido en uno de los factores determinantes más importantes de la competitividad nacional y el desarrollo sostenible. Por consiguiente, el análisis de las políticas y prácticas de enseñanza de los países con mejores resultados ofrece información valiosa para la reforma educativa y el desarrollo de políticas. Dinamarca es ampliamente reconocida como uno de los países que ha logrado establecer con éxito un sistema educativo equitativo, centrado en el alumno y democrático, respaldado por una sólida tradición de Estado del bienestar. El sistema educativo danés hace hincapié en la igualdad de oportunidades, el aprendizaje a lo largo de toda la vida, la gobernanza local, la participación de los alumnos y la autonomía profesional del profesorado. Estos aspectos han contribuido de manera significativa a su éxito educativo y a la cohesión social.

El objetivo de este estudio es examinar el sistema educativo danés desde perspectivas históricas, filosóficas, administrativas y pedagógicas, e identificar las implicaciones para el sistema educativo turco. Además de describir la estructura y el funcionamiento de la educación danesa, el estudio pretende comparar las características clave de los sistemas educativos danés y turco, y analizar posibles lecciones en materia de políticas que puedan contribuir a la mejora educativa en Turquía.

Método

En este estudio se utilizó el análisis documental como método de recopilación de datos. El análisis documental es una técnica de recopilación de datos basada en el análisis sistemático de materiales escritos y visuales relacionados con el tema objeto de investigación. En este contexto, se examinaron informes nacionales

e internacionales sobre el sistema educativo danés, documentos oficiales de política, reportes de la Comisión Europea y de Eurydice, bases de datos de la OCDE, documentos publicados por el Ministerio de Educación danés, indicadores estadísticos y estudios académicos sobre el tema. Además, se utilizaron documentos de política actual sobre el sistema educativo turco, datos del Ministerio de Educación Nacional e informes internacionales de educación comparada. La selección de las fuentes de datos se basó en los criterios de actualidad, accesibilidad y fiabilidad científica.

Resultados

Los resultados muestran que el sistema educativo de Dinamarca ha cambiado durante un largo período de tiempo, influenciado por la democracia, la confianza entre las personas, la unidad cultural y las políticas del Estado de bienestar. La filosofía educativa de Dinamarca está fuertemente influenciada por las ideas de N.F.S. Grundtvig, cuyo concepto de «Escuela para la vida» hace hincapié en el desarrollo personal, la participación democrática, el aprendizaje experiencial y la educación a lo largo de toda la vida. Estos principios siguen influyendo en las políticas y prácticas educativas en todos los niveles de la enseñanza. El estudio revela que la educación danesa se caracteriza por un alto grado de descentralización. Si bien las autoridades nacionales establecen los objetivos educativos generales y los estándares de calidad, los municipios y los centros educativos gozan de una autonomía sustancial en cuanto a su aplicación. Este modelo de gobernanza permite a las instituciones educativas responder de forma más eficaz a las necesidades locales, al tiempo que se mantiene la coherencia nacional. Otra conclusión significativa se refiere a las prácticas de aprendizaje centradas en el alumno. Las escuelas danesas dan prioridad al aprendizaje colaborativo, la enseñanza basada en proyectos, el pensamiento crítico, la creatividad y la participación democrática. Se considera a los alumnos como participantes activos en los procesos educativos, en lugar de receptores pasivos de conocimientos. Las prácticas de evaluación hacen mayor hincapié en la evaluación formativa y el desarrollo de los alumnos que en los exámenes de alto impacto. El análisis demuestra además que Dinamarca ha establecido un sistema educativo integral e inclusivo que comienza en la educación infantil y se extiende hasta la educación superior y el aprendizaje de adultos.

Las tasas de asistencia a la educación preescolar se encuentran entre las más altas de Europa, lo que refleja el compromiso del país con la equidad educativa desde una edad temprana. Las políticas de educación inclusiva garantizan que los alumnos con necesidades educativas especiales reciban apoyo individualizado en entornos educativos ordinarios siempre que sea posible. El sistema de educación y formación profesional (EFP) se reveló como otro de los principales puntos fuertes de la educación danesa. Las sólidas colaboraciones entre centros educativos y empresas facilitan una transición fluida de la escuela al mundo laboral y contribuyen a los bajos niveles de desempleo juvenil. La estructura dual de la formación profesional integra la enseñanza teórica con el aprendizaje en el lugar de trabajo, lo que permite a los alumnos adquirir tanto conocimientos académicos como competencias prácticas. La formación del profesorado también ocupa un lugar central en el modelo educativo danés. Los docentes se forman a través de rigurosos programas de nivel universitario que combinan conocimientos académicos con una amplia experiencia práctica. El desarrollo profesional continuo y la autonomía profesional se consideran elementos esenciales de la calidad educativa. A los docentes daneses se les confía una responsabilidad significativa en la implementación del plan de estudios, la gestión del aula y la toma de decisiones pedagógicas. La comparación con Turquía pone de relieve diferencias notables en la gobernanza educativa, la autonomía docente, las estructuras de la formación profesional, las prácticas de evaluación de los alumnos y la participación en el aprendizaje permanente. Si bien Turquía ha llevado a cabo importantes reformas educativas en las últimas décadas, el modelo danés demuestra los beneficios potenciales de reforzar la gobernanza local, potenciar la profesionalidad docente, ampliar la participación de los alumnos y fomentar vínculos más sólidos entre la educación y los mercados laborales.

Discusión y conclusiones

Los resultados sugieren que el éxito del sistema educativo danés no puede atribuirse únicamente a las políticas educativas, sino que debe entenderse en el contexto más amplio de las tradiciones democráticas, las políticas de bienestar social y los valores culturales que respaldan la equidad, la participación y el aprendizaje permanente. La experiencia de Dinamarca demuestra que la calidad educativa y la equidad educativa pueden perseguirse simultáneamente mediante políticas coherentes que hagan hincapié en la inclusión, la profesionalidad del profesorado, el bienestar de los alumnos y la gobernanza descentralizada.

Para Turquía, el caso danés ofrece varias implicaciones políticas relevantes. Dentro de ellas se encuentran el fortalecimiento de los procesos de toma de decisiones a nivel local, el aumento de la autonomía del profesorado y de las oportunidades de desarrollo profesional, la ampliación de la educación infantil, la mejora de la cooperación entre la escuela y la industria en la formación profesional, el fomento del aprendizaje a lo largo de toda la vida y el refuerzo de la participación de los alumnos en los procesos de toma de decisiones educativas. Sin embargo, la transferencia de políticas no debe abordarse como una réplica directa de prácticas extranjeras. Por el contrario, las reformas educativas deben adaptarse al contexto histórico, cultural, demográfico e institucional único de Turquía. El sistema educativo de Dinamarca es un buen ejemplo a nivel internacional para la transformación educativa. Muestra cómo se pueden combinar los valores democráticos, la igualdad social y el acceso a un aprendizaje de alta calidad dentro de un marco educativo que sea claro y sostenible. No obstante, en lugar de una adopción directa de este modelo, se recomienda desarrollar reformas. Esto debe tener en cuenta las condiciones históricas, sociales e institucionales de Turquía —y adaptarlas a los ámbitos de la gobernanza local, la profesionalidad del profesorado, la educación infantil inclusiva, la colaboración entre el sector escolar y la industria y el aprendizaje permanente.

Palabras clave: sistema educativo danés, educación comparada, políticas educativas, aprendizaje permanente, Turquía.

结构化摘要：

引言与目的

在技术快速变革、全球化以及对高技能人力资本需求日益增长的时代背景下，教育体系已成为国家竞争力和可持续发展最重要的决定因素之一。因此，研究教育水平较高的国家的教育政策与实践，为教育改革和政策制定提供了宝贵的启示。丹麦被公认为成功建立了一个公平、以学生为中心且民主的教育体系的国家之一，该体系以强大的福利国家传统为支撑。丹麦教育体系强调机会均等、终身学习、地方治理、学生参与以及教师的专业自主权，这些因素为其教育成就和社会凝聚力做出了重要贡献。

本研究旨在从历史、哲学、行政和教育学等角度考察丹麦教育体系，并探讨其对土耳其教育体系的启示。除描述丹麦教育的结构与运作外，本研究还旨在比较丹麦与土耳其教育体系的关键特征，并探讨可能有助于土耳其教育改进的潜在政策经验。

方法

本研究采用文献分析法作为数据收集方法。文献分析是一种基于对与研究主题相关的书面及视觉材料进行系统分析的数据收集技术。在此背景下，本研究考察了关于丹麦教育体系的国内及国际报告、官方政策文件、欧盟委员会和欧里迪克（Eurydice）的报告、经合组织（OECD）数据库、丹麦教育部发布的文件、统计指标以及相关学术研究。此外，还利用了关于土耳其教育体系的现行政策文件、国家教育部提供的数据以及国际比较教育报告。数据来源的选取基于时效性、可获取性及科学可靠性等标准。

结果

研究结果表明，丹麦教育体系是在民主治理、社会信任、文化凝聚力以及福利国家政策共同塑造的漫长历史进程中发展而来的。丹麦的教育哲学深受N.F.S.格伦特维格思想的影响，其“为生活而设的学校”理念强调个人发展、民主参与、体验式学习和终身教育。这些原则持续影响着各级教育的政策与实践。研究表明，丹麦教育以高度的权力下放为特征。虽然国家主管部门制定了总体教育目标和质量标准，但在具体实施方面，市镇和学校拥有相当大的自主权。这种治理模式使教育机构在保持国家整体一致性的同时，能够更有效地响应当地需求。另一项重要发现涉及以学生为中心的学习实践。丹麦学校优先重视协作学习、项目式教学、批判性思维、创造力和民主参与。学生被视为教育过程中的积极参与者，而非被动的知识接受者。评估实践更侧重于形成性评估和学生发展，

而非高风险考试。分析进一步表明，丹麦已建立起一个全面且包容的教育体系，该体系从学前教育开始，一直延伸至高等教育和成人教育。

学前教育入学率位居欧洲前列，这反映了该国对从幼年时期起就实现教育公平的承诺。包容性教育政策确保有特殊教育需求的学生在尽可能的情况下，能在主流教育环境中获得个性化支持。职业教育与培训（VET）体系已成为丹麦教育的另一大优势。学校与雇主之间紧密的合作关系，促进了从学校到职场的顺畅过渡，并有助于保持较低的青年失业率。职业教育采用双元制结构，将理论教学与工作场所学习相结合，使学生既能掌握学术知识，又能获得实践能力。教师教育在丹麦教育模式中也占据着核心地位。教师通过严格的大专水平培训项目进行培养，这些项目将学术知识与丰富的实践经验相结合。持续的专业发展和职业自主权被视为教育质量的必要要素。丹麦教师在课程实施、课堂管理和教学决策方面被赋予了重大责任。与土耳其的对比凸显了双方在教育治理、教师自主权、职业教育结构、学生评估实践以及终身学习参与度方面的显著差异。尽管土耳其在近几十年实施了重要的教育改革，但丹麦模式展示了加强地方治理、提升教师专业素养、扩大学生参与度以及促进教育与劳动力市场更紧密联系的潜在益处。

讨论与结论

研究结果表明，丹麦教育体系的成功不能仅归因于教育政策，而必须置于支持公平、参与和终身学习的民主传统、社会福利政策及文化价值观这一更广泛的背景下加以理解。丹麦的经验表明，通过强调包容性、教师专业素养、学生福祉和分散式治理的一致性政策，可以同时追求教育质量和教育公平。

对于土耳其而言，丹麦的案例提供了若干重要的政策启示。这些包括加强地方决策流程、增加教师自主权和专业发展机会、扩大幼儿教育、改善职业教育中的校企合作、促进终身学习，以及增强学生在教育决策过程中的参与度。然而，政策移植不应被视为对外国实践的直接复制。相反，教育改革应适应土耳其独特的历史、文化、人口和制度背景。总体而言，丹麦教育体系为教育转型提供了宝贵的国际参考范例，它展示了如何将民主价值观、社会公平和高质量的学习机会融入一个连贯且可持续的教育框架之中。然而，与其直接照搬这一模式，建议在制定改革方案时充分考虑土耳其的历史、社会和制度条件，并针对地方治理、教师专业素养、包容性学前教育、校企合作以及终身学习等领域进行本土化调整。

关键词： 丹麦教育体系、比较教育、教育政策、终身学习、土耳其。

Структурированное резюме:

Введение и цель

В эпоху, характеризующуюся стремительными технологическими изменениями, глобализацией и растущим спросом на высококвалифицированные кадры, системы образования стали одним из важнейших факторов, определяющих конкурентоспособность стран и их устойчивое развитие. Следовательно, анализ образовательной политики и практики стран с высокими показателями позволяет получить ценную информацию для проведения реформ в сфере образования и разработки соответствующей политики. Дания широко признана одной из стран, которые успешно создали справедливую, ориентированную на учащихся и демократическую систему образования, опирающуюся на прочные традиции государства всеобщего благосостояния. Датская система образования делает упор на равные возможности, обучение на протяжении всей жизни, местное самоуправление, участие учащихся и профессиональную автономию учителей, что в значительной степени способствовало её успеху в сфере образования и социальной сплочённости.

Цель данного исследования заключается в изучении датской системы образования с исторической, философской, административной и педагогической точек зрения, а также в выявлении выводов для турецкой системы образования. Помимо описания структуры и функционирования датского образования, исследование направлено на сравнение ключевых характеристик датской и

турецкой систем образования и обсуждение потенциальных уроков в области политики, которые могут способствовать улучшению образования в Турции.

Метод

В качестве метода сбора данных в данном исследовании был использован анализ документов. Анализ документов — это метод сбора данных, основанный на систематическом анализе письменных и визуальных материалов, относящихся к исследуемой теме. В данном контексте были проанализированы национальные и международные отчеты о датской системе образования, официальные программные документы, отчеты Европейской комиссии и Eurydice, базы данных ОЭСР, документы, опубликованные Министерством образования Дании, статистические показатели, а также научные исследования по данной теме. Кроме того, были использованы актуальные программные документы по системе образования Турции, данные Министерства национального образования, а также международные сравнительные отчеты по образованию. Отбор источников данных осуществлялся на основе критериев актуальности, доступности и научной достоверности.

Результаты

Полученные результаты свидетельствуют о том, что датская система образования развивалась в ходе длительного исторического процесса, определяемого демократическим управлением, социальным доверием, культурной сплоченностью и политикой государства всеобщего благосостояния. На философию образования Дании оказали сильное влияние идеи Н.Ф.С. Грундтвига, чья концепция «Школа для жизни» делает акцент на личностном развитии, демократическом участии, опытно-практическом обучении и образовании на протяжении всей жизни. Эти принципы по-прежнему оказывают влияние на образовательную политику и практику на всех уровнях образования. Исследование показывает, что датское образование характеризуется высокой степенью децентрализации. В то время как национальные органы власти устанавливают общие образовательные цели и стандарты качества, муниципалитеты и школы обладают значительной автономией в вопросах их реализации. Эта модель управления позволяет образовательным учреждениям более эффективно реагировать на местные потребности, сохраняя при этом национальную согласованность. Еще один важный вывод касается методов обучения, ориентированных на учащихся. Датские школы уделяют приоритетное внимание совместному обучению, проектному обучению, критическому мышлению, творчеству и демократическому участию. Учащиеся рассматриваются как активные участники образовательных процессов, а не как пассивные получатели знаний. В практике оценки больше внимания уделяется формативной оценке и развитию учащихся, чем экзаменам с высокими ставками. Анализ также показывает, что Дания создала всеобъемлющую и инклюзивную систему образования, начинающуюся с дошкольного образования и охватывающую высшее образование и обучение взрослых.

Показатели охвата дошкольным образованием являются одними из самых высоких в Европе, что отражает приверженность страны принципам равенства в образовании с раннего возраста. Политика инклюзивного образования гарантирует, что учащиеся с особыми образовательными потребностями получают индивидуальную поддержку в рамках общеобразовательных учреждений, когда это возможно. Система профессионального образования и обучения (ПОО) стала ещё одним важным преимуществом датского образования. Тесное сотрудничество между школами и работодателями способствует плавному переходу от школы к работе и способствует низкому уровню безработицы среди молодежи. Дуальная структура профессионального образования сочетает теоретическое обучение с обучением на рабочем месте, что позволяет учащимся приобретать как академические знания, так и практические навыки. Подготовка учителей также занимает центральное место в датской образовательной модели. Учителя проходят подготовку в рамках строгих программ университетского уровня, сочетающих академические знания с обширным практическим опытом. Непрерывное профессиональное развитие и профессиональная автономия считаются важнейшими элементами качества образования. На датских учителей возложена значительная ответственность за реализацию учебных программ, управление классом и принятие решений в области обучения. Сравнение с Турцией выявляет заметные различия в управлении образованием, автономии учителей, структурах профессионального образования, практиках оценки учащихся и участии в обучении на

протяжении всей жизни. Хотя Турция в последние десятилетия провела важные реформы в сфере образования, датская модель демонстрирует потенциальные преимущества укрепления местного управления, повышения профессионализма учителей, расширения участия учащихся и укрепления связей между образованием и рынком труда.

Обсуждение и выводы

Полученные результаты свидетельствуют о том, что успех датской системы образования нельзя объяснить исключительно образовательной политикой; его необходимо рассматривать в более широком контексте демократических традиций, политики социального обеспечения и культурных ценностей, поддерживающих равенство, участие и обучение на протяжении всей жизни. Опыт Дании показывает, что качество образования и равенство в образовании можно достигать одновременно посредством последовательной политики, ориентированной на инклюзивность, профессионализм учителей, благополучие учащихся и децентрализованное управление.

Для Турции опыт Дании содержит ряд важных выводов для формирования политики. К ним относятся укрепление процессов принятия решений на местном уровне, расширение автономии учителей и возможностей их профессионального развития, расширение дошкольного образования, улучшение сотрудничества между школами и промышленностью в сфере профессионального образования, поощрение обучения на протяжении всей жизни и повышение участия учащихся в процессах принятия решений в сфере образования. Однако к переносу политики не следует подходить как к прямому копированию зарубежной практики. Напротив, реформы в сфере образования должны быть адаптированы к уникальному историческому, культурному, демографическому и институциональному контексту Турции. В целом датская система образования представляет собой ценный международный ориентир для трансформации образования, демонстрируя, как демократические ценности, социальная справедливость и возможности получения высококачественного образования могут быть интегрированы в целостную и устойчивую образовательную систему. Однако вместо прямого заимствования этой модели рекомендуется разрабатывать реформы с учетом исторических, социальных и институциональных условий Турции и адаптировать их к таким сферам, как местное управление, профессионализм учителей, инклюзивное дошкольное образование, сотрудничество между школами и промышленностью, а также обучение на протяжении всей жизни.

Ключевые слова: датская система образования, сравнительное образование, образовательная политика, обучение на протяжении всей жизни, Турция.

संरचित सारांश:

परिचय और उद्देश्य

तेजी से तकनीकी परिवर्तन, वैश्वीकरण और उच्च-कुशल मानव पूंजी की बढ़ती मांगों से चिह्नित युग में, शिक्षा प्रणाली राष्ट्रीय प्रतिस्पर्धात्मकता और सतत विकास के सबसे महत्वपूर्ण निर्धारकों में से एक बन गई है। परिणामस्वरूप, उच्च-प्रदर्शन करने वाले देशों की शैक्षिक नीतियों और प्रथाओं की जांच करना शैक्षिक सुधार और नीति विकास के लिए मूल्यवान अंतर्दृष्टि प्रदान करता है।

डेनमार्क को व्यापक रूप से उन देशों में से एक के रूप में मान्यता प्राप्त है, जिसने एक मजबूत कल्याणकारी-राज्य परंपरा द्वारा समर्थित एक न्यायसंगत, छात्र-केंद्रित और लोकतांत्रिक शिक्षा प्रणाली को सफलतापूर्वक स्थापित किया है। डेनमार्क की शिक्षा प्रणाली समान अवसरों, आजीवन सीखने, स्थानीय शासन, छात्र भागीदारी और पेशेवर शिक्षक स्वायत्तता पर जोर देती है, जिन्होंने इसकी शैक्षिक सफलता और सामाजिक एकजुटता में महत्वपूर्ण योगदान दिया है।

इस अध्ययन का उद्देश्य ऐतिहासिक, दार्शनिक, प्रशासनिक और शैक्षिक दृष्टिकोण से डेनिश शिक्षा प्रणाली की जांच करना और तुर्की शिक्षा प्रणाली के लिए निहितार्थों की पहचान करना है। डेनिश शिक्षा की संरचना और कार्यप्रणाली का वर्णन करने के अलावा, इस अध्ययन का उद्देश्य डेनिश और तुर्की शिक्षा प्रणालियों की प्रमुख विशेषताओं की तुलना करना और उन संभावित नीतिगत सबकों पर चर्चा करना है जो तुर्की में शैक्षिक सुधार में योगदान कर सकते हैं।

विधि

इस अध्ययन में डेटा संग्रह पद्धति के रूप में दस्तावेज़ विश्लेषण का उपयोग किया गया। दस्तावेज़ विश्लेषण एक डेटा संग्रह तकनीक है जो जांच के दायरे में विषय से संबंधित लिखित और दृश्य सामग्रियों के व्यवस्थित विश्लेषण पर आधारित है। इस संदर्भ में, डेनिश शिक्षा प्रणाली पर राष्ट्रीय और अंतर्राष्ट्रीय रिपोर्टों, आधिकारिक नीति दस्तावेजों, यूरोपीय आयोग और युरिडाइस की रिपोर्टों, ओईसीडी डेटाबेस, डेनिश शिक्षा मंत्रालय द्वारा प्रकाशित दस्तावेजों, सांख्यिकीय संकेतकों और विषय पर अकादमिक अध्ययनों की जांच की गई। इसके अतिरिक्त, तुर्की शिक्षा प्रणाली पर वर्तमान नीति दस्तावेज़ों, राष्ट्रीय शिक्षा मंत्रालय के आंकड़ों, और अंतर्राष्ट्रीय तुलनात्मक शिक्षा रिपोर्टों का उपयोग किया गया। डेटा स्रोतों का चयन नवीनता, सुलभता और वैज्ञानिक विश्वसनीयता के मानदंडों पर आधारित था।

परिणाम

निष्कर्ष बताते हैं कि डेनिश शिक्षा प्रणाली एक लंबी ऐतिहासिक प्रक्रिया के माध्यम से विकसित हुई है जिसे लोकतांत्रिक शासन, सामाजिक विश्वास, सांस्कृतिक एकजुटता और कल्याणकारी-राज्य नीतियों ने आकार दिया है।

डेनमार्क का शैक्षिक दर्शन एन.एफ.एस. ग्रुंडविग के विचारों से बहुत प्रभावित है, जिनकी "जीवन के लिए स्कूल" (School for Life) की अवधारणा व्यक्तिगत विकास, लोकतांत्रिक भागीदारी, अनुभवात्मक शिक्षा और आजीवन शिक्षा पर जोर देती है। ये सिद्धांत शिक्षा के सभी स्तरों पर शैक्षिक नीतियों और प्रथाओं को प्रभावित करते रहते हैं। अध्ययन से पता चलता है कि डेनिश शिक्षा एक उच्च स्तर के विकेंद्रीकरण की विशेषता है। जबकि राष्ट्रीय प्राधिकरण सामान्य शैक्षिक उद्देश्यों और गुणवत्ता मानकों को स्थापित करते हैं, नगर पालिकाओं और स्कूलों के पास कार्यान्वयन के संबंध में पर्याप्त स्वायत्तता होती है। यह शासन मॉडल राष्ट्रीय सुसंगति बनाए रखते हुए शैक्षणिक संस्थानों को स्थानीय जरूरतों पर अधिक प्रभावी ढंग से प्रतिक्रिया करने की अनुमति देता है। एक और महत्वपूर्ण निष्कर्ष छात्र-केंद्रित शिक्षण प्रथाओं से संबंधित है। डेनिश स्कूल सहयोगात्मक शिक्षण, परियोजना-आधारित निर्देश, आलोचनात्मक सोच, रचनात्मकता और लोकतांत्रिक भागीदारी को प्राथमिकता देते हैं। छात्रों को ज्ञान के निष्क्रिय प्राप्तकर्ता के बजाय शैक्षिक प्रक्रियाओं में सक्रिय भागीदार के रूप में देखा जाता है। मूल्यांकन प्रथाएं उच्च-दांव वाली परीक्षा की तुलना में रचनात्मक मूल्यांकन और छात्र विकास पर अधिक जोर देती हैं।

विश्लेषण आगे यह दर्शाता है कि डेनमार्क ने प्रारंभिक बाल्यावस्था शिक्षा से शुरू होकर उच्च शिक्षा और वयस्क शिक्षा तक एक व्यापक और समावेशी शिक्षा प्रणाली स्थापित की है।

प्रीस्कूल में भागीदारी दरें यूरोप में सबसे अधिक हैं, जो कम उम्र से ही शैक्षिक समानता के प्रति देश की प्रतिबद्धता को दर्शाती हैं। समावेशी शिक्षा नीतियां यह सुनिश्चित करती हैं कि विशेष शैक्षिक आवश्यकताओं वाले छात्रों को जब भी संभव हो, मुख्यधारा के शैक्षिक परिवेश में व्यक्तिगत सहायता मिले। व्यावसायिक शिक्षा और प्रशिक्षण (VET) प्रणाली डेनिश शिक्षा की एक और प्रमुख ताकत के रूप में उभरी है।

स्कूलों और नियोक्ताओं के बीच मजबूत साझेदारी स्कूल से कार्यस्थल पर सहज संक्रमण को सुगम बनाती है और युवा बेरोजगारी के कम स्तर में योगदान करती है। व्यावसायिक शिक्षा की दोहरी संरचना सैद्धांतिक निर्देशन को कार्यस्थल-आधारित सीखने के साथ जोड़ती है, जिससे छात्र अकादमिक ज्ञान और व्यावहारिक दक्षताएं दोनों प्राप्त कर पाते हैं। शिक्षक शिक्षा भी डेनिश शैक्षिक मॉडल के भीतर एक केंद्रीय स्थान रखती है। शिक्षकों को कठोर विश्वविद्यालय-स्तरीय कार्यक्रमों के माध्यम से तैयार किया जाता है जो अकादमिक ज्ञान को व्यापक व्यावहारिक अनुभव के साथ जोड़ते हैं। सतत व्यावसायिक विकास और व्यावसायिक स्वायत्तता को शैक्षिक गुणवत्ता के आवश्यक तत्व माना जाता है। पाठ्यक्रम के कार्यान्वयन, कक्षा प्रबंधन और शिक्षण संबंधी निर्णय लेने में डेनिश शिक्षकों को महत्वपूर्ण जिम्मेदारी सौंपी गई है। तुर्की के साथ तुलना शिक्षा शासन, शिक्षक स्वायत्तता, व्यावसायिक शिक्षा संरचनाओं, छात्र मूल्यांकन प्रथाओं और आजीवन शिक्षा में भागीदारी में उल्लेखनीय अंतरों को उजागर करती है। हालांकि तुर्की ने हाल के दशकों में महत्वपूर्ण शैक्षिक सुधार लागू किए हैं, डेनिश मॉडल स्थानीय शासन को मजबूत करने, शिक्षक पेशेवरिता को बढ़ाने, छात्र भागीदारी का विस्तार करने और शिक्षा तथा श्रम बाजारों के बीच मजबूत संबंधों को बढ़ावा देने के संभावित लाभों को दर्शाता है।

चर्चा और निष्कर्ष

निष्कर्ष बताते हैं कि डेनिश शिक्षा प्रणाली की सफलता का श्रेय केवल शैक्षिक नीतियों को नहीं दिया जा सकता, बल्कि इसे लोकतांत्रिक परंपराओं, सामाजिक कल्याण नीतियों और सांस्कृतिक मूल्यों के व्यापक संदर्भ में समझा जाना चाहिए जो समानता, भागीदारी और आजीवन सीखने का समर्थन करते हैं। डेनमार्क का अनुभव दर्शाता है कि समावेश,

शिक्षक व्यावसायिकता, छात्र कल्याण और विकेंद्रीकृत शासन पर जोर देने वाली सुसंगत नीतियों के माध्यम से शैक्षिक गुणवत्ता और शैक्षिक समानता दोनों को एक साथ प्राप्त किया जा सकता है।

तुर्की के लिए, डेनिश मामला कई महत्वपूर्ण नीतिगत निहितार्थ प्रदान करता है। इनमें स्थानीय निर्णय लेने की प्रक्रियाओं को मजबूत करना, शिक्षक स्वायत्तता और व्यावसायिक विकास के अवसरों को बढ़ाना, प्रारंभिक बाल्यावस्था शिक्षा का विस्तार करना, व्यावसायिक शिक्षा में स्कूल-उद्योग सहयोग में सुधार करना, आजीवन सीखने को बढ़ावा देना, और शैक्षिक निर्णय लेने की प्रक्रियाओं में छात्र भागीदारी को बढ़ाना शामिल है। हालांकि, नीति हस्तांतरण को विदेशी प्रथाओं की सीधी नकल के रूप में नहीं देखा जाना चाहिए। इसके बजाय, शैक्षिक सुधारों को तुर्की के अद्वितीय ऐतिहासिक, सांस्कृतिक, जनसांख्यिकीय और संस्थागत संदर्भ के अनुसार अनुकूलित किया जाना चाहिए। कुल मिलाकर, डेनिश शिक्षा प्रणाली एक सुसंगत और टिकाऊ शैक्षिक ढांचे के भीतर लोकतांत्रिक मूल्यों, सामाजिक समानता और उच्च-गुणवत्ता वाले सीखने के अवसरों को एकीकृत करके शैक्षिक परिवर्तन के लिए एक मूल्यवान अंतर्राष्ट्रीय संदर्भ बिंदु प्रस्तुत करती है। हालाँकि, इस मॉडल को सीधे अपनाने के बजाय, यह अनुशंसा की जाती है कि सुधार विकसित किए जाएँ—तुर्की की ऐतिहासिक, सामाजिक और संस्थागत परिस्थितियों को ध्यान में रखते हुए—और उन्हें स्थानीय शासन, शिक्षक व्यावसायिकता, समावेशी प्रारंभिक बाल्यावस्था शिक्षा, स्कूल-क्षेत्र सहयोग और आजीवन सीखने के क्षेत्रों के लिए अनुकूलित किया जाए।

कीवर्ड: डेनिश शिक्षा प्रणाली, तुलनात्मक शिक्षा, शिक्षा नीतियां, आजीवन शिक्षा, तुर्की।

Yapılandırılmış Özet:

Giriş ve Amaç

Teknolojik gelişmelerin hızlandığı, küresel rekabetin arttığı ve bilgi temelli ekonomilerin ön plana çıktığı günümüzde eğitim sistemleri, ülkelerin ekonomik kalkınmalarını, toplumsal refahlarını ve uluslararası rekabet güçlerini belirleyen temel unsurlardan biri hâline gelmiştir. Bu nedenle eğitim alanında başarılı sonuçlar elde eden ülkelerin deneyimlerinin incelenmesi, eğitim politikalarının geliştirilmesi açısından önemli bir bilgi kaynağı sunmaktadır. Danimarka, eğitimde fırsat eşitliği, öğrenci merkezli öğrenme anlayışı, demokratik katılım, yaşam boyu öğrenme ve güçlü sosyal devlet yapısıyla eğitim alanında dikkat çeken ülkelerden biridir. Uluslararası değerlendirme sonuçlarında gösterdiği başarılar ve bireysel gelişimi merkeze alan eğitim politikaları, Danimarka eğitim sisteminin karşılaştırmalı eğitim araştırmalarında önemli bir örnek olarak ele alınmasını sağlamaktadır.

Bu araştırmanın amacı, Danimarka eğitim sistemini tarihsel, felsefi, yönetsel ve yapısal boyutlarıyla incelemek; eğitim sisteminin temel özelliklerini ortaya koymak ve Türkiye eğitim sistemi açısından değerlendirmeler yapmaktır. Bu kapsamda Danimarka'nın tarihsel ve sosyokültürel gelişimi ile eğitim sistemi arasındaki ilişki ele alınmış; okul öncesi eğitimden yükseköğretime kadar tüm eğitim kademeleri, öğretmen eğitimi, mesleki eğitim, kapsayıcı eğitim uygulamaları ve eğitim felsefesi incelenmiştir. Ayrıca Danimarka ve Türkiye eğitim sistemleri karşılaştırılarak Türkiye için politika önerileri geliştirilmiştir.

Yöntem

Araştırmada veri toplama yöntemi olarak doküman incelemesinden yararlanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılan olguya ilişkin yazılı ve görsel materyallerin sistematik biçimde analiz edilmesine dayanan bir veri toplama tekniğidir. Bu kapsamda Danimarka eğitim sistemine ilişkin ulusal ve uluslararası raporlar, resmî politika belgeleri, Avrupa Komisyonu ve Eurydice raporları, OECD veri tabanları, Danimarka Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan dokümanlar, istatistiksel göstergeler ve konuya ilişkin akademik çalışmalar incelenmiştir. Ayrıca Türkiye eğitim sistemine ilişkin güncel politika belgeleri, Millî Eğitim Bakanlığı verileri ve uluslararası karşılaştırmalı eğitim raporlarından yararlanılmıştır. Veri kaynaklarının seçiminde güncellik, erişilebilirlik ve bilimsel güvenilirlik ölçütleri esas alınmıştır.

Bulgular

Araştırma bulguları, Danimarka eğitim sisteminin tarihsel süreç içerisinde demokratikleşme, sosyal refah devleti anlayışı ve yüksek toplumsal güven kültürü temelinde şekillendiğini göstermektedir. Eğitim sisteminin felsefi temelleri büyük ölçüde N.F.S. Grundtvig'in geliştirdiği "Hayat İçin Okul" anlayışına dayanmaktadır. Bu anlayış bireyin yalnızca akademik bilgi edinmesini değil, aynı zamanda demokratik

değerlere sahip, eleştirel düşünebilen ve toplumsal yaşama aktif katılım gösterebilen bir yurttaş olarak yetişmesini amaçlamaktadır. Danimarka eğitim sisteminin en belirgin özelliklerinden biri yerelleşmiş ve katılımcı yönetim anlayışıdır. Eğitim politikalarının genel çerçevesi merkezi düzeyde belirlenmekle birlikte, uygulamaya ilişkin önemli kararlar belediyeler ve okullar tarafından alınmaktadır. Bu durum eğitim süreçlerinin yerel ihtiyaçlara göre şekillendirilmesine olanak sağlamaktadır. Araştırmada ayrıca öğrenci merkezli öğrenme anlayışının sistemin temel unsurlarından biri olduğu belirlenmiştir. Danimarka okullarında proje tabanlı öğrenme, işbirlikli çalışma, eleştirel düşünme ve problem çözme becerileri ön plana çıkmaktadır. Öğrenciler eğitim sürecinin aktif paydaşları olarak görülmekte ve okul yaşamına ilişkin karar alma süreçlerine katılabilmektedir.

Bulgular, okul öncesi eğitimden başlayarak yaşam boyu öğrenmeye kadar uzanan bütüncül bir eğitim anlayışının benimsendiğini göstermektedir. Erken çocukluk eğitiminin yaygınlığı, eğitimde fırsat eşitliğinin güçlendirilmesine katkı sağlamaktadır. Özel gereksinimli öğrencilerin mümkün olduğunca genel eğitim ortamlarında desteklenmesi ise kapsayıcı eğitim anlayışının önemli bir göstergesidir. Mesleki ve teknik eğitim sistemi, Danimarka'nın öne çıkan güçlü yönlerinden biridir. Okullar ile iş dünyası arasında kurulan güçlü iş birlikleri sayesinde öğrencilerin okuldan çalışma hayatına geçiş süreçleri kolaylaşmaktadır. Teorik ve uygulamalı öğrenmenin bütünleştirildiği bu sistem, iş gücü piyasasının ihtiyaç duyduğu nitelikli insan kaynağının yetiştirilmesine katkı sunmaktadır. Öğretmen eğitimi ve mesleki gelişim uygulamalarının da eğitim kalitesinin artırılmasında önemli rol oynadığı görülmektedir. Öğretmenler üniversite düzeyinde kapsamlı bir eğitim almakta ve meslek yaşamları boyunca sürekli mesleki gelişim faaliyetlerine katılmaktadır. Öğretmenlere tanınan yüksek düzeyde mesleki özerklik, eğitim süreçlerinin niteliğini destekleyen önemli unsurlardan biridir. Türkiye ile yapılan karşılaştırma, eğitim yönetişimi, öğretmen özerkliği, mesleki eğitim yapıları, öğrenci değerlendirme uygulamaları ve yaşam boyu öğrenmeye katılım konularında dikkate değer farklılıkları ortaya koymaktadır. Türkiye son yıllarda önemli eğitim reformları hayata geçirmiş olsa da Danimarka modeli yerel yönetişimin güçlendirilmesi, öğretmen profesyonelliğinin artırılması, öğrenci katılımının genişletilmesi ve eğitim ile işgücü piyasaları arasında daha güçlü bağların kurulmasının potansiyel faydalarını göstermektedir.

Tartışma ve Sonuç

Araştırma sonuçları, Danimarka eğitim sisteminin başarısının yalnızca eğitim politikalarına değil, aynı zamanda demokratik kültür, sosyal refah anlayışı, toplumsal güven ve insan sermayesine yapılan uzun vadeli yatırımlara dayandığını göstermektedir. Eğitimde kalite ile fırsat eşitliğinin birlikte gerçekleştirilebildiği bu sistem, bireysel gelişimi, toplumsal katılımı ve sürdürülebilir kalkınmayı destekleyen bütüncül bir yapıya sahiptir.

Türkiye açısından değerlendirildiğinde, eğitim yönetiminde yerelleşmenin güçlendirilmesi, öğretmenlerin mesleki özerkliğinin artırılması, okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılması, mesleki eğitim ile iş gücü piyasası arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi ve yaşam boyu öğrenme kültürünün desteklenmesi önemli politika alanları olarak öne çıkmaktadır. Bununla birlikte, eğitim politikalarının başka ülkelerden doğrudan aktarılması yerine, her ülkenin kendi tarihsel, kültürel ve toplumsal koşulları dikkate alınarak uyarlanması gerektiği unutulmamalıdır.

Sonuç olarak Danimarka eğitim sistemi; demokratik değerler, kapsayıcılık, katılımcılık, öğretmen profesyonelliği ve yaşam boyu öğrenme ilkelerini bütüncül bir biçimde bir araya getirmesi bakımından Türkiye için önemli bir karşılaştırma örneği ve politika referansı sunmaktadır. Ancak bu modelin doğrudan aktarımından ziyade, Türkiye'nin tarihsel, toplumsal ve kurumsal koşulları dikkate alınarak; yerel yönetişim, öğretmen profesyonelliği, kapsayıcı erken çocukluk eğitimi, okul-sektör iş birliği ve yaşam boyu öğrenme alanlarında uyarlanmış reformların geliştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Danimarka Eğitim Sistemi, Karşılaştırmalı Eğitim, Eğitim Politikaları, Yaşam Boyu Öğrenme, Türkiye.

www.turkishstudies.net/language

Turkish Studies - Language and Literature

eISSN: 2667-5641

ANKARA SCIENCE UNIVERSITY

The Danish Education System as a Model for Educational Transformation: Implications for Türkiye

Introduction

Education systems are not merely the result of pedagogical practices and institutional arrangements; they are complex social structures shaped by countries' historical experiences, political structures, cultural values, and social priorities. Therefore, to understand the current structure, functioning, and level of success of an education system, it is necessary to examine the historical and sociocultural context that gave rise to it. Comparative education research also highlights the decisive role of historical and social background in the evaluation of education policies.

Denmark is one of the countries that has garnered international attention in the field of education due to its approach to democratic governance, strong tradition of the welfare state, high level of social trust, and long-term investment in human capital. In particular, the education system—built on the principles of equal opportunity in education, student-centered learning, democratic participation, inclusive education, and lifelong learning—is closely linked to the country's historical development. The development of educational institutions in Denmark has been shaped by social transformations such as the transition to a constitutional monarchy, democratization movements, the spread of welfare state policies, and the strengthening of the concept of cultural citizenship.

In this context, examining the country's political, social, and cultural development process is essential to understanding the structure of the Danish education system as it stands today. Below, we first address Denmark's historical development, political structure, and sociocultural characteristics; we then assess how these elements are reflected in the fundamental principles and practices of the education system.

The Historical and Sociocultural Foundations of the Danish Education System

The Kingdom of Denmark is located in Northern Europe, comprising the northern part of the Jutland Peninsula and numerous islands, and has played a significant role in Europe's political, economic, and cultural development throughout history. Despite its relatively small land area and population, it ranks among the countries that attract international attention for its achievements in science, technology, trade, and social welfare (Alkan, 2011; Sözer, 1997). One of the key characteristics shaping Denmark's social structure is its more homogeneous population compared to many other European countries. Historically limited ethnic diversity and a low immigrant population ratio over many years have contributed to the development of a high level of social trust, a culture of compromise, and institutional stability within society. These social characteristics have played a decisive role in strengthening Denmark's democratic institutions and establishing the welfare state model.

The country's political structure underwent a significant transformation in 1849 with the abolition of the absolute monarchy and the transition to a constitutional monarchy. From that point onward, the state structure, which was shaped in accordance with the principles of democratic governance, was further strengthened by the 1953 Constitution. Today, Denmark is governed as a parliamentary democracy, and its legislative body, the Folketing, consists of 179 members, including representatives elected from the Faroe Islands and Greenland. The Faroe Islands and Greenland, autonomous regions under Danish sovereignty, reflect the multi-layered nature of the country's political structure. Danish, the official language, is used as the primary language of instruction in the education system. However, various support mechanisms are in place to address the linguistic and cultural needs of students with immigrant backgrounds. Historically strong democratic traditions, a culture of social solidarity, and a high sense of civic responsibility have laid the groundwork for the development of the principles of equality, participation, inclusivity, and lifelong learning that underpin the Danish education system. Consequently, Denmark's political and cultural history provides an important context for understanding its education system, which has achieved international success today.

The origins of Denmark's political and social structure date back to prehistoric times. Archaeological findings indicate that the first human settlements in what is now Denmark date back approximately 100,000 years. The region, which has been the scene of various migration movements and political struggles since early times, gained significant importance during the process of reshaping the balance of power in Northern Europe following the collapse of the Roman Empire (Demirel, 2000).

The political foundations of Denmark were laid in the 6th century when the Dan tribes, who had migrated from Sweden, came to dominate the region. In later periods, the military, economic, and cultural influence of the Scandinavian communities known as the Vikings contributed to the country's rise as a regional power. In particular, the dominance established over England and Norway in the 11th century enabled Denmark to establish a broad sphere of influence in Northern Europe; however, this political union was short-lived. The unification of Denmark, Norway, and Sweden under the Kalmar Union in the late 14th century is regarded as a significant step toward regional integration. Although Sweden withdrew from the union in the early 16th century, the political union between Denmark and Norway persisted for many years, and the country maintained its status as one of the major powers in Northern Europe. The adoption of Lutheranism as the official religion in the 16th century, influenced by the Protestant Reformation, marked a turning point in Denmark's political and social development. The reform movements affected not only the religious structure but also the state's institutional organization and educational philosophy. During this process, the church's role in education was redefined, and the first steps toward the widespread establishment of schools were taken. The 19th century marked a period when the processes of modernization and democratization gained momentum in Denmark. Despite the economic and political losses following the Napoleonic Wars, the country turned toward liberal reforms, and the foundations of parliamentary institutions were laid in 1834. With the 1849 Constitution, the transition from absolute monarchy to constitutional monarchy was made, thereby establishing the institutional foundation of modern Danish democracy. This transformation, by ensuring that the principles of citizenship, participation, and equality were reflected in public policies, also played a decisive role in shaping the education system in the years that followed. With the rise of social democratic policies from the early 20th century onward, Denmark became one of the pioneering examples of the welfare state model. The country, which maintained its neutrality during World War I, made significant progress in the fields of economy, education, and social policy during the interwar period. Despite being subjected to German occupation during World War II, Denmark rapidly rebuilt its democratic institutions after the war and strengthened its constitutional monarchy system. Denmark, which received economic

support under the Marshall Plan, joined NATO in 1949 and later participated in the European integration process, accelerating the country's integration with the democratic and economic institutions of Western Europe (OECD, 2009; Olesen, 2018; Nielsen, 2025).

The transition to a unicameral parliamentary system under the 1953 Constitution and the subsequent institutionalization of social welfare policies have been decisive in the development of a high level of social trust, institutional stability, and a culture of democratic participation in Denmark (Campbell & Hall, 2006; Jespersen, 2004). This historical and institutional legacy demonstrates that the fundamental principles of the Danish education system—such as equality, inclusivity, student participation, and lifelong learning—are not merely pedagogical choices but also structural elements linked to the country's welfare state tradition and its understanding of democratic citizenship (Antikainen, 2006; OECD, 2024b).

Denmark's social and cultural structure, while influenced by British, French, and German cultures over the course of history, has been shaped by its unique democratic values, sense of social solidarity, and high level of social trust (Sözer, 1997). The country's limited natural resources have made human capital a strategic element in economic and social development. For this reason, the development of individuals' knowledge, skills, and creativity has been one of the core priorities of Denmark's development policies (Alkan, 2011). The education system has been structured in line with this approach and is viewed as a tool that supports individual development, democratic participation, and lifelong learning.

One of the notable features of the Danish education system is that compulsory education is grounded in the individual's right to education. Although the country has ten years of compulsory education, children are not required to attend public schools. This practice is a result of historical relationships between the state, the family, and the church that have evolved over centuries. Following the Reformation, education was administered by the church for a long time, but the state's role in education gradually increased starting in the 18th century. This process laid the groundwork for the legal and institutional foundations of the modern education system. Established in 1814, the Folkeskole (public schools) is recognized as one of the first comprehensive educational initiatives aimed at ensuring all children have access to basic education. In subsequent years, the recognition of families' right to educate their children at home and the constitutional guarantee of this right contributed to the institutionalization of the principles of pluralism, parental involvement, and educational freedom in the Danish education system (Güney, 2009).

Denmark's education and cultural policies view children not merely as passive recipients of education, but as active participants in social and cultural life. One concrete example of this approach is the work of the Committee on Children and Culture, established in 1975 under the Ministry of Culture. The committee pioneered the development of child-centered cultural policies by emphasizing that children are individuals with their own developmental needs, forms of expression, and cultural rights (Buchhave and Wanting, 1996). In line with this perspective, access to cultural activities appropriate to children's ages and developmental characteristics has been supported, with the goal of fostering their growth as conscious and active participants in cultural life.

The committee's recommendations are based on fundamental principles such as promoting cultural diversity, protecting children from the one-sided influences of commercial mass culture, and transmitting national cultural identity to future generations. In particular, policies that encourage children's participation in cultural production processes aim to foster an understanding of democratic citizenship from an early age. Accordingly, the projects implemented adopt a decentralized model that prioritizes the active participation of local governments, civil society organizations, and communities, rather than a centralized management approach. Initiatives such as "Do It Yourself" and "Children as Young Citizens" serve as examples of practices that support children's development

into individuals capable of shaping their own environments and contributing to social life (Buchhave and Wanting, 1996).

Today, digitalization, globalization, and the rise of the knowledge economy have further heightened the importance of Denmark's investments in human capital. In this context, education policies do not focus solely on academic achievement; they also aim to develop 21st-century skills such as creativity, critical thinking, problem-solving, cultural awareness, and democratic participation. Thus, Denmark treats education and cultural policies as two complementary core elements and regards human capital as the most important guarantee of sustainable development (Alkan, 2011).

The Theoretical and Structural Framework of the Danish Education System

The Danish education system has a dynamic structure shaped not only by national educational traditions but also by the European Union's education policies and lifelong learning strategies. The process of European integration has brought about not only economic and political cooperation but also the development of common goals in the field of education. In this context, education is viewed as a strategic tool for strengthening mutual understanding among European societies, enhancing cultural interaction, and promoting shared democratic values. At the core of European Union education policies lies the understanding of fostering cultural rapprochement among diverse societies, promoting multilingualism, and equipping individuals with the competencies needed to adapt to changing economic and social conditions. Denmark, too, shapes its education policies in line with this approach, striving to integrate national priorities with European-level objectives. In this context, the education policies adopted by the Council of Europe are built upon fundamental objectives such as improving the quality of education systems, strengthening equality of opportunity in education, developing international cooperation in higher education, expanding foreign language instruction, supporting access to education for individuals of migrant origin, and facilitating young people's transition into employment (Alkan, 2011). Additionally, the integration of information and communication technologies into educational processes, the strengthening of vocational education, and the development of education programs responsive to local needs are among the priority areas of European education policies.

The Danish education system is structured around the principles of equality, inclusivity, democratic participation, and lifelong learning, integrating these objectives with its own social and cultural fabric. In this context, education is viewed not merely as a mechanism for enhancing academic achievement, but as a public right that supports individuals' active participation in social, cultural, and economic life. In particular, principles such as equal opportunity, student-centered learning, sensitivity to individual differences, and school-community collaboration are among the distinctive features of the Danish education system.

The Danish education system is built on a holistic educational philosophy aimed at striking a balance between individual development and social responsibility. In this context, the primary goal of educational policies is to support students' cognitive, social, and emotional development while simultaneously reducing social inequalities and ensuring equal access to educational opportunities for all individuals. Education is viewed not merely as the transmission of academic knowledge, but as a process that supports an individual's personal development, the internalization of democratic values, and active participation in social life. In Denmark, all children aged 6 to 16 are subject to nine years of compulsory education. However, the principle of "freedom of choice"—one of the system's foundational pillars—grants families and students significant autonomy in making educational decisions (Gülcan, 2005). This approach ensures that pluralism in education and sensitivity to individual differences are supported at the institutional level. While the state ensures

that all students acquire specific competencies, it allows for the use of different educational pathways to achieve these goals.

Denmark's education policies are also closely linked to the country's economic development strategies. Developing the skilled workforce required by the knowledge economy, supporting technological innovation, and enhancing international competitiveness are among the education system's primary objectives. For this reason, educational activities in schools do not focus solely on academic achievement; they also aim to develop skills such as problem-solving, creativity, critical thinking, digital literacy, and collaboration (Alkan, 2011). In terms of governance, the Danish education system features a balanced structure that combines central objectives with local autonomy. While the general objectives of education, core competency areas, and national standards are determined by the central government, decisions regarding the implementation of curricula, the planning of learning processes, and educational content are made by local authorities and schools (Yüceer and Keskin Coşkun, 2012). This approach ensures the consistency of education policies at the national level while enabling the development of practices that are responsive to local needs and student characteristics.

The fundamental principles of the Danish education system are shaped around a democratic understanding of citizenship and a human-centered philosophy of education. In this context, the educational process supports individuals in developing into free and responsible citizens, cultivating ethical and moral values, respecting human life, and being tolerant of different ways of thinking and living. Additionally, the system aims to help students understand the relationship between family, society, and the state, foster a sense of social solidarity, and acquire active citizenship skills. Thus, education is viewed not merely as a tool to enhance individual success, but as a fundamental public mechanism supporting the sustainability of a democratic society. In these respects, the Danish education system presents a model that integrates the principles of equality, freedom, democratic participation, social responsibility, and economic sustainability, and is frequently cited as a model in international comparative education studies.

The Danish education system has a multi-layered governance structure built on the principles of decentralization, institutional autonomy, and public accountability. The country's persistently low birth rates over many years have led to a gradual decline in student numbers; as a result, class sizes have remained relatively small. This situation facilitates the widespread adoption of student-centered teaching practices and enables teachers to focus more on students' individual needs.

The planning and implementation of educational services are shared between the central government and local authorities. While the Ministry of Education establishes the general objectives, legal framework, and national standards of the education system, many operational authorities have been delegated to municipalities. Matters such as the opening and closing of schools, the allocation of budgets, the employment of teachers, and the organization of local educational services are managed under the responsibility of municipalities (Ültanır, 2000). This structure allows for the development of flexible and responsive local practices while maintaining policy coherence at the central level.

In Denmark, education is largely funded by public resources. The state, municipalities, and regional governments share responsibility for the provision of educational services. While regional authorities play a significant role in funding secondary education and preparatory programs for higher education, the national parliament (Folketing) holds a decisive position in decision-making processes regarding the allocation of educational resources (Gülcan, 2005). At the same time, private educational institutions also benefit from public support and contribute to the pluralistic structure of the education system.

One of the notable features of the Danish education system is its robust quality assurance mechanisms. The Ministry of Education regularly collects data from educational institutions

regarding student performance, graduation rates, financial indicators, and educational processes; it monitors the system's effectiveness based on this data. In recent years, with the growing emphasis on data-driven decision-making, evaluation and monitoring activities targeting educational institutions have become more comprehensive (Güney, 2009). Additionally, the Danish Evaluation Institute (EVA), which operates to independently assess educational quality, plays a significant role in quality assurance processes. Operating independently of the Ministry of Education, this institution contributes to the development of quality standards and institutional improvement processes at various levels of the education system (Yüceer and Keskin Coşkun, 2012).

Another distinctive feature of the Danish education system is that it places the concept of lifelong learning at the center of its educational policies. Education is not viewed as a process limited solely to childhood and adolescence; rather, individuals are encouraged to access educational opportunities at different stages of their lives. As a result, many people are able to re-enter educational programs after entering the workforce and continue their professional or academic development. Comprehensive guidance and counseling services are provided to facilitate transitions between education and employment. In particular, students' educational and career paths are closely monitored after basic education; school counselors serve as a bridge between students, families, and the business community (Özdemir, 2006).

The principles of inclusivity and equality occupy a central place in Denmark's education policies. In line with this approach, the right to education for individuals with special needs is addressed within the framework of lifelong learning. The fundamental aim of the education system is to support individuals in overcoming their disabilities, integrate them with other members of society, and provide equal educational opportunities to all citizens (Alkan, 2011; Sözer, 1997). This approach is supported by inclusion policies that prioritize having students with special needs attend general education settings as much as possible. With Denmark's adoption of the Salamanca Declaration, inclusive education practices have been further strengthened. Students with special educational needs benefit from individualized support services tailored to their needs and are supported by specialized teachers when necessary. The education system encourages students to learn primarily alongside their peers; special classes or special schools are only utilized in cases where the need for specialized support is particularly intense (Yüceer and Keskin Coşkun, 2012). This demonstrates that Denmark has implemented the principles of equality and social integration in education not only at the level of political discourse but also in practice. Overall, the Danish education system exhibits a structure that integrates the principles of local autonomy, public accountability, quality assurance, lifelong learning, and inclusive education. These characteristics are cited as key determinants of the country's success in achieving educational equity and high learning outcomes.

The Structure of the Danish Education System and Educational Levels

When the historical development, social structure, and educational philosophy of the Danish education system are considered together, it becomes evident that the principles of equality, democratic participation, student-centeredness, and lifelong learning—which form the foundation of the system—do not remain merely at the normative level; rather, they find concrete expression in educational administration, school structure, and the organization of educational levels. Therefore, to understand how the Danish education system functions today, it is important to examine how these principles are reflected in the various levels of education. In this context, the structure of the Danish education system and the key characteristics of each level—from early childhood education through primary education, secondary education, and higher education—are discussed below.

Early Childhood Education

In the Danish education system, early childhood education is viewed as a holistic learning environment that supports children's cognitive, social, emotional, and physical development. Early childhood education is not merely an educational stage serving as preparation for elementary school; it is also regarded as a strategic investment in terms of strengthening social equality, enhancing child well-being, and laying the foundations for lifelong learning. This approach is a significant reflection of Denmark's welfare state philosophy and its child-centered educational philosophy. In Denmark, early childhood education and care (ECEC) features a comprehensive structure that supports children's access to educational services from birth. Nurseries (vuggestuer) for the 0–3 age group, kindergartens (børnehaver) for the 3–6 age group, and integrated institutions (integrerede institutioner) that bring together different age groups are widely available throughout the country. Additionally, preschool preparation classes (børnehaveklasse), which support the transition to elementary school, constitute an important part of the education system. In Denmark, municipalities are required to provide early childhood education and care services for every child starting at 26 weeks of age. This practice is considered a key policy tool for ensuring universal access to early childhood education (OECD, 2024a).

Denmark's emphasis on early childhood education is clearly reflected in participation rates. According to the European Commission's latest data, in 2023, 95.7% of children between the ages of three and the start of compulsory education participated in early childhood education programs. This rate exceeds the European Union average and places Denmark among the countries with the highest access to preschool education. Similarly, 62.9% of children under the age of three participate in institutional care and education services; this rate is significantly above the European Union average. Additionally, a significant portion of children benefit from early childhood education services for more than 30 hours per week. OECD data also indicates that Denmark has a high level of participation in early childhood education. As of 2023, approximately 87% of two-year-olds, 95% of three-year-olds, and 96% of four- and five-year-olds are enrolled in early childhood education programs (OECD, 2023a-2024b). These figures demonstrate that preschool education has attained nearly universal coverage in Denmark.

From a pedagogical perspective, Denmark's approach to early childhood education is based on play-based learning, social interaction, and the child's holistic development rather than academic instruction. Educational programs encourage children to develop their creativity, acquire problem-solving skills, interact with nature, and experience the fundamental values of democratic life. For this reason, early childhood institutions prioritize learning processes through exploration, play, and experience rather than structured academic activities. One of the primary objectives of Denmark's early childhood education policies is to strengthen educational equity. Research indicates that access to high-quality preschool education plays a significant role in reducing developmental disparities, particularly among disadvantaged children. Consequently, early childhood education is viewed not merely as a child care service but as a crucial component of social inclusion and educational equity policies. As a result, preschool education in Denmark stands out as one of the strongest components of the education system, characterized by high access rates, strong public support, a child-centered pedagogical approach, and a structure that supports social equality. This investment in the early childhood period plays a significant role not only in students' success in subsequent educational levels but also in fostering the country's high levels of social welfare and social trust.

Elementary and Lower Secondary Education (Folkeskole)

The Folkeskole, which forms the foundation of the Danish education system, is a comprehensive compulsory education model that integrates elementary and lower secondary education. Unlike many education systems in Europe, in Denmark, the elementary and lower secondary levels are organized within a single institutional structure. This structure aims to provide

students with a continuous learning experience from an early age, help them develop strong social relationships, and support their individual development within a long-term educational framework. The Folkeskole is founded on the principles of educational equity, democratic participation, student well-being, and individual development. According to the Danish Education Act, the primary purpose of the Folkeskole is not only to impart knowledge and skills to students but also to support their development in critical thinking, problem-solving, collaboration, and becoming active members of a democratic society. Therefore, the educational process does not focus solely on academic achievement; it also encompasses students' social, emotional, and ethical development.

Today, Folkeskole encompasses a ten-year learning process that includes a preschool preparatory class (Grade 0). Compulsory education lasts ten years, including the preparatory class (Grade 0); most students also take the optional 10th grade program. Students typically begin the preparatory class at age six and complete their basic education around age sixteen. Education is free and provided as an accessible public service for all children. One of the most distinctive features of the Folkeskole in Denmark is its student-centered approach to learning. Curricula are structured with consideration for students' interests, needs, and developmental characteristics. In particular, the comprehensive Folkeskole reform implemented in 2014 aimed to enhance students' learning outcomes, reduce achievement gaps stemming from social background, and transform the school into an environment that supports students' well-being. Following the reform, greater emphasis has been placed on 21st-century skills such as problem-solving, creativity, digital literacy, collaboration, and critical thinking.

Interdisciplinary studies, project-based learning, group work, and hands-on activities play a significant role in the teaching process. Students are viewed not merely as passive consumers of information, but as active participants in the learning process. For this reason, classroom activities frequently include research, discussion, collaboration, and working on real-life problems. In particular, project-based work enables students to integrate knowledge gained from different disciplines and relate it to daily life.

The management of the Folkeskole features a balanced structure between central standards and local autonomy. While the Ministry of Education sets general objectives and national goals, municipalities and schools have significant decision-making authority regarding the planning of instructional processes, the use of resources, and pedagogical practices. This structure facilitates the education system's ability to adapt to local needs and promotes the development of school-based innovations.

In Denmark, great importance is placed on students' social development throughout their primary education. Schools are viewed not merely as institutions where academic learning takes place, but also as social spaces where children develop social skills and gain experience in democratic life. To this end, many schools offer activity centers, playgrounds, and club activities where students can spend their time outside of class. Arts, sports, technology, and cultural activities are among the key elements supporting students' well-rounded development (The Folkeskole, 2008).

The assessment system also reflects Denmark's student-centered approach to education. In the early years, efforts are made to avoid creating exam pressure on students, and the learning process is monitored primarily through a formative assessment approach. Teachers regularly track students' academic and social development and conduct feedback processes in collaboration with families. This approach, aimed at supporting students' development, focuses more on fostering learning than on measuring it.

According to current data, more than three-quarters of students in Denmark attend public schools operated by municipalities. The remaining students attend independent schools supported by

the state (friskoler and privatskoler). However, all schools operate within the framework of national quality standards, and ensuring equal educational opportunities remains a key policy objective (OECD, 2024b; Eurydice, 2024). Overall, the Folkeskole offers an educational model that seeks to balance academic achievement with student well-being, centers on democratic citizenship values, and is sensitive to students' individual differences. With these characteristics, Denmark's basic education system is frequently cited as a model in international comparative education research and is regarded as one of the successful models that achieve both quality and equity in education.

Secondary Education

In Denmark, secondary education features a flexible structure that allows students who have completed compulsory education to pursue different academic and vocational paths based on their interests, abilities, and career goals. Students who complete the 9th or optional 10th grade of Folkeskole can choose between general upper secondary programs and vocational and technical education programs. This structure aims to prepare students for higher education while also cultivating the qualified workforce needed by the labor market.

In the Danish education system, upper secondary education aims not only to enhance students' academic achievements but also to help them develop critical thinking, independent learning, research skills, and democratic citizenship competencies. Therefore, upper secondary programs do not merely serve as a preparatory step for university; they also provide a broad framework of competencies that supports individuals' active participation in social life.

General secondary education in Denmark consists of four main programs: the general high school program (STX), the higher preparatory program (HF), the technical high school program (HTX), and the commercial high school program (HHX). While the common goal of these programs is to prepare students for higher education, they differ in terms of content, duration, and focus; STX and HF offer more general academic preparation, while HTX provides a framework focused on technical and natural sciences, and HHX offers a framework focused on commerce and business (Ministry of Children and Education, 2024).

General Upper Secondary Education (STX)

The general upper secondary program (Studentereksamen—STX) is the most common secondary education program in Denmark that prepares students for university. This three-year program aims to provide students with a broad academic foundation in the humanities, social sciences, natural sciences, and the arts. The program's primary goal is to develop students' interdisciplinary thinking skills, ensure they can apply scientific methods, and prepare them for higher education studies.

In the STX program, Danish, mathematics, foreign languages, history, social sciences, and natural sciences are core subjects; students can also choose specialized courses based on their interests. In recent years, there has been an increasing emphasis on incorporating content related to digital literacy, global citizenship, sustainability, and innovation into the curriculum (Ministry of Children and Education, 2024).

Higher Preparatory Examination Program (HF)

The Higher Preparatory Examination (Højere Forberedelseseksamen—HF) is a two-year upper-secondary education program designed specifically for students with an aptitude for practical learning. The program prepares students for various higher education institutions, primarily vocational colleges. Compared to traditional academic programs, the HF has a more flexible structure and can be tailored to students' individual interests and career goals (Danish Ministry of Children and Education, 2024)

Through reforms implemented in recent years, the HF program has been restructured to support students' vocational orientations and facilitate their transition to higher education. Its preparatory function is particularly prominent in the fields of health, education, social services, and applied sciences.

Technical High School (HTX) and Commercial High School (HHX)

Academic programs focused on technical and commercial fields also play a significant role in Denmark's secondary education system. The Technical High School program (HTX) prepares students interested in engineering, technology, information technology, and applied sciences for higher education. The program places significant emphasis on mathematics, physics, technology development, and project-based work.

The Commercial High School program (HHX), on the other hand, is designed for students who wish to specialize in economics, business, marketing, international trade, and entrepreneurship. Aiming to equip students with the knowledge and skills required by the globalizing economic structure, this program prepares students specifically for higher education programs in business and social sciences.

Guidance and Transition Systems in Secondary Education

One of the distinctive features of the Danish education system is its comprehensive guidance services that support students in making educational and career decisions. Starting in the final years of compulsory education, guidance efforts are conducted by taking into account students' academic performance, interests, and career expectations. The aim is to help students choose educational programs suited to their potential and to reduce the risk of early school leaving. During the transition to upper secondary education, not only academic achievement but also the student's motivation, interests, and future goals are taken into account. This approach is a key indicator of Denmark's student-centered policy approach that is sensitive to individual differences in education (European Commission/Eurydice, 2024a).

Overall, the Danish secondary education system features a structure that facilitates flexible transitions between academic and vocational education pathways, balances the goals of preparing students for higher education with enhancing employability, and supports students' individual development. In this regard, the system is frequently cited as a contemporary model that integrates the principles of equality, diversity, and lifelong learning in international comparative education research.

Vocational Education and Training (VET)

One of the strongest components of the Danish education system is its vocational education and training system, which establishes strong links between education and the labor market. Having successfully managed the transition from an agricultural society to an industrial and knowledge-based society, Denmark views vocational education as a strategic policy area for ensuring the sustainability of economic development. For this reason, vocational and technical education programs aim not only to impart skills specific to certain professions but also to help individuals develop the competencies needed to adapt to changing labor market conditions (European Commission/Eurydice, 2024a). The Danish vocational education system is based on a dual education model that integrates school-based learning with workplace-based learning. Under this model, students pursue their theoretical education at vocational schools while completing their practical training through apprenticeship programs conducted in businesses. In this way, students gain experience in real-world work environments throughout their education and are better able to adapt to the workforce after graduation (OECD, 2024b).

Vocational training programs typically admit students who have completed the 9th or 10th grade of Folkeskole. Today, the vocational education system covers a wide range of occupational fields, including care, health, and pedagogy; office and commercial services; food and agriculture; technology and construction; transportation; and media and communication, offering hundreds of different specialization programs. While the duration of programs varies depending on the nature of the profession, they generally last between two and five years (European Commission/Eurydice, 2024a). One of the key features of the Danish vocational education system is the provision of flexible learning pathways. In particular, the recognition and crediting of prior learning are widely used for adult students and individuals with work experience. This ensures that individuals' professional experiences are taken into account, and their education periods can be restructured according to their personal competencies. This approach is regarded as a significant reflection of Denmark's lifelong learning policies (OECD, 2024b). Vocational education programs typically consist of a foundational phase and a specialization phase. In the first phase, students acquire basic knowledge and skills related to their vocational fields, while in subsequent phases, they receive training in a specific area of specialization. A significant portion of the programs is conducted based on training agreements with businesses, and students engage directly with the business world during their training. This contributes to the development of vocational education in alignment with the needs of the labor market (Danish Ministry of Children and Education, 2024).

The government, employers, and industry organizations share responsibility for funding vocational and technical education. While the basic funding for vocational schools comes from public sources, businesses also actively contribute to apprenticeship training programs. This collaborative model enables educational programs to be continuously updated in line with current technological developments and industry expectations (European Commission/Eurydice, 2024a). In Denmark, vocational education is not viewed merely as a process aimed at imparting technical skills. In addition to vocational competencies, the programs place importance on developing general knowledge, democratic citizenship, communication skills, problem-solving, entrepreneurship, and teamwork. This approach aims to equip individuals not only with skills for a specific profession but also with versatile competencies that enable them to adapt to rapidly changing economic and social conditions (OECD, 2024b).

In recent years, the Danish government has implemented various reforms aimed at improving the quality of vocational education programs in order to increase young people's interest in vocational education and meet the need for a skilled workforce. Within the scope of these reforms, priority is given to aligning educational programs with digital transformation, the green economy, sustainable development, and advanced technology applications. Thus, the vocational education system functions as one of the key mechanisms that both enhances individuals' employability and supports the country's economic competitiveness (European Commission, 2024a). Overall, Denmark's vocational and technical education system demonstrates a structure based on strong partnerships between schools and the business world, centered on hands-on learning, integrated with the principle of lifelong learning, and capable of rapidly adapting to the changing needs of the labor market. Thanks to these characteristics, the system is recognized as one of the most successful examples of vocational education in Europe and is frequently cited in international comparative education studies.

Higher Education

The Danish higher education system is built on the principles of academic excellence, a focus on research, institutional autonomy, and equal opportunity in education. The country boasts one of Europe's oldest traditions of higher education, with roots dating back to the University of Copenhagen, founded in 1479. Over the following centuries, the higher education system expanded with the establishment of technical, vocational, and scientific educational institutions, and it has

undergone significant development, particularly in parallel with the growing demand for higher education following World War II (European Commission/Eurydice, 2024a).

Today, the Danish higher education system is structured in accordance with the fundamental principles of the European Higher Education Area and has adopted a three-cycle degree system aligned with the Bologna Process. The system generally consists of universities, university colleges, and academies of professional higher education. While each type of institution serves different educational purposes, they operate within a common national framework regarding access to higher education, quality assurance, and internationalization (OECD, 2024b). In Denmark, universities are institutions at the center of research and the production of scientific knowledge. These institutions offer a wide range of graduate and research programs, primarily in the social sciences, natural sciences, health sciences, engineering, educational sciences, and the humanities. While universities are subject to the general regulations of the Ministry of Education and Research, they enjoy significant autonomy in the development of academic programs, the determination of research priorities, and institutional governance (European Commission/Eurydice, 2024a). University colleges, on the other hand, provide education in practice-oriented professional fields such as teaching, nursing, social work, pedagogy, and health sciences. The primary objective of these institutions is to train qualified professionals needed by the labor market. Vocational higher education academies, on the other hand, offer short- and medium-term higher education programs focused on business, technology, information technology, design, and the service sectors. Thus, the higher education system features a diversified structure that combines both research-oriented and practice-based educational pathways (OECD, 2020).

Higher education programs in Denmark are structured in accordance with the Bologna degree classification system. Bachelor's programs typically last three years and correspond to 180 ECTS credits. Bachelor's degrees are followed by two-year master's programs, which offer students the opportunity to specialize in specific fields. Doctoral programs, on the other hand, generally consist of a three-year research-based course of study. Doctoral students often hold positions as researchers and faculty members at universities and are employed as salaried academic staff (European Commission/Eurydice, 2024a). One of the most notable features of the Danish higher education system is its robust funding model, which supports equal access to education. Unlike many other European countries, European Union and European Economic Area citizens studying at public universities in Denmark are not required to pay tuition fees. Additionally, students are eligible to receive financial support through the State Education Support Program (Statens Uddannelsesstøtte-SU) to help cover living expenses during their studies. This initiative is regarded as a key component of welfare state policies aimed at reducing the impact of socioeconomic background on access to higher education (OECD, 2020).

In general, graduation from upper secondary education programs is considered a basic requirement for admission to higher education. Students must have graduated from STX (General High School), HF (Higher Preparatory Program), HHX (Commercial High School), or HTX (Technical High School) programs and meet the relevant qualifications. However, in some applied higher education programs, a vocational training background and work experience may also be among the admission criteria (European Commission/Eurydice, 2024a). Key priorities of Danish higher education policies include internationalization, strengthening research capacity, innovation, digital transformation, and sustainable development. In recent years, collaborations between universities and industrial organizations have increased, and policies aimed at transforming research outputs into economic and social benefits have been strengthened. Research conducted particularly in the fields of green transformation, energy technologies, life sciences, and digital technologies is seen as a key element supporting Denmark's competitiveness in the global knowledge economy (OECD, 2024b).

Overall, the Danish higher education system is considered one of the most advanced in Europe, thanks to its strong research infrastructure, institutional autonomy, free education policy, comprehensive student support mechanisms, and close relationship with the labor market. This structure facilitates access to higher education for individuals while also making significant contributions to the country's scientific output capacity, innovation performance, and economic competitiveness.

Teacher Training

Teacher quality plays a central role in the success of the Danish education system. In the country, the teaching profession is seen as a highly specialized professional field, and teacher training policies are considered one of the key determinants of educational quality. Accordingly, teacher training programs are structured with a research-based and competency-oriented approach that integrates theoretical knowledge with practical experience (European Commission/Eurydice, 2024a).

In Denmark today, teachers who will work at the primary and lower secondary levels are trained through four-year undergraduate programs offered at university colleges. Teacher training programs have a 240 ECTS credit structure in line with the requirements of the European Higher Education Area and integrate pedagogical training, subject matter knowledge, teaching methods, and school practices (Danish Ministry of Higher Education and Science, 2024). Throughout their training, prospective teachers acquire both general pedagogical competencies and specialization in specific teaching areas. The programs include courses in educational sciences, learning theories, classroom management, assessment, inclusive education, and digital pedagogy, as well as specialization courses related to the students' chosen teaching areas. Thus, the aim is to equip prospective teachers with a strong foundation in both subject matter knowledge and pedagogical content knowledge (OECD, 2023b).

One of the distinguishing features of Danish teacher training is the emphasis on practice-based learning. Teacher candidates spend a significant portion of their training in internships and practical activities conducted in schools. Thanks to collaborations established between university colleges and practice schools, teacher candidates gain experience in real classroom settings and have the opportunity to translate their theoretical knowledge into practice. This approach contributes to a more effective and sustainable transition process into the teaching profession (European Commission/Eurydice, 2024a). Teachers who will work in upper secondary education institutions (Gymnasium, HTX, HHX, and HF) are generally required to have a master's degree in their relevant field. Candidates who complete their subject specialization then undergo a professional qualification process that includes pedagogical training and applied teacher training. This ensures that teachers, especially those working at the secondary level, have a strong academic background (OECD, 2024b). Teachers working in vocational and technical education institutions are expected to combine subject specialization with sectoral experience. Therefore, many vocational teachers choose to enter the teaching profession after gaining professional experience in related industries or service sectors. This allows vocational education programs to be more closely linked to current expectations of the labor market (European Commission/Eurydice, 2024a).

In Denmark, teachers' professional development is not seen as limited to pre-service training. In line with the concept of lifelong learning, the education system places great importance on continuous professional development activities. Throughout their careers, teachers participate in various in-service training programs in areas such as pedagogical innovations, the integration of digital technologies into education, inclusive education practices, and assessment methods. Particularly in recent years, digitalization, sustainability education, and student well-being have become priority areas for professional development programs (OECD, 2024b).

The professional autonomy granted to teachers in the Danish education system is also a noteworthy feature. Teachers have significant decision-making power regarding the selection of

teaching methods, the planning of learning activities, and the implementation of classroom practices. This reflects the view that teachers are not only implementers of the curriculum but also active designers and professional decision-makers in the educational process (European Commission/Eurydice, 2024a). Overall, Denmark's teacher training system is built on the principles of strong academic preparation, extensive practical experience, continuous professional development, and high professional autonomy. This structure contributes to the development of teachers who can adapt to changing social and technological conditions, create student-centered learning environments, and sustainably support quality in education.

The Philosophical Foundations and Pedagogical Approach of the Danish Education System

The Danish education system is based on the principles of democratic participation, individual development, lifelong learning, and equal opportunities in education. The country's educational philosophy does not focus solely on academic achievement; it aims to cultivate students into individuals who can think critically, take responsibility, participate effectively in social life, and manage their own learning processes (European Commission/Eurydice, 2024a). The historical roots of Danish educational philosophy largely lie with the 19th-century thinker and educational reformer Nikolaj Frederik Severin Grundtvig. Grundtvig argued that education cannot be reduced to mere knowledge transfer, but should be a process that strengthens the individual's relationship with life and supports their personal development. According to him, school should be an environment where learning for life takes place, rather than an institution that prepares students for exams. This approach formed the basis of the later developed folk high schools movement and Denmark's concept of lifelong learning (Pedersen & Szczesinski, 2007; Korsgaard, 2011).

Grundtvig's "School for Life" concept is based on the idea that individuals are inherently equal. Therefore, the fundamental task of the education system is seen as providing the necessary opportunities for each individual to develop their potential. The belief that learning becomes more lasting and meaningful when linked to an individual's interests, curiosity, and experiences continues to influence contemporary Danish education policies. Student-centered learning, project-based work, collaborative learning, and applied education approaches are the main elements reflecting this philosophical foundation in educational environments (OECD, 2024b).

Another distinguishing feature of the Danish education system is its emphasis on democratic citizenship education. From primary to higher education, student participation in decision-making processes is encouraged at all levels, and school life is designed as a learning environment where democratic values are experienced. Students are seen not only as recipients of educational services but also as active members of the school community. This approach contributes to the development of students' skills in autonomy, taking responsibility, cooperation, and social participation (European Commission, 2024b).

In Denmark, teacher-student relationships are shaped by mutual respect, trust, and cooperation rather than the traditional concept of authority. Valuing students' opinions, collaboratively planning the learning process, and considering individual differences are important pedagogical principles in educational settings. This approach allows students to develop self-efficacy and participate more actively in learning processes (OECD, 2023c).

Education is generally seen as one of the fundamental tools for ensuring the sustainability of social integration and democratic culture, as well as economic development. Therefore, literacy, mathematical proficiency, and basic life skills are considered not only indicators of individual success but also prerequisites for societal well-being. Education policies are built on a holistic understanding that aims to support individuals' social, cultural, and emotional development alongside

their academic progress. Consequently, the Danish education system is based on a pedagogical approach rooted in Grundtvig's concept of learning for life, centering on democratic participation, supporting student autonomy, and being sensitive to individual differences. This philosophical foundation is observable at all levels of education, from pre-school to higher education, and plays a significant role in Denmark being recognized internationally as one of the most successful education systems.

Comparison of Danish and Turkish Education Systems

Comparative education research provides important information for the development of education policies by analyzing the education systems of different countries within their historical, social, and political contexts. In this context, a comparison of the Danish and Turkish education systems allows for a better understanding of the structural dynamics affecting quality, equity, governance, and student achievement in education. In particular, Denmark's decentralized governance structure, strong welfare state tradition, student-centered pedagogical approach, and lifelong learning culture, when considered alongside Türkiye's centralized governance approach, large-scale education system, and reforms implemented in recent years, create a meaningful basis for comparison. Accordingly, Table 1 presents a comparative analysis of the education systems of the two countries in terms of key indicators and policy areas (OECD, 2023a, 2023b, 2023c, 2023d, 2023e; European Commission, 2024a, 2024b; European Commission, EACEA, & Eurydice, 2024a, 2024b; UNESCO Institute for Statistics, 2024; World Bank, 2024; Ministry of Children and Education Denmark, 2024; Millî Eğitim Bakanlığı, 2024; TÜİK, 2024).

Table 1. Current Comparison of Danish and Turkish Education Systems (2024–2025).

Dimension	**Denmark**	**Türkiye**
Educational Administration	Centralized framework + strong local governance and school autonomy	Centralized structure
Compulsory Education	10 years (grades 0 + 1–9)	12 years (4+4+4)
Preschool Participation	Over 95% in the 3-5 age group (95.7%)	Although increasing in recent years, it is below the OECD average (56-60%)
Teacher Autonomy	High	Intermediate level
Student Evaluation System	Process-oriented, low exam pressure	High impact of central exams
Vocational Education	Strong dual (school-business) system	Business integration is more limited, although it has improved in recent years
The rate of workplace training in vocational education	Very high (apprenticeship-based dual system)	Medium
Education Funding The share of education expenditures in GDP	Public sector-focused and high social support Above 6%	Public sector focused, but higher resource pressure due to the number of students Around 4-5%
Lifelong Learning	One of the highest participation rates in Europe, 27.2%	An emerging area, below 10%, 8.9%
Inclusive Education	Strong support mechanisms and individualized services	Significant progress has been made in recent years, but differences in implementation remain
PISA Performance	Above or near the OECD average	Below the OECD average but showing progress
PISA Mathematics	489	453
PISA Science	494	476
PISA Reading	489	456
The proportion of decision-making authority at the school level	High	Low-Medium

Table 1 provides a comparative overview of the educational systems in Denmark and Türkiye in terms of administrative structure, educational processes, funding, vocational education, and

student achievement. The findings reveal that, although both countries view education as a fundamental element of social development, there are significant differences in the implementation of educational policies and the functioning of the systems. First, in terms of educational governance, Denmark has a structure based on strong local governance and school autonomy within a centralized framework. In contrast, Türkiye's education system is largely administered under a centralized management approach. While this structure allows schools and teachers in Denmark to exercise greater initiative in decision-making processes, in Türkiye it may limit the ability to respond quickly to local needs, even as it increases standardization. Indeed, the table shows that decision-making authority at the school level is high in Denmark but low to moderate in Türkiye, supporting this structural difference.

In terms of the duration of compulsory education, Türkiye appears to be ahead of Denmark with its 12-year compulsory education system. However, the quality of education systems cannot be assessed solely based on duration. In particular, when examining participation rates in preschool education, it is evident that Denmark invests significantly in early childhood education, with a participation rate exceeding 95%. In Türkiye, although there have been significant improvements in access to preschool education in recent years, participation rates still remain below the OECD average. This situation creates a disparity between the two countries in terms of students' starting conditions in their educational lives. Teacher autonomy and student assessment systems also exhibit notable differences. In Denmark, teachers are observed to have greater independence in pedagogical decision-making processes, and the approach to assessment is process-oriented. In contrast, in Türkiye, centralized exams have a more decisive influence on the education system. While this leads to teaching processes being focused on exam success, in Denmark, students' individual development and learning processes are given greater priority.

Denmark also appears to have a clear advantage in the field of vocational education. Thanks in particular to the dual system—which is based on collaboration between schools and businesses—students are able to establish a direct connection with the working world during their education. The high rate of workplace-based learning in vocational education facilitates graduates' transition into the labor market. In Türkiye, although significant reforms aimed at strengthening vocational education have been implemented in recent years, it is evident that partnerships with businesses and the rates of hands-on training have not reached Danish levels. Education funding indicators also highlight the differences between the two countries. The fact that Denmark's share of education expenditures in GDP exceeds 6% indicates the high level of resources allocated to education. In Türkiye, however, this ratio stands at approximately 4–5%. Considering the large student population and the pressures on resource allocation, it can be said that Türkiye needs to make greater investments to achieve its goals of improving the quality of education.

An analysis of lifelong learning indicators reveals that Denmark has one of the highest participation rates in Europe (27.2%). In Türkiye, however, the participation rate in adult learning remains at 8.9%. This indicates that in Denmark, learning is not viewed as limited to formal education alone, but that individuals are systematically supported in developing their skills throughout their lives. PISA results regarding student achievement also support this overall picture. While Denmark performs at or above the OECD average in mathematics, science, and reading, it is evident that Türkiye, despite showing progress in recent years, still remains below the OECD average in these areas. Specifically, scores of 453 versus 489 in mathematics, 476 versus 494 in science, and 456 versus 489 in reading point to a disparity in learning outcomes in Denmark's favor. However, Türkiye's improved performance in recent PISA cycles indicates that the improvements made in education policies are beginning to yield positive results.

When evaluated as a whole, the Danish education system demonstrates a more advanced structure in the areas of school autonomy, teacher professionalism, early childhood education, lifelong learning, and vocational education. While the Turkish education system has made significant progress in recent years in terms of access, inclusivity, and student achievement, it still requires development in certain areas due to centralization, an exam-focused approach, and structural issues in resource allocation. In this context, the Danish experience offers important policy implications for Türkiye, particularly regarding the strengthening of local decision-making mechanisms, the expansion of early childhood education, and the enhancement of integration with the business world in vocational education.

Implications and Policy Recommendations for Türkiye

Although the educational systems of Denmark and Türkiye differ in their historical and cultural contexts, they share similarities in that they view education as a strategic tool not only for individual development but also for fostering social progress and a sense of democratic citizenship. While the Danish education system emphasizes the principles of democratic participation, critical thinking, and individual autonomy, the Turkish education system aims to raise individuals who are equipped with national, moral, and universal values, capable of generating knowledge and contributing to society. In this context, both systems emphasize that education is a fundamental right and adopt a holistic approach to education aimed at developing individuals' knowledge, skills, and competencies. However, while democratic participation and individual autonomy are more prominently emphasized in Denmark, social integration and the transmission of national values hold a stronger place among educational objectives in Türkiye (Koç Başaran, 2017).

A comparison of the Danish and Turkish education systems demonstrates that the success of these systems is closely linked not only to institutional structures and legal regulations but also to societal values, approaches to governance, and educational philosophy. Key factors contributing to the success of the Danish education system include policies that prioritize equal opportunity in education, the active role of local governments in educational processes, the high degree of professional autonomy granted to teachers, a vocational education structure based on strong school-business partnerships, and the institutionalization of a culture of lifelong learning. These characteristics offer various insights for the development of the Turkish education system.

Both countries' education systems view education as one of the fundamental tools for individual development and social progress; they regard democratic citizenship, social cohesion, and the development of individuals' knowledge and skills as shared objectives. However, while the Danish education system emphasizes student autonomy, democratic participation, and school-based decision-making processes, the Turkish education system places greater emphasis on central planning, national unity, and the instillation of shared values. These differences demonstrate that education policies cannot be evaluated independently of their historical and social contexts.

The results of the comparative analysis suggest that, while maintaining central standards in education management in Türkiye, it may be beneficial to develop flexible practices that are responsive to local needs. In particular, greater involvement of school administrators and teachers in decision-making processes, strengthening a school-based approach to development, and supporting innovative practices at the local level can enhance the quality of educational services.

The Danish experience demonstrates that early childhood education plays a critical role in ensuring equal educational opportunities. Therefore, expanding early childhood education services and improving educational quality—particularly in socioeconomically disadvantaged regions—could contribute to reducing achievement gaps among students in the long term.

From the perspective of teaching processes, it is evident that project-based, collaborative, and experiential learning practices—which prioritize students' active participation—support learning

outcomes. In Türkiye as well, it is important to strengthen the practical dimension of curriculum implementation and to expand learning environments that foster students' critical thinking, problem-solving, creativity, and collaboration skills.

In the field of vocational education, Denmark's system—based on workplace-based learning and the apprenticeship model—is noteworthy. While significant developments have taken place in vocational education in Türkiye in recent years, increasing students' on-the-job learning experiences through more effective participation by industry representatives in program development and evaluation processes could help strengthen the link between education and employment.

In terms of teacher policies, supporting teachers' professional autonomy, increasing opportunities for continuous professional development, and promoting school-based professional learning communities can contribute to the sustainable improvement of educational quality. Training qualified teachers and supporting their professional development are among the fundamental prerequisites for improvement at all levels of the education system.

Policy Recommendations

Governance and Education Management

- While maintaining central quality standards, the decision-making authority of schools and local governments should be expanded.
- Data-driven decision-making processes and independent evaluation mechanisms should be strengthened in the development of education policies.
- School-based development and accountability practices should be expanded.

Early Childhood Education and Equity

- Investments should be increased to achieve the goal of universal access to preschool education.
- Support programs for early childhood education in disadvantaged regions should be expanded.
- Social support mechanisms that strengthen educational equity should be developed.

Curricula and Learning Processes

- Student-centered, project-based, and experiential learning practices should be expanded.
- Learning environments that support critical thinking, creativity, collaboration, and problem-solving skills should be strengthened.
- Process-oriented and multidimensional approaches should be given greater emphasis in assessment and evaluation processes.

Vocational Education and Employment

- School-business partnerships in vocational education should be institutionalized.
- The quality of workplace-based learning and internship programs should be improved.
- The participation of industry representatives in the planning and evaluation of educational programs should be strengthened.

Teacher Policies

- Practices that support teachers' professional autonomy should be expanded.
- Continuing professional development activities should be restructured in line with teachers' needs.
- School-based professional learning communities and mechanisms for collaboration among colleagues should be strengthened.

Lifelong Learning and Inclusion

- Adult education and continuing education programs should be expanded.
- Inclusive education practices and support services for individuals with special needs should be developed.
- Comprehensive education policies that support student well-being, democratic citizenship, and lifelong learning skills should be adopted.

Consequently, given Türkiye's large population, regional differences, socioeconomic diversity, and the scale of its education system, practices that have yielded successful results in the Danish education system must be adapted to Türkiye's unique conditions rather than directly transferred. One of the fundamental assumptions of comparative education research is that education systems cannot be evaluated independently of their historical, cultural, and social contexts. For this reason, the Danish experience should be viewed not as a model to be directly transferred to Türkiye, but rather as an important reference framework that can be utilized in designing policy reforms to support quality, equity, and sustainable development in education (Aydın, 2026).

Conclusion

Education systems are not merely institutional structures that impart knowledge and skills; they are also strategic frameworks that reflect societies' historical experiences, cultural values, economic priorities, and visions for the future. The Danish education system examined in this study presents a holistic model shaped by the principles of equal opportunity in education, democratic participation, student-centered learning, lifelong learning, and local governance. This structure, which supports the cognitive, social, and emotional development of the individual at all levels—from early childhood education to higher education—forms the foundation of Denmark's successful outcomes in international education indicators. In particular, the high level of professional autonomy granted to teachers, strong school-community collaboration, a vocational education system integrated with the labor market, and inclusive educational practices stand out as key elements that strengthen the sustainability and social legitimacy of the education system.

A comparison of the education systems in Denmark and Türkiye shows that the success of education policies cannot be explained solely by the amount of resources or institutional arrangements; rather, it is shaped by multidimensional factors such as the approach to governance, educational philosophy, the level of social trust, and investment in human capital. While both countries aim to cultivate a qualified workforce, support social development, and foster civic awareness through education, the policy tools and implementation approaches they adopt to achieve these goals differ. The differences between Denmark's more participatory, flexible, and localized governance approach and Türkiye's structure based on central planning and standardization demonstrate that education systems cannot be evaluated independently of their social contexts.

The research findings offer important insights for Türkiye, particularly in areas such as increasing local flexibility in education management, strengthening access to early childhood education, supporting teachers' professional development and autonomy, promoting student-

centered learning environments, and developing school-industry partnerships in vocational education. However, one of the fundamental principles of comparative education research emphasizes that successful practices should be adapted—taking into account the historical, cultural, economic, and social conditions of the relevant country—rather than directly transferred. For this reason, the Danish education system should be viewed not as a model to be applied directly to Türkiye, but rather as a reference framework that can be utilized in the development of education policies.

In conclusion, the Danish experience demonstrates that quality, equity, and sustainability in education are not mutually exclusive but rather complementary goals. It is clear that the success of the education system must be evaluated not only through academic performance indicators but also in terms of student well-being, democratic participation, social inclusion, and lifelong learning skills. In this regard, the study contributes to discussions on the future of education policies in Türkiye and presents a scientific perspective on transforming the education system into a more inclusive, flexible, participatory, and sustainable structure. Furthermore, the study once again demonstrates that drawing on the experiences of different countries in the field of comparative education serves as an important source of information for the development of national education policies.

www.turkishstudies.net/language

Turkish Studies - Language and Literature

eISSN: 2667-5641

ANKARA SCIENCE UNIVERSITY

Eğitimsel Dönüşüm İçin Bir Model Olarak Danimarka Eğitim Sistemi: Türkiye İçin Çıkarımlar

Giriş

Eğitim sistemleri, yalnızca pedagojik uygulamaların ve kurumsal düzenlemelerin bir sonucu değil, aynı zamanda ülkelerin tarihsel deneyimleri, siyasal yapıları, kültürel değerleri ve toplumsal öncelikleri tarafından şekillenen karmaşık sosyal yapılardır. Bu nedenle bir eğitim sisteminin mevcut yapısını, işleyişini ve başarı düzeyini anlayabilmek için onu ortaya çıkaran tarihsel ve sosyokültürel bağlamın incelenmesi gerekmektedir. Karşılaştırmalı eğitim araştırmaları da eğitim politikalarının değerlendirilmesinde tarihsel ve toplumsal arka planın belirleyici rolüne dikkat çekmektedir.

Danimarka, demokratik yönetişim anlayışı, güçlü refah devleti geleneği, yüksek toplumsal güven düzeyi ve insan sermayesine yaptığı uzun vadeli yatırımlarla eğitim alanında uluslararası ölçekte dikkat çeken ülkelerden biridir. Özellikle eğitimde fırsat eşitliği, öğrenci merkezli öğrenme, demokratik katılım, kapsayıcı eğitim ve yaşam boyu öğrenme ilkeleri üzerine inşa edilen eğitim sistemi, ülkenin tarihsel gelişim süreciyle yakından ilişkilidir. Danimarka'da eğitim kurumlarının gelişimi, anayasal monarşiye geçiş, demokratikleşme hareketleri, refah devleti politikalarının yaygınlaşması ve kültürel vatandaşlık anlayışının güçlenmesi gibi toplumsal dönüşümlerin etkisi altında şekillenmiştir.

Bu bağlamda Danimarka eğitim sisteminin günümüzde ulaştığı yapıyı anlayabilmek için ülkenin siyasal, toplumsal ve kültürel gelişim sürecinin incelenmesi önem taşımaktadır. Aşağıda öncelikle Danimarka'nın tarihsel gelişimi, siyasal yapılanması ve sosyokültürel özellikleri ele alınmakta; ardından bu unsurların eğitim sisteminin temel ilkeleri ve uygulamalarına nasıl yansıdığı değerlendirilmiştir.

Danimarka Eğitim Sisteminin Tarihsel ve Sosyokültürel Temelleri

Danimarka Krallığı, Kuzey Avrupa'da Jutland Yarımadası'nın kuzey kesimi ile çok sayıda adadan oluşan bir coğrafyada konumlanmakta olup, tarihsel süreç içerisinde Avrupa'nın siyasal, ekonomik ve kültürel gelişiminde önemli bir rol üstlenmiştir. Nispeten küçük yüzölçümüne ve nüfusuna rağmen, bilim, teknoloji, ticaret ve sosyal refah alanlarında gösterdiği başarılarla uluslararası alanda dikkat çeken ülkeler arasında yer almaktadır (Alkan, 2011; Sözer, 1997). Danimarka'nın toplumsal yapısını şekillendiren temel özelliklerden biri, Avrupa'nın birçok ülkesine kıyasla daha homojen bir nüfus yapısına sahip olmasıdır. Tarihsel olarak sınırlı düzeyde etnik çeşitlilik göstermesi ve göçmen nüfus oranının uzun yıllar boyunca düşük seyretmesi, toplumda yüksek düzeyde sosyal güven, uzlaşma kültürü ve kurumsal istikrarın gelişmesine katkı sağlamıştır. Bu toplumsal özellikler, Danimarka'nın demokratik kurumlarının güçlenmesinde ve refah devleti anlayışının yerleşmesinde belirleyici rol oynamıştır.

Ülkenin siyasal yapısı, 1849 yılında mutlak monarşinin sona erdirilerek anayasal monarşiye geçilmesiyle önemli bir dönüşüm yaşamıştır. Bu tarihten itibaren demokratik yönetim ilkeleri

doğrultusunda şekillenen devlet yapısı, 1953 Anayasası ile daha da güçlendirilmiştir. Günümüzde Danimarka, parlamenter demokrasi ile yönetilmekte olup yasama organı olan Folketing, Faroe Adaları ve Grönland'dan seçilen temsilciler dâhil olmak üzere 179 üyeden oluşmaktadır. Danimarka'ya bağlı özerk bölgeler olan Faroe Adaları ve Grönland, ülkenin siyasal yapısının çok katmanlı niteliğini yansıtmaktadır. Resmî dil olan Danca, eğitim sisteminin temel öğretim dili olarak kullanılmaktadır. Bununla birlikte, göçmen kökenli öğrencilerin dilsel ve kültürel ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik çeşitli destek mekanizmaları da bulunmaktadır. Tarihsel olarak güçlü demokratik gelenekler, toplumsal dayanışma kültürü ve yüksek vatandaşlık bilinci, Danimarka eğitim sisteminin temelinde yer alan eşitlik, katılım, kapsayıcılık ve yaşam boyu öğrenme anlayışının gelişmesine zemin hazırlamıştır. Bu nedenle Danimarka'nın siyasal ve kültürel geçmişi, günümüzde uluslararası ölçekte başarı gösteren eğitim sisteminin anlaşılmasında önemli bir bağlam sunmaktadır.

Danimarka'nın siyasal ve toplumsal yapısının kökenleri, tarih öncesi dönemlere kadar uzanmaktadır. Arkeolojik bulgular, günümüz Danimarka topraklarındaki ilk insan yerleşimlerinin yaklaşık 100 bin yıl öncesine dayandığını göstermektedir. Erken dönemlerden itibaren çeşitli göç hareketleri ve siyasal mücadelelere sahne olan bölge, özellikle Roma İmparatorluğu'nun çöküşünün ardından Kuzey Avrupa'daki güç dengelerinin yeniden şekillenmesi sürecinde önemli bir konum kazanmıştır (Demirel, 2000).

Altıncı yüzyılda İsveç'ten gelen Dan kabilelerinin bölgeye hâkim olmasıyla birlikte Danimarka'nın siyasal temelleri atılmıştır. Daha sonraki dönemlerde Vikingler olarak bilinen İskandinav topluluklarının askerî, ekonomik ve kültürel etkisi, ülkenin bölgesel bir güç olarak yükselmesine katkı sağlamıştır. Özellikle 11. yüzyılda İngiltere ve Norveç üzerinde kurulan hâkimiyet, Danimarka'nın Kuzey Avrupa'da geniş bir etki alanı oluşturmasını sağlamış; ancak bu siyasal birlik uzun ömürlü olmamıştır. 14. yüzyılın sonlarında Danimarka, Norveç ve İsveç'in Kalmar Birliği çatısı altında birleşmesi, bölgesel bütünleşme açısından önemli bir adım olarak değerlendirilmektedir. Her ne kadar İsveç 16. yüzyılın başlarında birlikten ayrılmış olsa da Danimarka ve Norveç arasındaki siyasal birlik uzun yıllar devam etmiş ve ülke Kuzey Avrupa'nın önemli güçlerinden biri olarak varlığını sürdürmüştür. 16. yüzyılda Protestan Reformu'nun etkisiyle Lutheranlığın resmî din olarak kabul edilmesi, Danimarka'nın siyasal ve toplumsal gelişiminde dönüm noktalarından biri olmuştur. Reform hareketleri yalnızca dinî yapıyı değil, aynı zamanda devletin kurumsal örgütlenmesini ve eğitim anlayışını da etkilemiştir. Bu süreçte kilisenin eğitim üzerindeki rolü yeniden tanımlanmış ve okullaşmanın yaygınlaşmasına yönelik ilk adımlar atılmıştır. 19. yüzyıl, Danimarka açısından modernleşme ve demokratikleşme sürecinin hız kazandığı bir dönem olmuştur. Napolyon Savaşları sonrasında yaşanan ekonomik ve siyasal kayıplara rağmen ülke, liberal reformlara yönelmiş ve 1834 yılında parlamenter kurumların temelleri atılmıştır. 1849 Anayasası ile mutlak monarşiden anayasal monarşiye geçilmiş, böylece çağdaş Danimarka demokrasisinin kurumsal zemini oluşturulmuştur. Bu dönüşüm, vatandaşlık, katılım ve eşitlik ilkelerinin kamu politikalarına yansımasını sağlayarak ilerleyen yıllarda eğitim sisteminin şekillenmesinde de belirleyici olmuştur. 20. yüzyılın başlarından itibaren sosyal demokrat politikaların güç kazanmasıyla birlikte Danimarka, refah devleti modelinin öncü örneklerinden biri hâline gelmiştir. Birinci Dünya Savaşı'nda tarafsızlığını koruyan ülke, savaşlar arası dönemde ekonomi, eğitim ve sosyal politika alanlarında önemli ilerlemeler kaydetmiştir. İkinci Dünya Savaşı sırasında Alman işgaline maruz kalmasına rağmen savaş sonrasında demokratik kurumlarını hızla yeniden yapılandırmış ve anayasal monarşi sistemini güçlendirmiştir. Marshall Planı kapsamında ekonomik destek alan Danimarka'nın 1949 yılında NATO'ya, daha sonra Avrupa bütünleşme sürecine katılması, ülkenin Batı Avrupa'nın demokratik ve ekonomik kurumlarıyla bütünleşmesini hızlandırmıştır (OECD, 2009; Olesen, 2018; Nielsen, 2025).

1953 Anayasası ile tek meclisli parlamenter sisteme geçilmesi ve izleyen dönemde sosyal refah politikalarının kurumsallaşması, Danimarka'da yüksek düzeyde toplumsal güven, kurumsal

istikrar ve demokratik katılım kültürünün gelişmesinde belirleyici olmuştur (Campbell & Hall, 2006; Jespersen, 2004). Bu tarihsel ve kurumsal birikim, Danimarka eğitim sisteminin eşitlik, kapsayıcılık, öğrenci katılımı ve yaşam boyu öğrenme gibi temel ilkelerinin yalnızca pedagojik tercihler değil, aynı zamanda ülkenin refah devleti geleneği ve demokratik yurttaşlık anlayışıyla ilişkili yapısal unsurlar olduğunu göstermektedir (Antikainen, 2006; OECD, 2024b).

Danimarka'nın toplumsal ve kültürel yapısı, tarihsel süreç içerisinde İngiliz, Fransız ve Alman kültürlerinden etkilenmekle birlikte, kendine özgü demokratik değerler, sosyal dayanışma anlayışı ve yüksek toplumsal güven düzeyiyle şekillenmiştir (Sözer, 1997). Ülkenin sınırlı doğal kaynaklara sahip olması, ekonomik ve toplumsal kalkınmada insan sermayesini stratejik bir unsur hâline getirmiştir. Bu nedenle bireylerin bilgi, beceri ve yaratıcılıklarının geliştirilmesi, Danimarka'nın kalkınma politikalarının temel önceliklerinden biri olmuştur (Alkan, 2011). Eğitim sistemi de bu yaklaşım doğrultusunda yapılandırılarak bireysel gelişimi, demokratik katılımı ve yaşam boyu öğrenmeyi destekleyen bir araç olarak görülmüştür.

Danimarka eğitim sisteminin dikkat çekici özelliklerinden biri, zorunlu eğitimin bireyin eğitim alma hakkı üzerine temellendirilmiş olmasıdır. Ülkede on yıllık zorunlu eğitim bulunmasına karşın çocukların mutlaka devlet okullarına devam etme zorunluluğu yoktur. Bu uygulama, devlet, aile ve kilise arasında yüzyıllar boyunca şekillenen tarihsel ilişkilerin bir sonucudur. Reform hareketlerinin ardından eğitim uzun süre kilisenin sorumluluğunda yürütülmüş, ancak 18. yüzyıldan itibaren devletin eğitim alanındaki rolü giderek artmıştır. Bu süreç, modern eğitim sisteminin hukuksal ve kurumsal temellerinin oluşmasına zemin hazırlamıştır. 1814 yılında kurulan Folkeskole (halk okulları), tüm çocukların temel eğitime erişimini sağlamayı amaçlayan ilk kapsamlı eğitim girişimlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Daha sonraki yıllarda ailelerin çocuklarını evde eğitebilme hakkının tanınması ve bu hakkın anayasal güvence altına alınması, Danimarka eğitim sisteminde çoğulculuk, ebeveyn katılımı ve eğitim özgürlüğü ilkelerinin kurumsallaşmasına katkı sağlamıştır (Güney, 2009).

Danimarka'nın eğitim ve kültür politikaları, çocukları yalnızca eğitimin pasif alıcıları olarak değil, toplumsal ve kültürel yaşamın aktif aktörleri olarak görmektedir. Bu yaklaşımın somut örneklerinden biri, 1975 yılında Kültür Bakanlığı bünyesinde kurulan Çocuk ve Kültür Çalışma Komitesi'nin çalışmalarıdır. Komite, çocukların kendilerine özgü gelişimsel ihtiyaçlara, ifade biçimlerine ve kültürel haklara sahip bireyler olduğunu vurgulayarak çocuk merkezli kültür politikalarının geliştirilmesine öncülük etmiştir (Buchhave & Wanting, 1996). Bu perspektif doğrultusunda çocukların yaş ve gelişim özelliklerine uygun kültürel etkinliklere erişimi desteklenmiş, onların kültürel yaşamın bilinçli ve aktif katılımcıları olarak yetişmeleri hedeflenmiştir.

Komitenin önerileri, kültürel çeşitliliğin teşvik edilmesi, çocukların ticari kitle kültürünün tek yönlü etkilerinden korunması ve ulusal kültürel kimliğin gelecek kuşaklara aktarılması gibi temel ilkelere dayanmaktadır. Özellikle çocukların kültürel üretim süreçlerine katılımını teşvik eden politikalar, demokratik vatandaşlık anlayışının erken yaşlardan itibaren geliştirilmesini amaçlamaktadır. Bu doğrultuda uygulanan projelerde merkeziyetçi bir yönetim anlayışından ziyade yerel yönetimlerin, sivil toplum kuruluşlarının ve toplulukların aktif katılımını esas alan ademi merkeziyetçi bir model benimsenmiştir. "Kendin Yap" ve "Çocuk Yurttaşlar Olarak Çocuklar" gibi girişimler, çocukların kendi çevrelerini şekillendirebilen ve toplumsal yaşama katkı sunabilen bireyler olarak yetişmelerini destekleyen uygulamalara örnek teşkil etmektedir (Buchhave ve Wanting, 1996).

Günümüzde dijitalleşme, küreselleşme ve bilgi ekonomisinin yükselişi, Danimarka'nın insan kaynağına yaptığı yatırımların önemini daha da artırmaktadır. Bu bağlamda eğitim politikaları yalnızca akademik başarıya odaklanmamakta; yaratıcılık, eleştirel düşünme, problem çözme, kültürel farkındalık ve demokratik katılım gibi 21. yüzyıl becerilerinin geliştirilmesini de

hedeflemektedir. Böylece Danimarka, eğitim ve kültür politikalarını birbirini tamamlayan iki temel unsur olarak ele almakta ve insan sermayesini sürdürülebilir kalkınmanın en önemli güvencesi olarak değerlendirmektedir (Alkan, 2011).

Danimarka Eğitim Sisteminin Kuramsal ve Yapısal Çerçevesi

Danimarka eğitim sistemi, ulusal eğitim geleneklerinin yanı sıra Avrupa Birliği'nin eğitim politikaları ve yaşam boyu öğrenme stratejileri doğrultusunda şekillenen dinamik bir yapıya sahiptir. Avrupa bütünleşme süreci, yalnızca ekonomik ve siyasal iş birliğini değil, aynı zamanda eğitim alanında ortak hedeflerin geliştirilmesini de beraberinde getirmiştir. Bu çerçevede eğitim, Avrupa toplumları arasında karşılıklı anlayışın güçlendirilmesi, kültürel etkileşimin artırılması ve ortak demokratik değerlerin yaygınlaştırılması açısından stratejik bir araç olarak görülmektedir. Avrupa Birliği eğitim politikalarının temelinde, farklı toplumlar arasında kültürel yakınlaşmanın sağlanması, çok dilliliğin teşvik edilmesi ve bireylerin değişen ekonomik ve toplumsal koşullara uyum sağlayabilecek yeterliliklerle donatılması anlayışı yer almaktadır. Danimarka da eğitim politikalarını bu yaklaşım doğrultusunda şekillendirerek ulusal öncelikler ile Avrupa düzeyindeki hedefleri bütünleştirmeye çalışmaktadır. Bu kapsamda Avrupa Konseyi tarafından kabul edilen eğitim politikaları; eğitim sistemlerinin niteliğinin artırılması, eğitimde fırsat eşitliğinin güçlendirilmesi, yükseköğretimde uluslararası iş birliğinin geliştirilmesi, yabancı dil öğretiminin yaygınlaştırılması, göçmen kökenli bireylerin eğitime erişimlerinin desteklenmesi ve gençlerin istihdama geçiş süreçlerinin kolaylaştırılması gibi temel hedefler üzerine inşa edilmiştir (Alkan, 2011). Ayrıca bilgi ve iletişim teknolojilerinin eğitim süreçlerine entegrasyonu, mesleki eğitimin güçlendirilmesi ve yerel ihtiyaçlara duyarlı eğitim programlarının geliştirilmesi de Avrupa eğitim politikalarının öncelikli alanları arasında yer almaktadır.

Danimarka eğitim sistemi, söz konusu hedefleri kendi toplumsal ve kültürel yapısıyla bütünleştirerek eşitlik, kapsayıcılık, demokratik katılım ve yaşam boyu öğrenme ilkeleri temelinde yapılandırılmıştır. Bu doğrultuda eğitim yalnızca akademik başarıyı artıran bir mekanizma olarak değil; bireylerin sosyal, kültürel ve ekonomik yaşama etkin katılımlarını destekleyen kamusal bir hak olarak değerlendirilmektedir. Özellikle fırsat eşitliği, öğrenci merkezli öğrenme, bireysel farklılıklara duyarlılık ve okul-toplum iş birliği gibi ilkeler, Danimarka eğitim sisteminin ayırt edici özellikleri arasında yer almaktadır.

Danimarka eğitim sistemi, bireysel gelişim ile toplumsal sorumluluk arasında denge kurmayı amaçlayan bütüncül bir eğitim anlayışı üzerine inşa edilmiştir. Bu doğrultuda eğitim politikalarının temel hedefi, öğrencilerin bilişsel, sosyal ve duyuşsal gelişimlerini desteklerken aynı zamanda toplumsal eşitsizlikleri azaltmak ve tüm bireylerin eğitim olanaklarına eşit erişimini sağlamaktır. Eğitim, yalnızca akademik bilgi aktarımını değil, bireyin kişilik gelişimini, demokratik değerleri içselleştirmesini ve toplumsal yaşama etkin katılımını destekleyen bir süreç olarak değerlendirilmektedir. Danimarka'da 6 ila 16 yaş arasındaki tüm çocuklar dokuz yıllık zorunlu eğitime tabidir. Bununla birlikte eğitim sisteminin temel dayanaklarından biri olan "seçme özgürlüğü" ilkesi, ailelere ve öğrencilere eğitim süreçlerinde önemli ölçüde tercih hakkı tanımaktadır (Gülcan, 2005). Bu yaklaşım, eğitimde çoğulculuğun ve bireysel farklılıklara duyarlılığın kurumsal düzeyde desteklenmesini sağlamaktadır. Devlet, tüm öğrencilerin belirli yeterlilikleri kazanmasını güvence altına alırken, bu hedeflere ulaşmada farklı eğitim yollarının kullanılmasına olanak tanımaktadır.

Danimarka'nın eğitim politikaları aynı zamanda ülkenin ekonomik kalkınma stratejileriyle yakından ilişkilidir. Bilgi ekonomisinin gerektirdiği nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi, teknolojik yeniliklerin desteklenmesi ve uluslararası rekabet gücünün artırılması eğitim sisteminin öncelikli amaçları arasında yer almaktadır. Bu nedenle okullarda yürütülen öğretim faaliyetleri yalnızca akademik başarıya odaklanmamakta; problem çözme, yaratıcılık, eleştirel düşünme, dijital

okuryazarlık ve iş birliği gibi becerilerin geliştirilmesini de hedeflemektedir (Alkan, 2011). Yönetim anlayışı bakımından Danimarka eğitim sistemi, merkezi hedeflerle yerel özerkliği bir araya getiren dengeli bir yapıya sahiptir. Eğitimin genel amaçları, temel yeterlilik alanları ve ulusal standartları merkezi yönetim tarafından belirlenirken; öğretim programlarının uygulanması, öğrenme süreçlerinin planlanması ve eğitim içeriğine ilişkin birçok karar yerel yönetimler ve okullar tarafından alınmaktadır (Yüceer ve Keskin Coşkun, 2012). Bu yaklaşım, eğitim politikalarının ulusal düzeyde tutarlılığını korurken yerel ihtiyaçlara ve öğrenci özelliklerine duyarlı uygulamaların geliştirilmesine olanak sağlamaktadır.

Danimarka eğitim sisteminin temel ilkeleri, demokratik vatandaşlık anlayışı ve insan merkezli eğitim felsefesi etrafında şekillenmektedir. Bu kapsamda eğitim süreci; bireylerin özgür ve sorumlu yurttaşlar olarak yetişmelerini, etik ve ahlaki değerler geliştirmelerini, insan yaşamına saygı duymalarını ve farklı düşünce ve yaşam biçimlerine karşı hoşgörülü olmalarını desteklemektedir. Ayrıca öğrencilerin aile, toplum ve devlet arasındaki ilişkiyi kavramaları, toplumsal dayanışma bilinci geliştirmeleri ve aktif vatandaşlık becerileri kazanmaları hedeflenmektedir. Böylece eğitim, yalnızca bireysel başarıyı artıran bir araç olarak değil, demokratik toplumun sürdürülebilirliğini destekleyen temel bir kamusal mekanizma olarak görülmektedir. Bu yönleriyle Danimarka eğitim sistemi; eşitlik, özgürlük, demokratik katılım, toplumsal sorumluluk ve ekonomik sürdürülebilirlik ilkelerini bütünleştiren bir model sunmakta ve uluslararası karşılaştırmalı eğitim araştırmalarında sıklıkla örnek gösterilen sistemlerden biri olarak değerlendirilmektedir.

Danimarka eğitim sistemi, yerelleşme, kurumsal özerklik ve kamu sorumluluğu ilkeleri üzerine inşa edilmiş çok katmanlı bir yönetişim yapısına sahiptir. Ülkede doğum oranlarının uzun yıllardır düşük seyretmesi öğrenci sayılarında kademeli bir azalmaya yol açmış; buna bağlı olarak sınıf mevcutları görece düşük düzeylerde kalmıştır. Bu durum, öğrenci merkezli öğretim uygulamalarının yaygınlaşmasına ve öğretmenlerin öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına daha fazla odaklanabilmesine olanak sağlamaktadır.

Eğitim hizmetlerinin planlanması ve yürütülmesi, merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasında paylaştırılmıştır. Eğitim Bakanlığı eğitim sisteminin genel amaçlarını, yasal çerçevesini ve ulusal standartlarını belirlerken, uygulamaya ilişkin birçok yetki belediyelere devredilmiştir. Okulların açılması ve kapatılması, bütçelerin dağıtılması, öğretmenlerin istihdamı ve yerel eğitim hizmetlerinin organizasyonu gibi konular belediyelerin sorumluluğunda yürütülmektedir (Ültanır, 2000). Bu yapı, merkezi düzeyde politika bütünlüğünü korurken yerel ihtiyaçlara duyarlı ve esnek uygulamaların geliştirilmesine olanak tanımaktadır.

Danimarka'da eğitimin finansmanı büyük ölçüde kamu kaynaklarıyla sağlanmaktadır. Devlet, belediyeler ve bölgesel yönetimler eğitim hizmetlerinin sürdürülmesinde ortak sorumluluk üstlenmektedir. Özellikle ortaöğretim ve yükseköğretime hazırlık programlarının finansmanında bölgesel yönetimler önemli rol oynarken, ulusal parlamentonun (Folketing) eğitim kaynaklarının dağılımına ilişkin karar alma süreçlerinde belirleyici bir konuma sahip olduğu görülmektedir (Gülcan, 2005). Bununla birlikte, özel eğitim kurumları da kamu desteğinden yararlanmakta ve eğitim sisteminin çoğulcu yapısına katkı sağlamaktadır.

Danimarka eğitim sisteminin dikkat çekici özelliklerinden biri de güçlü kalite güvence mekanizmalarına sahip olmasıdır. Eğitim Bakanlığı, eğitim kurumlarından düzenli olarak öğrenci başarıları, mezuniyet oranları, finansal göstergeler ve eğitim süreçlerine ilişkin veriler toplamakta; bu veriler doğrultusunda sistemin etkinliğini izlemektedir. Son yıllarda veri temelli karar verme anlayışının güçlenmesiyle birlikte eğitim kurumlarına yönelik değerlendirme ve izleme faaliyetleri daha kapsamlı bir hâl almıştır (Güney, 2009). Bunun yanında eğitim kalitesinin bağımsız biçimde değerlendirilmesi amacıyla faaliyet gösteren Danimarka Değerlendirme Enstitüsü (EVA), kalite güvencesi süreçlerinde önemli bir işlev üstlenmektedir. Eğitim Bakanlığından bağımsız olarak

çalışan bu kurum, eğitim sisteminin farklı kademelerinde kalite standartlarının geliştirilmesine ve kurumsal iyileştirme süreçlerine katkı sağlamaktadır (Yüceer ve Keskin Coşkun, 2012).

Danimarka eğitim sisteminin bir diğer belirgin özelliği, yaşam boyu öğrenme anlayışını eğitim politikalarının merkezine yerleştirmesidir. Eğitim, yalnızca çocukluk ve gençlik dönemleriyle sınırlı bir süreç olarak görülmemekte; bireylerin yaşamlarının farklı evrelerinde eğitim olanaklarına erişmeleri teşvik edilmektedir. Bu nedenle birçok birey, çalışma yaşamına katıldıktan sonra yeniden eğitim süreçlerine dâhil olabilmekte ve mesleki ya da akademik gelişimlerini sürdürebilmektedir. Eğitim ve istihdam arasındaki geçişleri kolaylaştırmak amacıyla kapsamlı rehberlik ve yönlendirme hizmetleri sunulmaktadır. Özellikle temel eğitim sonrasında öğrencilerin eğitim ve kariyer süreçleri yakından takip edilmekte; okullarda görev yapan danışmanlar öğrenciler, aileler ve iş dünyası arasında köprü görevi üstlenmektedir (Özdemir, 2006).

Danimarka'nın eğitim politikalarında kapsayıcılık ve eşitlik ilkeleri merkezi bir yere sahiptir. Bu anlayış doğrultusunda özel gereksinimli bireylerin eğitim hakkı, yaşam boyu öğrenme perspektifi içerisinde ele alınmaktadır. Eğitim sisteminin temel amacı, bireylerin engellerini aşmalarına destek olmak, onları toplumun diğer üyeleriyle bütünleştirmek ve tüm vatandaşlara eşit eğitim fırsatları sunmaktır (Alkan, 2011; Sözer, 1997). Bu yaklaşım, özel gereksinimli öğrencilerin mümkün olduğunca genel eğitim ortamlarında öğrenim görmelerini esas alan kaynaştırma politikalarıyla desteklenmektedir. Danimarka'nın Salamanca Bildirisi'ni benimsemesiyle birlikte kapsayıcı eğitim uygulamaları daha da güçlenmiştir. Özel eğitim gereksinimi bulunan öğrenciler, ihtiyaçlarına göre bireyselleştirilmiş destek hizmetlerinden yararlanmakta ve gerektiğinde uzman öğretmenler tarafından desteklenmektedir. Eğitim sistemi, öğrencilerin çoğunlukla akranlarıyla birlikte öğrenim görmelerini teşvik etmekte; yalnızca özel destek gereksinimlerinin yoğun olduğu durumlarda özel sınıf veya özel okul uygulamalarına başvurulmaktadır (Yüceer ve Keskin Coşkun, 2012). Bu durum, Danimarka'nın eğitimde eşitlik ve sosyal bütünleşme ilkelerini yalnızca politik söylem düzeyinde değil, uygulama düzeyinde de hayata geçirdiğini göstermektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde Danimarka eğitim sistemi; yerel özerklik, kamu sorumluluğu, kalite güvencesi, yaşam boyu öğrenme ve kapsayıcı eğitim ilkelerinin bütünleştiği bir yapı sergilemektedir. Bu özellikler, ülkenin eğitimde fırsat eşitliği ve yüksek öğrenme çıktıları konusundaki başarısının temel belirleyicileri arasında gösterilmektedir.

Danimarka Eğitim Sisteminin Yapısı ve Eğitim Kademeleri

Danimarka eğitim sisteminin tarihsel gelişimi, toplumsal yapısı ve eğitim felsefesi birlikte değerlendirildiğinde, sistemin temelini oluşturan eşitlik, demokratik katılım, öğrenci merkezlilik ve yaşam boyu öğrenme ilkelerinin yalnızca normatif düzeyde kalmadığı; eğitim yönetimi, okul yapısı ve eğitim kademelerinin organizasyonunda somut karşılıklar bulduğu görülmektedir. Dolayısıyla Danimarka eğitim sisteminin günümüzdeki işleyişini anlayabilmek için, bu ilkelerin eğitim kademelerine nasıl yansıdığının incelenmesi önem taşımaktadır. Bu bağlamda aşağıda Danimarka eğitim sisteminin yapısı ile okul öncesi eğitimden başlayarak temel eğitim, ortaöğretim ve yükseköğretim düzeylerine ilişkin temel özellikler ele alınmıştır.

Okul Öncesi Eğitim

Danimarka eğitim sisteminde okul öncesi eğitim, çocukların bilişsel, sosyal, duygusal ve fiziksel gelişimlerini destekleyen bütüncül bir öğrenme alanı olarak görülmektedir. Erken çocukluk eğitimi, yalnızca ilkokula hazırlık işlevi üstlenen bir eğitim kademesi değil, aynı zamanda sosyal eşitliğin güçlendirilmesi, çocuk refahının artırılması ve yaşam boyu öğrenmenin temellerinin oluşturulması açısından stratejik bir yatırım olarak değerlendirilmektedir. Bu yaklaşım, Danimarka'nın refah devleti anlayışının ve çocuk merkezli eğitim felsefesinin önemli bir yansımasıdır. Danimarka'da erken çocukluk eğitimi ve bakımı (Early Childhood Education and Care-

ECEC), çocukların doğumdan itibaren eğitim hizmetlerine erişimini destekleyen kapsamlı bir yapıya sahiptir. Ülkede 0-3 yaş grubuna yönelik kreşler (vuggestuer), 3-6 yaş grubuna yönelik anaokulları (børnehaver) ve farklı yaş gruplarını bir araya getiren bütünleşik kurumlar (integrerede institutioner) yaygın olarak faaliyet göstermektedir. Ayrıca ilköğretime geçiş sürecini destekleyen okul öncesi hazırlık sınıfları (børnehaveklasse) eğitim sisteminin önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Danimarka'da belediyeler, 26 haftalık yaştan itibaren her çocuk için bir erken çocukluk eğitim ve bakım hizmeti sunmakla yükümlüdür. Bu uygulama, erken çocukluk eğitimine evrensel erişimin sağlanmasında önemli bir politika aracı olarak değerlendirilmektedir (OECD, 2024a).

Danimarka'nın erken çocukluk eğitimine verdiği önem, katılım oranlarında da açık biçimde görülmektedir. Avrupa Komisyonu'nun güncel verilerine göre, 2023 yılında üç yaş ile zorunlu eğitimin başlangıç yaşı arasındaki çocukların %95,7'si erken çocukluk eğitimi hizmetlerinden yararlanmıştır. Bu oran Avrupa Birliği ortalamasının üzerindedir ve Danimarka'yı okul öncesi eğitime erişimin en yüksek olduğu ülkeler arasında konumlandırmaktadır. Benzer şekilde, üç yaş altındaki çocukların %62,9'u kurumsal bakım ve eğitim hizmetlerine katılmaktadır; bu oran Avrupa Birliği ortalamasının oldukça üzerindedir. Ayrıca çocukların önemli bir bölümü haftada 30 saatten fazla süreyle erken çocukluk eğitimi hizmetlerinden yararlanmaktadır. OECD verileri de Danimarka'nın erken çocukluk eğitiminde yüksek katılım düzeyine sahip olduğunu göstermektedir. 2023 yılı itibarıyla iki yaşındaki çocukların yaklaşık %87'si, üç yaşındaki çocukların %95'i, dört ve beş yaşındaki çocukların ise %96'sı erken çocukluk eğitimi programlarına devam etmektedir (OECD, 2023a-2024b). Bu veriler, okul öncesi eğitimin Danimarka'da neredeyse evrensel bir hizmet niteliği kazandığını ortaya koymaktadır.

Pedagojik açıdan Danimarka'nın okul öncesi eğitim anlayışı, akademik öğretimden çok oyun temelli öğrenme, sosyal etkileşim ve çocuğun bütüncül gelişimi üzerine kuruludur. Eğitim programlarında çocukların yaratıcılıklarını geliştirmeleri, problem çözme becerileri kazanmaları, doğayla etkileşim kurmaları ve demokratik yaşamın temel değerlerini deneyimlemeleri teşvik edilmektedir. Bu nedenle erken çocukluk kurumlarında yapılandırılmış akademik etkinliklerden ziyade keşfetme, oyun ve deneyim yoluyla öğrenme süreçlerine öncelik verilmektedir. Danimarka'nın erken çocukluk eğitim politikalarının temel amaçlarından biri de eğitimde fırsat eşitliğini güçlendirmektir. Araştırmalar, kaliteli okul öncesi eğitime erişimin özellikle dezavantajlı çocukların gelişimsel farklılıklarını azaltmada önemli rol oynadığını göstermektedir. Bu nedenle erken çocukluk eğitimi, yalnızca çocuk bakım hizmeti olarak değil, sosyal içerme ve eğitimsel eşitlik politikalarının önemli bir bileşeni olarak değerlendirilmektedir. Sonuç olarak Danimarka'da okul öncesi eğitim; yüksek erişim oranları, güçlü kamu desteği, çocuk merkezli pedagojik yaklaşımı ve sosyal eşitliği destekleyen yapısıyla eğitim sisteminin en güçlü bileşenlerinden biri olarak öne çıkmaktadır. Erken çocukluk dönemine yapılan bu yatırım, öğrencilerin sonraki eğitim kademelerindeki başarılarının yanı sıra ülkenin yüksek sosyal refah ve toplumsal güven düzeyinin oluşmasında da önemli bir rol oynamaktadır.

İlk ve Alt Ortaöğretim (Folkeskole)

Danimarka eğitim sisteminin temelini oluşturan Folkeskole, ilkokul ve alt ortaöğretim düzeylerini bütünleştiren kapsamlı bir zorunlu eğitim modelidir. Avrupa'daki birçok eğitim sisteminden farklı olarak Danimarka'da ilkokul ve ortaokul kademeleri tek bir kurumsal yapı içerisinde örgütlenmiştir. Bu yapı, öğrencilerin erken yaşlardan itibaren kesintisiz bir öğrenme deneyimi yaşamalarını, güçlü sosyal ilişkiler geliştirmelerini ve bireysel gelişimlerini uzun vadeli bir eğitim anlayışı içerisinde sürdürmelerini amaçlamaktadır. Folkeskole, eğitimde fırsat eşitliği, demokratik katılım, öğrenci refahı ve bireysel gelişim ilkeleri üzerine kurulmuştur. Danimarka Eğitim Yasası'na göre Folkeskole'nin temel amacı, öğrencilere bilgi ve beceri kazandırmanın yanı sıra onların eleştirel düşünme, problem çözme, iş birliği yapma ve demokratik bir toplumun aktif

üyeleri olarak yetişmelerini desteklemektir. Bu nedenle eğitim süreci yalnızca akademik başarıya odaklanmamakta; öğrencilerin sosyal, duygusal ve etik gelişimlerini de kapsamaktadır.

Günümüzde Folkeskole, okul öncesi hazırlık sınıfı (0. sınıf) ile birlikte on yıllık bir öğrenme sürecini kapsamaktadır. Zorunlu eğitim süresi on yıl olmakla birlikte öğrencilerin büyük çoğunluğu hazırlık sınıfına devam etmekte ve isteğe bağlı olan 10. sınıf uygulamasından da yararlanmaktadır. Öğrenciler genellikle altı yaşında hazırlık sınıfına başlamakta ve temel eğitimlerini yaklaşık on altı yaşında tamamlamaktadırlar. Eğitim ücretsizdir ve tüm çocuklar için erişilebilir bir kamu hizmeti olarak sunulmaktadır. Danimarka'da Folkeskole'nin en belirgin özelliklerinden biri öğrenci merkezli öğrenme anlayışıdır. Öğretim programları, öğrencilerin ilgi alanları, ihtiyaçları ve gelişim özellikleri dikkate alınarak yapılandırılmaktadır. Özellikle 2014 yılında uygulamaya konulan kapsamlı Folkeskole reformu ile öğrencilerin öğrenme çıktılarının geliştirilmesi, sosyal köken kaynaklı başarı farklılıklarının azaltılması ve okulun öğrencilerin refahını destekleyen bir ortam hâline getirilmesi hedeflenmiştir. Reform sonrasında problem çözme, yaratıcılık, dijital yeterlilikler, iş birliği ve eleştirel düşünme gibi 21. yüzyıl becerilerine daha fazla vurgu yapılmaya başlanmıştır.

Öğretim sürecinde disiplinler arası çalışmalar, proje temelli öğrenme, grup çalışmaları ve uygulamalı etkinlikler önemli bir yer tutmaktadır. Öğrenciler yalnızca bilgiyi tüketen bireyler olarak değil, öğrenme sürecinin aktif katılımcıları olarak görülmektedir. Bu nedenle sınıf içi etkinliklerde araştırma yapma, tartışma, iş birliği kurma ve gerçek yaşam problemleri üzerinde çalışma gibi uygulamalara sıklıkla yer verilmektedir. Özellikle proje temelli çalışmalar, öğrencilerin farklı disiplinlerden edindikleri bilgileri bütünleştirmelerine ve günlük yaşamla ilişkilendirmelerine olanak sağlamaktadır.

Folkeskole'nin yönetiminde merkezi standartlar ile yerel özerklik arasında dengeli bir yapı bulunmaktadır. Eğitim Bakanlığı genel amaçları ve ulusal hedefleri belirlerken, belediyeler ve okullar öğretim süreçlerinin planlanması, kaynakların kullanımı ve pedagojik uygulamalar konusunda önemli ölçüde karar alma yetkisine sahiptir. Bu durum, eğitim sisteminin yerel ihtiyaçlara uyum sağlayabilmesini ve okul temelli yeniliklerin geliştirilmesini kolaylaştırmaktadır.

Danimarka'da temel eğitim süresince öğrencilerin sosyal gelişimlerine büyük önem verilmektedir. Okullar yalnızca akademik öğrenmenin gerçekleştiği kurumlar olarak değil, aynı zamanda çocukların sosyal beceriler geliştirdikleri ve demokratik yaşam deneyimi kazandıkları toplumsal alanlar olarak görülmektedir. Bu amaçla birçok okulda öğrencilerin ders dışı zamanlarını değerlendirebilecekleri etkinlik merkezleri, oyun alanları ve kulüp faaliyetleri bulunmaktadır. Sanat, spor, teknoloji ve kültürel etkinlikler öğrencilerin çok yönlü gelişimini destekleyen önemli unsurlar arasında yer almaktadır (The Folkeskole, 2008).

Değerlendirme sistemi de Danimarka'nın öğrenci merkezli eğitim anlayışını yansıtmaktadır. İlk yıllarda öğrenciler üzerinde sınav baskısı oluşturulmasından kaçınılmakta ve öğrenme süreci daha çok biçimlendirici değerlendirme yaklaşımıyla izlenmektedir. Öğretmenler düzenli olarak öğrencilerin akademik ve sosyal gelişimlerini takip etmekte, ailelerle iş birliği içerisinde geri bildirim süreçleri yürütmektedir. Öğrencilerin gelişimlerini desteklemeyi amaçlayan bu yaklaşım, öğrenmeyi ölçmekten çok öğrenmeyi geliştirmeye odaklanmaktadır.

Güncel verilere göre Danimarka'daki öğrencilerin yaklaşık dörtte üçünden fazlası belediyeler tarafından işletilen devlet okullarında öğrenim görmektedir. Geri kalan öğrenciler ise devlet tarafından desteklenen bağımsız okullara (friskoler ve privatskoler) devam etmektedir. Bununla birlikte tüm okullar ulusal kalite standartları çerçevesinde faaliyet göstermekte ve eğitimde fırsat eşitliğinin korunması temel politika hedeflerinden biri olarak sürdürülmektedir (OECD, 2024b; Eurydice, 2024). Genel olarak değerlendirildiğinde Folkeskole, akademik başarı ile öğrenci refahını dengelemeye çalışan, demokratik vatandaşlık değerlerini merkeze alan ve öğrencilerin bireysel

farklılıklarına duyarlı bir eğitim modeli sunmaktadır. Bu özellikleriyle Danimarka'nın temel eğitim sistemi, uluslararası karşılaştırmalı eğitim araştırmalarında sıklıkla örnek gösterilen uygulamalar arasında yer almakta ve eğitimde kalite ile eşitliği birlikte gerçekleştirmeye yönelik başarılı modellerden biri olarak değerlendirilmektedir.

Ortaöğretim

Danimarka'da ortaöğretim, zorunlu eğitim sürecini tamamlayan öğrencilerin ilgi, yetenek ve kariyer hedefleri doğrultusunda farklı akademik ve mesleki eğitim yollarına yönelmelerine olanak sağlayan esnek bir yapıya sahiptir. Folkeskole'nin 9. veya isteğe bağlı 10. sınıfını tamamlayan öğrenciler, genel ortaöğretim programları ile mesleki ve teknik eğitim programları arasında tercih yapabilmektedir. Bu yapı, öğrencilerin yükseköğretime hazırlanmalarını sağlarken aynı zamanda işgücü piyasasının ihtiyaç duyduğu nitelikli insan kaynağının yetiştirilmesini de amaçlamaktadır.

Danimarka eğitim sisteminde ortaöğretim ikinci kademe eğitimi, öğrencilerin akademik başarılarını geliştirmelerinin yanı sıra eleştirel düşünme, bağımsız öğrenme, araştırma yapabilme ve demokratik vatandaşlık becerileri kazanmalarını hedeflemektedir. Bu nedenle ortaöğretim programları yalnızca üniversiteye hazırlık işlevi görmekle kalmamakta, aynı zamanda bireylerin toplumsal yaşama etkin katılımını destekleyen geniş bir yeterlilik çerçevesi sunmaktadır.

Danimarka'daki genel ortaöğretim, genel lise eğitimi (STX), yüksek hazırlık sınavı programı (HF), teknik lise programı (HTX) ve ticaret lisesi programı (HHX) olmak üzere dört temel programdan oluşmaktadır. Söz konusu programların ortak amacı öğrencileri yükseköğretime hazırlamak olmakla birlikte, programlar içerik, süre ve yönelim bakımından farklılaşmakta; STX ve HF daha genel akademik hazırlık sunarken, HTX teknik ve fen bilimleri, HHX ise ticaret ve işletme odaklı bir çerçeve sunmaktadır (Ministry of Children and Education, 2024).

Genel Lise Eğitimi (STX)

Genel lise programı (Studentereksamen-STX), Danimarka'da üniversiteye hazırlayan en yaygın ortaöğretim programıdır. Üç yıl süren bu program, öğrencilerin beşerî bilimler, sosyal bilimler, fen bilimleri ve sanat alanlarında geniş bir akademik altyapı edinmelerini amaçlamaktadır. Programın temel hedefi, öğrencilerin disiplinler arası düşünme becerilerini geliştirmek, bilimsel yöntemleri kullanabilmelerini sağlamak ve onları yükseköğretim çalışmalarına hazırlamaktır.

STX programında Danca, matematik, yabancı diller, tarih, sosyal bilimler ve fen bilimleri temel dersler arasında yer almakta; öğrenciler ayrıca ilgi alanlarına göre uzmanlaşma dersleri seçebilmektedir. Son yıllarda dijital okuryazarlık, küresel vatandaşlık, sürdürülebilirlik ve yenilikçilik gibi alanlara yönelik içeriklerin öğretim programlarında daha fazla yer aldığı görülmektedir (Ministry of Children and Education, 2024).

Yüksek Hazırlık Sınavı Programı (HF)

Yüksek Hazırlık Sınavı (Højere Forberedelseseksamen-HF), özellikle uygulamalı öğrenmeye yatkın öğrenciler için tasarlanmış iki yıllık bir ortaöğretim programıdır. Program, öğrencileri başta meslek yüksekokulları olmak üzere çeşitli yükseköğretim kurumlarına hazırlamaktadır. HF, geleneksel akademik programlara kıyasla daha esnek bir yapıya sahip olup öğrencilerin bireysel ilgi ve kariyer hedeflerine göre şekillendirilebilmektedir (Danish Ministry of Children and Education, 2024)

Son yıllarda gerçekleştirilen reformlarla HF programı, öğrencilerin mesleki yönelimlerini destekleyen ve yükseköğretime geçişlerini kolaylaştıran bir yapıya dönüştürülmüştür. Özellikle sağlık, eğitim, sosyal hizmetler ve uygulamalı bilimler alanlarına yönelik hazırlık işlevi öne çıkmaktadır.

Teknik Lise (HTX) ve Ticaret Lisesi (HHX)

Danimarka'nın ortaöğretim sisteminde teknik ve ticari alanlara yönelik akademik programlar da önemli bir yer tutmaktadır. Teknik lise programı (HTX), mühendislik, teknoloji, bilişim ve uygulamalı fen bilimleri alanlarına ilgi duyan öğrencileri yükseköğretime hazırlamaktadır. Programda matematik, fizik, teknoloji geliştirme ve proje tabanlı çalışmalar önemli bir ağırlığa sahiptir.

Ticaret lisesi programı (HHX) ise ekonomi, işletme, pazarlama, uluslararası ticaret ve girişimcilik alanlarında uzmanlaşmak isteyen öğrenciler için tasarlanmıştır. Küreselleşen ekonomik yapının gerektirdiği bilgi ve becerileri kazandırmayı amaçlayan bu program, öğrencileri özellikle işletme ve sosyal bilimler alanlarındaki yükseköğretim programlarına hazırlamaktadır.

Ortaöğretimde Rehberlik ve Geçiş Sistemleri

Danimarka eğitim sisteminin ayırt edici özelliklerinden biri, öğrencilerin eğitim ve kariyer kararlarını destekleyen kapsamlı rehberlik hizmetleridir. Zorunlu eğitimin son yıllarından itibaren öğrencilerin akademik performansları, ilgi alanları ve kariyer beklentileri dikkate alınarak yönlendirme çalışmaları yürütülmektedir. Böylece öğrencilerin kendi potansiyellerine uygun eğitim programlarına yönelmeleri ve eğitimden erken ayrılma risklerinin azaltılması amaçlanmaktadır. Ortaöğretime geçiş sürecinde yalnızca akademik başarı değil, öğrencinin motivasyonu, ilgi alanları ve geleceğe yönelik hedefleri de dikkate alınmaktadır. Bu yaklaşım, Danimarka'nın eğitimde bireysel farklılıklara duyarlı ve öğrenci merkezli politika anlayışının önemli bir göstergesidir (European Commission/Eurydice, 2024a).

Genel olarak değerlendirildiğinde Danimarka ortaöğretim sistemi, akademik ve mesleki eğitim yolları arasında esnek geçişlere olanak sağlayan, yükseköğretime hazırlık ile istihdam edilebilirlik hedeflerini birlikte gözeten ve öğrencilerin bireysel gelişimlerini destekleyen bir yapıya sahiptir. Bu yönüyle sistem, eğitimde eşitlik, çeşitlilik ve yaşam boyu öğrenme ilkelerini bütünleştiren çağdaş bir model olarak uluslararası karşılaştırmalı eğitim araştırmalarında sıklıkla örnek gösterilmektedir.

Mesleki ve Teknik Eğitim (Vocational Education and Training-VET)

Danimarka eğitim sisteminin en güçlü bileşenlerinden biri, eğitim ile işgücü piyasası arasında güçlü bağlar kuran mesleki ve teknik eğitim sistemidir. Tarihsel olarak tarım toplumundan sanayi ve bilgi toplumuna dönüşüm sürecini başarıyla yöneten Danimarka, ekonomik kalkınmanın sürdürülebilirliği açısından mesleki eğitimi stratejik bir politika alanı olarak değerlendirmektedir. Bu nedenle mesleki ve teknik eğitim programları, yalnızca belirli mesleklere yönelik beceri kazandırmayı değil, aynı zamanda bireylerin değişen işgücü piyasası koşullarına uyum sağlayabilecek yeterlilikler geliştirmelerini amaçlamaktadır (European Commission/Eurydice, 2024a). Danimarka'da mesleki eğitim sistemi, okul temelli öğrenme ile iş yeri temelli öğrenmenin bütünleştirildiği ikili (dual) eğitim modeli üzerine kuruludur. Bu model kapsamında öğrenciler teorik eğitimlerini meslek okullarında sürdürürken, uygulamalı eğitimlerini işletmelerde gerçekleştirilen çıraklık programları aracılığıyla tamamlamaktadırlar. Böylece öğrenciler eğitim süreçleri boyunca gerçek çalışma ortamlarında deneyim kazanmakta ve mezuniyet sonrasında iş yaşamına daha kolay uyum sağlayabilmektedirler (OECD, 2024b).

Mesleki eğitim programlarına genellikle Folkeskole'nin 9. veya 10. sınıfını tamamlayan öğrenciler kabul edilmektedir. Günümüzde mesleki eğitim sistemi; bakım, sağlık ve pedagoji, ofis ve ticaret hizmetleri, gıda ve tarım, teknoloji ve inşaat, ulaşım, medya ve iletişim gibi geniş bir meslek alanını kapsamakta olup yüzlerce farklı uzmanlık programı sunmaktadır. Programların süresi mesleğin niteliğine bağlı olarak değişmekle birlikte genellikle iki ila beş yıl arasında sürmektedir

(European Commission/Eurydice, 2024a). Danimarka mesleki eğitim sisteminin temel özelliklerinden biri esnek öğrenme yolları sunmasıdır. Özellikle yetişkin öğrenciler ve iş deneyimine sahip bireyler için önceki öğrenmelerin tanınması ve kredilendirilmesi uygulamaları yaygın olarak kullanılmaktadır. Böylece bireylerin sahip oldukları mesleki deneyimler dikkate alınmakta ve eğitim süreleri kişisel yeterliliklerine göre yeniden düzenlenebilmektedir. Bu yaklaşım, Danimarka'nın yaşam boyu öğrenme politikalarının önemli bir yansıması olarak değerlendirilmektedir (OECD, 2024b). Mesleki eğitim programları genellikle temel eğitim aşaması ile uzmanlaşma aşamasından oluşmaktadır. İlk aşamada öğrenciler meslek alanlarına ilişkin temel bilgi ve becerileri kazanırken, sonraki aşamalarda belirli bir uzmanlık alanında eğitim almaktadırlar. Programların önemli bir bölümü işletmelerle yapılan eğitim sözleşmelerine dayalı olarak yürütülmekte ve öğrenciler eğitim süreçlerinde iş dünyasıyla doğrudan etkileşim kurmaktadır. Bu durum, mesleki eğitimin işgücü piyasasının ihtiyaçlarıyla uyumlu biçimde geliştirilmesine katkı sağlamaktadır (Danish Ministry of Children and Education, 2024).

Mesleki ve teknik eğitimin finansmanında devlet, işverenler ve sektör kuruluşları ortak sorumluluk üstlenmektedir. Meslek okullarının temel finansmanı kamu kaynaklarıyla sağlanırken, işletmeler de çıraklık eğitimi süreçlerine aktif olarak katkıda bulunmaktadır. Bu iş birliği modeli, eğitim programlarının güncel teknolojik gelişmeler ve sektör beklentileri doğrultusunda sürekli olarak yenilenmesine olanak tanımaktadır (European Commission/Eurydice, 2024a). Danimarka'da mesleki eğitim yalnızca teknik beceri kazandırmaya yönelik bir süreç olarak görülmemektedir. Programlarda mesleki yeterliliklerin yanı sıra genel kültür, demokratik vatandaşlık, iletişim becerileri, problem çözme, girişimcilik ve takım çalışması gibi becerilerin geliştirilmesine de önem verilmektedir. Bu yaklaşım, bireylerin yalnızca belirli bir mesleğe değil, aynı zamanda hızla değişen ekonomik ve toplumsal koşullara uyum sağlayabilecek çok yönlü yeterliliklere sahip olmalarını hedeflemektedir (OECD, 2024b).

Son yıllarda Danimarka hükümeti, gençlerin mesleki eğitime yönelimini artırmak ve nitelikli iş gücü ihtiyacını karşılamak amacıyla mesleki eğitim programlarının niteliğini geliştirmeye yönelik çeşitli reformlar gerçekleştirmiştir. Bu reformlar kapsamında eğitim programlarının dijital dönüşüm, yeşil ekonomi, sürdürülebilir kalkınma ve ileri teknoloji uygulamalarıyla uyumlu hâle getirilmesine öncelik verilmektedir. Böylece mesleki eğitim sistemi hem bireylerin istihdam edilebilirliklerini artıran hem de ülkenin ekonomik rekabet gücünü destekleyen temel mekanizmalardan biri olarak işlev görmektedir (European Commission, 2024a). Genel olarak değerlendirildiğinde Danimarka'nın mesleki ve teknik eğitim sistemi; okul ile iş dünyası arasında güçlü iş birliklerine dayanan, uygulamalı öğrenmeyi merkeze alan, yaşam boyu öğrenme ilkesiyle bütünleşen ve işgücü piyasasının değişen ihtiyaçlarına hızlı uyum sağlayabilen bir yapı sergilemektedir. Bu özellikleri sayesinde sistem, Avrupa'da mesleki eğitimin en başarılı örneklerinden biri olarak kabul edilmekte ve uluslararası karşılaştırmalı eğitim araştırmalarında sıklıkla referans gösterilmektedir.

Yükseköğretim (Higher Education)

Danimarka yükseköğretim sistemi, akademik mükemmeliyet, araştırma odaklılık, kurumsal özerklik ve eğitimde fırsat eşitliği ilkeleri üzerine inşa edilmiştir. Avrupa'nın en eski yükseköğretim geleneklerinden birine sahip olan ülkede yükseköğretimin kökenleri, 1479 yılında kurulan Kopenhag Üniversitesine kadar uzanmaktadır. Takip eden yüzyıllarda teknik, mesleki ve bilimsel eğitim kurumlarının kurulmasıyla yükseköğretim sistemi genişlemiş ve özellikle II. Dünya Savaşı sonrasında artan yükseköğretim talebine paralel olarak önemli bir gelişim göstermiştir (European Commission/Eurydice, 2024a).

Günümüzde Danimarka yükseköğretim sistemi, Avrupa Yükseköğretim Alanı'nın temel ilkeleri doğrultusunda yapılandırılmış olup Bologna Süreci ile uyumlu üç aşamalı derece sistemini benimsemektedir. Sistem genel olarak üniversiteler, üniversite kolejleri (University Colleges) ve mesleki yükseköğretim akademilerinden (Academies of Professional Higher Education)

oluşmaktadır. Her kurum türü farklı eğitim amaçlarına hizmet etmekle birlikte, yükseköğretime erişim, kalite güvencesi ve uluslararasılaşma bakımından ortak bir ulusal çerçeve içerisinde faaliyet göstermektedir (OECD, 2024b). Danimarka'da üniversiteler, araştırma ve bilimsel bilgi üretiminin merkezinde yer alan kurumlardır. Bu kurumlar sosyal bilimler, fen bilimleri, sağlık bilimleri, mühendislik, eğitim bilimleri ve beşerî bilimler başta olmak üzere geniş bir yelpazede lisansüstü ve araştırma programları yürütmektedir. Üniversiteler Eğitim ve Araştırma Bakanlığı'nın genel düzenlemelerine tabi olmakla birlikte, akademik programların geliştirilmesi, araştırma önceliklerinin belirlenmesi ve kurumsal yönetim konularında önemli ölçüde özerkliğe sahiptir (European Commission/Eurydice, 2024a). Üniversite kolejleri ise öğretmenlik, hemşirelik, sosyal hizmetler, pedagoji ve sağlık bilimleri gibi uygulama ağırlıklı meslek alanlarına yönelik eğitim vermektedir. Bu kurumların temel amacı, işgücü piyasasının ihtiyaç duyduğu nitelikli profesyonelleri yetiştirmektir. Mesleki yükseköğretim akademileri ise işletme, teknoloji, bilişim, tasarım ve hizmet sektörlerine yönelik kısa ve orta süreli yükseköğretim programları sunmaktadır. Böylece yükseköğretim sistemi hem akademik araştırma odaklı hem de uygulama temelli eğitim yollarını bir arada barındıran çeşitlendirilmiş bir yapıya sahiptir (OECD, 2020).

Danimarka'da yükseköğretim programları Bologna derecelendirme sistemine uygun olarak düzenlenmiştir. Lisans programları genellikle üç yıl sürmekte ve 180 AKTS kredisine karşılık gelmektedir. Lisans eğitiminin ardından iki yıllık yüksek lisans programları gelmekte olup, bu programlar öğrencilere belirli alanlarda uzmanlaşma imkânı sunmaktadır. Doktora programları ise genellikle üç yıllık araştırma temelli eğitim sürecinden oluşmaktadır. Doktora öğrencileri çoğu zaman üniversitelerde araştırmacı ve öğretim elemanı statüsünde görev almakta ve maaşlı akademik personel olarak istihdam edilmektedirler (European Commission/Eurydice, 2024a). Danimarka yükseköğretim sisteminin en dikkat çekici özelliklerinden biri eğitimde fırsat eşitliğini destekleyen güçlü finansman modelidir. Avrupa'nın birçok ülkesinden farklı olarak Danimarka'da devlet üniversitelerinde öğrenim gören Avrupa Birliği ve Avrupa Ekonomik Alanı vatandaşlarından öğrenim ücreti alınmamaktadır. Ayrıca öğrenciler, eğitim süresince yaşam giderlerini karşılamalarına yardımcı olmak amacıyla Devlet Eğitim Desteği Programı (Statens Uddannelsesstøtte-SU) kapsamında mali destek alabilmektedirler. Bu uygulama, sosyoekonomik kökenin yükseköğretime erişim üzerindeki etkisini azaltmayı amaçlayan refah devleti politikalarının önemli bir bileşeni olarak değerlendirilmektedir (OECD, 2020).

Yükseköğretime kabulde genel olarak üst ortaöğretim programlarından mezuniyet temel koşul olarak kabul edilmektedir. Öğrencilerin STX (Genel Lise), HF (Yüksek Hazırlık Programı), HHX (Ticaret Lisesi) veya HTX (Teknik Lise) programlarından mezun olmaları ve ilgili yeterlilikleri sağlamaları gerekmektedir. Bununla birlikte bazı uygulamalı yükseköğretim programlarında mesleki eğitim geçmişi ve iş deneyimi de kabul kriterleri arasında yer alabilmektedir (European Commission/Eurydice, 2024a). Danimarka yükseköğretim politikalarının temel öncelikleri arasında uluslararasılaşma, araştırma kapasitesinin güçlendirilmesi, yenilikçilik, dijital dönüşüm ve sürdürülebilir kalkınma yer almaktadır. Son yıllarda üniversiteler ile sanayi kuruluşları arasındaki iş birlikleri artırılmış, araştırma çıktılarının ekonomik ve toplumsal faydaya dönüştürülmesine yönelik politikalar güçlendirilmiştir. Özellikle yeşil dönüşüm, enerji teknolojileri, yaşam bilimleri ve dijital teknolojiler alanlarında yürütülen araştırmalar, Danimarka'nın küresel bilgi ekonomisindeki rekabet gücünü destekleyen temel unsurlar arasında görülmektedir (OECD, 2024b).

Genel olarak değerlendirildiğinde Danimarka yükseköğretim sistemi; güçlü araştırma altyapısı, kurumsal özerklik, ücretsiz eğitim anlayışı, kapsamlı öğrenci destek mekanizmaları ve işgücü piyasasıyla kurduğu yakın ilişkiler sayesinde Avrupa'nın en gelişmiş yükseköğretim modellerinden biri olarak kabul edilmektedir. Bu yapı, bireylerin yükseköğretime erişimini kolaylaştırırken aynı zamanda ülkenin bilimsel üretim kapasitesine, yenilikçilik performansına ve ekonomik rekabet gücüne önemli katkılar sağlamaktadır.

Öğretmen Eğitimi

Danimarka eğitim sisteminin başarısında öğretmen niteliği merkezi bir rol oynamaktadır. Ülkede öğretmenlik mesleği, yüksek düzeyde uzmanlık gerektiren profesyonel bir alan olarak görülmekte ve öğretmen yetiştirme politikaları eğitim kalitesinin temel belirleyicilerinden biri olarak değerlendirilmektedir. Bu doğrultuda öğretmen eğitimi programları, kuramsal bilgi ile uygulama deneyimini bütünleştiren, araştırma temelli ve yeterlilik odaklı bir anlayışla yapılandırılmıştır (European Commission/Eurydice, 2024a).

Günümüzde Danimarka'da ilköğretim ve alt ortaöğretim düzeyinde görev yapacak öğretmenler, üniversite kolejleri (University Colleges) bünyesinde yürütülen dört yıllık lisans programları aracılığıyla yetiştirilmektedir. Öğretmen eğitimi programları, Avrupa Yükseköğretim Alanı'nın gereklilikleri doğrultusunda 240 AKTS kredilik bir yapıya sahiptir ve pedagojik formasyon, alan bilgisi, öğretim yöntemleri ve okul uygulamalarını bütünleştirmektedir (Danish Ministry of Higher Education and Science, 2024). Öğretmen adayları eğitim süreçleri boyunca hem genel pedagojik yeterlilikler hem de belirli öğretim alanlarında uzmanlık kazanmaktadırlar. Programlarda eğitim bilimleri, öğrenme kuramları, sınıf yönetimi, değerlendirme, kapsayıcı eğitim ve dijital pedagoji gibi derslerin yanı sıra öğrencilerin seçtikleri öğretim alanlarına ilişkin uzmanlaşma dersleri de yer almaktadır. Böylece öğretmen adaylarının hem alan bilgisi hem de pedagojik içerik bilgisi bakımından güçlü bir donanıma sahip olmaları hedeflenmektedir (OECD, 2023b).

Danimarka öğretmen eğitiminin ayırt edici özelliklerinden biri, uygulama temelli öğrenmeye verilen önemdir. Öğretmen adayları eğitimlerinin önemli bir bölümünü okullarda gerçekleştirilen staj ve uygulama faaliyetleriyle geçirmektedir. Üniversite kolejleri ile uygulama okulları arasında kurulan iş birlikleri sayesinde öğretmen adayları, gerçek sınıf ortamlarında deneyim kazanmakta ve kuramsal bilgilerini uygulamaya dönüştürme fırsatı elde etmektedirler. Bu yaklaşım, öğretmenlik mesleğine geçiş sürecinin daha etkili ve sürdürülebilir olmasına katkı sağlamaktadır (European Commission/Eurydice, 2024). Üst ortaöğretim kurumlarında (Gymnasium, HTX, HHX ve HF) görev yapacak öğretmenlerin ise genellikle ilgili alanlarda yüksek lisans derecesine sahip olmaları gerekmektedir. Alan uzmanlığını tamamlayan adaylar, daha sonra pedagojik formasyon ve uygulamalı öğretmenlik eğitimi içeren bir mesleki yeterlik sürecinden geçmektedirler. Bu durum, özellikle ortaöğretim düzeyinde görev yapan öğretmenlerin güçlü bir akademik altyapıya sahip olmalarını sağlamaktadır (OECD, 2024b). Mesleki ve teknik eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerden ise alan uzmanlığı ile sektörel deneyimi bir arada bulundurmaları beklenmektedir. Bu nedenle birçok meslek öğretmeni, ilgili endüstri veya hizmet sektörlerinde edindikleri profesyonel deneyim sonrasında öğretmenlik mesleğine yönelmektedir. Böylece mesleki eğitim programları, işgücü piyasasının güncel beklentileriyle daha yakın ilişki kurabilmektedir (European Commission/Eurydice, 2024a).

Danimarka'da öğretmenlerin mesleki gelişimi hizmet öncesi eğitimle sınırlı görülmemektedir. Eğitim sisteminde yaşam boyu öğrenme anlayışı doğrultusunda sürekli mesleki gelişim faaliyetlerine büyük önem verilmektedir. Öğretmenler kariyerleri boyunca pedagojik yenilikler, dijital teknolojilerin eğitime entegrasyonu, kapsayıcı eğitim uygulamaları ve değerlendirme yöntemleri gibi alanlarda çeşitli hizmet içi eğitim programlarına katılmaktadırlar. Özellikle son yıllarda dijitalleşme, sürdürülebilirlik eğitimi ve öğrenci refahına ilişkin konular, mesleki gelişim programlarının öncelikli alanları arasında yer almaktadır (OECD, 2024b).

Danimarka eğitim sisteminde öğretmenlere tanınan mesleki özerklik de dikkat çekici bir özelliktir. Öğretmenler öğretim yöntemlerinin seçimi, öğrenme etkinliklerinin planlanması ve sınıf içi uygulamaların yürütülmesi konusunda önemli ölçüde karar verme yetkisine sahiptir. Bu durum, öğretmenlerin yalnızca müfredatı uygulayan kişiler olarak değil, aynı zamanda eğitim sürecinin aktif tasarımcıları ve profesyonel karar vericileri olarak görülmesinin bir yansımasıdır (European

Commission/Eurydice, 2024a). Genel olarak değerlendirildiğinde Danimarka'nın öğretmen yetiştirme sistemi; güçlü akademik hazırlık, kapsamlı uygulama deneyimi, sürekli mesleki gelişim ve yüksek mesleki özerklik ilkeleri üzerine kurulmuştur. Bu yapı, öğretmenlerin değişen toplumsal ve teknolojik koşullara uyum sağlayabilen, öğrenci merkezli öğrenme ortamları oluşturabilen ve eğitimde kaliteyi sürdürülebilir biçimde destekleyebilen profesyoneller olarak yetişmelerine katkı sağlamaktadır.

Danimarka Eğitim Sisteminin Felsefi Temelleri ve Pedagojik Yaklaşımı

Danimarka eğitim sisteminin temelinde demokratik katılım, bireysel gelişim, yaşam boyu öğrenme ve eğitimde fırsat eşitliği ilkeleri yer almaktadır. Ülkedeki eğitim anlayışı yalnızca akademik başarıya odaklanmamakta; öğrencilerin eleştirel düşünebilen, sorumluluk alabilen, toplumsal yaşama etkin biçimde katılabilen ve kendi öğrenme süreçlerini yönetebilen bireyler olarak yetişmelerini hedeflemektedir (European Commission/Eurydice, 2024a). Danimarka eğitim felsefesinin tarihsel kökenleri büyük ölçüde 19. yüzyıl düşünürü ve eğitim reformcusu Nikolaj Frederik Severin Grundtvig'e dayanmaktadır. Grundtvig, eğitimin yalnızca bilgi aktarımına indirgenemeyeceğini, bireyin yaşamla kurduğu ilişkiyi güçlendiren ve kişisel gelişimini destekleyen bir süreç olması gerektiğini savunmuştur. Ona göre okul, öğrencileri sınavlara hazırlayan bir kurumdan ziyade yaşam için öğrenmenin gerçekleştiği bir ortam olmalıdır. Bu yaklaşım, daha sonra geliştirilen halk yüksekokulları (folk high schools) hareketinin ve Danimarka'nın yaşam boyu öğrenme anlayışının temelini oluşturmuştur (Pedersen & Szczesinski, 2007; Korsgaard, 2011).

Grundtvig'in "Hayat İçin Okul" (School for Life) anlayışı, bireylerin doğuştan eşit değere sahip olduğu düşüncesine dayanmaktadır. Bu nedenle eğitim sisteminin temel görevi, her bireyin potansiyelini geliştirebilmesi için gerekli fırsatları sunmak olarak görülmektedir. Öğrenmenin bireyin ilgi, merak ve deneyimleriyle ilişkilendirildiğinde daha kalıcı ve anlamlı hâle geleceği düşüncesi, günümüz Danimarka eğitim politikalarında da etkisini sürdürmektedir. Öğrenci merkezli öğrenme, proje temelli çalışmalar, iş birliğine dayalı öğrenme ve uygulamalı eğitim yaklaşımları bu felsefi temelin eğitim ortamlarına yansıyan başlıca unsurlarıdır (OECD, 2024b).

Danimarka eğitim sisteminin bir diğer ayırt edici özelliği demokratik vatandaşlık eğitimine verdiği önemdir. İlköğretimden yükseköğretime kadar tüm eğitim kademelerinde öğrencilerin karar alma süreçlerine katılımı teşvik edilmekte, okul yaşamı demokratik değerlerin deneyimlendiği bir öğrenme ortamı olarak tasarlanmaktadır. Öğrenciler yalnızca eğitim hizmetinin alıcıları olarak değil, okul topluluğunun aktif üyeleri olarak görülmektedir. Bu anlayış, öğrencilerin özerklik, sorumluluk alma, iş birliği yapma ve toplumsal katılım becerilerinin gelişmesine katkı sağlamaktadır (European Commission, 2024b).

Danimarka'da öğretmen-öğrenci ilişkileri de geleneksel otorite anlayışından ziyade karşılıklı saygı, güven ve iş birliği temelinde şekillenmektedir. Eğitim ortamlarında öğrencilerin görüşlerine değer verilmesi, öğrenme sürecinin ortaklaşa planlanması ve bireysel farklılıkların dikkate alınması önemli pedagojik ilkeler arasında yer almaktadır. Bu yaklaşım, öğrencilerin öz yeterlik algılarının gelişmesine ve öğrenme süreçlerine daha aktif katılım göstermelerine olanak sağlamaktadır (OECD, 2023c).

Toplumun genelinde eğitim, ekonomik kalkınmanın yanı sıra sosyal bütünleşmenin ve demokratik kültürün sürdürülebilirliğini sağlayan temel araçlardan biri olarak görülmektedir. Bu nedenle okuryazarlık, matematiksel yeterlikler ve temel yaşam becerileri yalnızca bireysel başarı göstergeleri olarak değil, aynı zamanda toplumsal refahın ön koşulları olarak değerlendirilmektedir. Eğitim politikaları da bireylerin akademik gelişimlerinin yanı sıra sosyal, kültürel ve duygusal gelişimlerini desteklemeyi amaçlayan bütüncül bir anlayış üzerine inşa edilmektedir. Sonuç olarak Danimarka eğitim sistemi; Grundtvig'in yaşam için öğrenme anlayışından beslenen, demokratik

katılımı merkeze alan, öğrenci özerkliğini destekleyen ve bireysel farklılıklara duyarlı pedagojik bir yaklaşım üzerine kurulmuştur. Bu felsefi temel, okul öncesi eğitimden yükseköğretime kadar tüm eğitim kademelerinde gözlemlenebilmekte ve Danimarka'nın uluslararası ölçekte başarılı eğitim sistemlerinden biri olarak gösterilmesinde önemli rol oynamaktadır.

Danimarka ve Türkiye Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırılması

Karşılaştırmalı eğitim araştırmaları, farklı ülkelerin eğitim sistemlerini tarihsel, toplumsal ve politik bağlamları içerisinde analiz ederek eğitim politikalarının geliştirilmesine yönelik önemli bilgiler sunmaktadır. Bu çerçevede Danimarka ve Türkiye eğitim sistemlerinin karşılaştırılması, eğitimde kalite, eşitlik, yönetişim ve öğrenci başarısını etkileyen yapısal dinamiklerin daha iyi anlaşılmasına olanak sağlamaktadır. Özellikle Danimarka'nın yerelleşmiş yönetim yapısı, güçlü refah devleti geleneği, öğrenci merkezli pedagojik yaklaşımı ve yaşam boyu öğrenme kültürü; Türkiye'nin merkezi yönetim anlayışı, geniş ölçekli eğitim sistemi ve son yıllarda gerçekleştirdiği reformlarla birlikte değerlendirildiğinde anlamlı bir karşılaştırma zemini oluşturmaktadır. Bu doğrultuda Tablo 1'de iki ülkenin eğitim sistemleri temel göstergeler ve politika alanları bakımından karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır (OECD, 2023a, 2023b, 2023c, 2023d, 2023e; European Commission, 2024a, 2024b; European Commission, EACEA ve Eurydice, 2024a, 2024b; UNESCO Institute for Statistics, 2024; World Bank, 2024; Ministry of Children and Education Denmark, 2024; Millî Eğitim Bakanlığı, 2024; TÜİK, 2024).

Tablo 1. Danimarka ve Türkiye Eğitim Sistemlerinin Güncel Karşılaştırılması (2024–2025).

Boyut	**Danimarka**	**Türkiye**
Eğitim Yönetimi	Merkezi çerçeve + güçlü yerel yönetim ve okul özerkliği	Merkezi yönetim ağırlıklı yapı
Zorunlu Eğitim	10 yıl (0. sınıf + 1–9. sınıf)	12 yıl (4+4+4)
Okul Öncesi Katılım	3–5 yaş grubunda %95'in üzerinde (%95,7)	Son yıllarda artmakla birlikte OECD ortalamasının altında (%56-60)
Öğretmen Özerkliği	Yüksek	Orta düzey
Öğrenci Değerlendirme Sistemi	Süreç odaklı, düşük sınav baskısı	Merkezi sınavların etkisi yüksek
Mesleki Eğitim	Güçlü dual (okul-işletme) sistem	Son yıllarda gelişmekle birlikte işletme entegrasyonu daha sınırlı
Mesleki eğitimde işyeri eğitimi oranı	Çok yüksek (çıraklık temelli ikili sistem)	Orta
Eğitim Finansmanı Eğitim harcamalarının GSYH içindeki payı	Kamu ağırlıklı ve yüksek sosyal destek %6'nın üzerinde	Kamu ağırlıklı, ancak öğrenci sayısı nedeniyle kaynak baskısı daha yüksek %4-5 civarı
Yaşam Boyu Öğrenme Katılım (25-64 yaş)	Avrupa'nın en yüksek katılım oranlarından biri %27,2	Gelişmekte olan bir alan %10'un altında %8,9
Kapsayıcı Eğitim	Güçlü destek mekanizmaları ve bireyselleştirilmiş hizmetler	Son yıllarda önemli gelişmeler olmakla birlikte uygulama farklılıkları mevcut
PISA Performansı	OECD ortalamasının üzerinde veya yakınında	OECD ortalamasının altında ancak ilerleme eğiliminde
PISA Matematik	489	453
PISA Fen	494	476
PISA Okuma	489	456
Karar alma yetkisinin okul düzeyindeki oranı	Yüksek	Düşük-Orta

Tablo 1, Danimarka ve Türkiye eğitim sistemlerinin yönetim yapısı, eğitim süreçleri, finansman, mesleki eğitim ve öğrenci başarıları açısından karşılaştırmalı bir görünümünü sunmaktadır. Bulgular, iki ülkenin eğitimi toplumsal kalkınmanın temel unsuru olarak görmelerine rağmen eğitim politikalarının uygulanışı ve sistemin işleyişi bakımından önemli farklılıklar gösterdiğini ortaya koymaktadır. Öncelikle eğitim yönetimi açısından Danimarka'nın merkezi bir

çerçeve içerisinde güçlü yerel yönetim ve okul özerkliğine dayalı bir yapıya sahip olduğu görülmektedir. Buna karşılık Türkiye'de eğitim sistemi büyük ölçüde merkezi yönetim anlayışıyla yürütülmektedir. Bu durum karar alma süreçlerinde Danimarka'daki okulların ve öğretmenlerin daha fazla inisiyatif kullanabilmesine olanak tanırken, Türkiye'de standartlaşmayı artırmakla birlikte yerel ihtiyaçlara hızlı yanıt verilmesini sınırlayabilmektedir. Nitekim tabloda okul düzeyindeki karar alma yetkisinin Danimarka'da yüksek, Türkiye'de ise düşük-orta düzeyde olması bu yapısal farklılığı desteklemektedir.

Zorunlu eğitim süresi bakımından Türkiye'nin 12 yıllık zorunlu eğitim uygulamasıyla Danimarka'nın önünde olduğu görülmektedir. Ancak eğitim sistemlerinin niteliği yalnızca süre üzerinden değerlendirilemez. Özellikle okul öncesi eğitime katılım oranları incelendiğinde Danimarka'nın %95'in üzerindeki katılım düzeyiyle erken çocukluk eğitimine önemli ölçüde yatırım yaptığı anlaşılmaktadır. Türkiye'de ise okul öncesi eğitime erişimde son yıllarda önemli gelişmeler yaşanmasına rağmen katılım oranlarının hâlen OECD ortalamasının altında kaldığı görülmektedir. Bu durum, öğrencilerin eğitim hayatına başlangıç koşulları bakımından iki ülke arasında farklılık yaratmaktadır. Öğretmen özerkliği ve öğrenci değerlendirme sistemleri de dikkat çekici farklılıklar göstermektedir. Danimarka'da öğretmenlerin pedagojik karar alma süreçlerinde daha bağımsız hareket edebildiği ve değerlendirme anlayışının süreç odaklı olduğu görülmektedir. Buna karşılık Türkiye'de merkezi sınavların eğitim sistemi üzerindeki belirleyici etkisi daha yüksektir. Bu durum öğretim süreçlerinin sınav başarısına odaklanmasına neden olurken, Danimarka'da öğrencilerin bireysel gelişimlerinin ve öğrenme süreçlerinin daha fazla ön plana çıktığı söylenebilir.

Mesleki eğitim alanında da Danimarka'nın belirgin bir üstünlüğe sahip olduğu görülmektedir. Özellikle okul ve işletme iş birliğine dayanan dual sistem sayesinde öğrenciler eğitim sürecinde doğrudan iş yaşamıyla bağlantı kurabilmektedir. Mesleki eğitimde iş yeri temelli öğrenme oranlarının yüksek olması, mezunların iş gücü piyasasına geçişlerini kolaylaştırmaktadır. Türkiye'de ise son yıllarda mesleki eğitimin güçlendirilmesine yönelik önemli reformlar gerçekleştirilmiş olsa da işletmelerle kurulan iş birliklerinin ve uygulamalı eğitim oranlarının Danimarka düzeyine ulaşmadığı anlaşılmaktadır. Eğitim finansmanı göstergeleri de iki ülke arasındaki farklılıkları ortaya koymaktadır. Danimarka'nın eğitim harcamalarının GSYH içindeki payının %6'nın üzerinde olması, eğitime ayrılan kaynakların yüksekliğini göstermektedir. Türkiye'de ise bu oran yaklaşık %4–5 düzeyindedir. Öğrenci sayısının büyüklüğü ve kaynak dağılımı üzerindeki baskılar dikkate alındığında, Türkiye'nin eğitimde kaliteyi artırma hedefleri açısından daha fazla yatırım ihtiyacı bulunduğu söylenebilir.

Yaşam boyu öğrenme göstergeleri incelendiğinde Danimarka'nın Avrupa'nın en yüksek katılım oranlarından birine (%27,2) sahip olduğu görülmektedir. Türkiye'de ise yetişkin öğrenmesine katılım oranı %8,9 düzeyinde kalmaktadır. Bu durum Danimarka'da öğrenmenin yalnızca örgün eğitimle sınırlı görülmediğini, bireylerin yaşamları boyunca beceri geliştirmelerinin sistematik biçimde desteklendiğini göstermektedir. Öğrenci başarılarına ilişkin PISA sonuçları da genel tabloyu desteklemektedir. Danimarka'nın matematik, fen ve okuma alanlarında OECD ortalamasına yakın veya üzerinde performans sergilediği görülürken, Türkiye'nin son yıllarda ilerleme göstermesine rağmen bu alanlarda hâlen OECD ortalamasının altında kaldığı anlaşılmaktadır. Özellikle matematikte 489'a karşı 453, fende 494'e karşı 476 ve okumada 489'a karşı 456 puanlık sonuçlar, öğrenme çıktıları bakımından Danimarka lehine bir farklılaşmaya işaret etmektedir. Bununla birlikte Türkiye'nin son PISA döngülerinde performansını artırması, eğitim politikalarında gerçekleştirilen iyileştirmelerin olumlu sonuçlar vermeye başladığını göstermektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde Danimarka eğitim sistemi; okul özerkliği, öğretmen profesyonelliği, erken çocukluk eğitimi, yaşam boyu öğrenme ve mesleki eğitim alanlarında daha gelişmiş bir yapı sergilemektedir. Türkiye eğitim sistemi ise son yıllarda erişim, kapsayıcılık ve

öğrenci başarısında önemli ilerlemeler kaydetmiş olmakla birlikte merkeziyetçilik, sınav odaklılık ve kaynak kullanımındaki yapısal sorunlar nedeniyle bazı alanlarda gelişime ihtiyaç duymaktadır. Bu bağlamda Danimarka deneyimi, özellikle yerel karar alma mekanizmalarının güçlendirilmesi, okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılması ve mesleki eğitimde iş dünyası ile entegrasyonun artırılması açısından Türkiye için önemli politika çıkarımları sunmaktadır.

Türkiye İçin Çıkarımlar ve Politika Önerileri

Danimarka ve Türkiye eğitim sistemleri, tarihsel ve kültürel bağlamları farklı olmakla birlikte, eğitimi bireysel gelişimin yanı sıra toplumsal kalkınmanın ve demokratik vatandaşlık bilincinin geliştirilmesinde stratejik bir araç olarak görmeleri bakımından benzerlik göstermektedir. Danimarka Eğitim Sistemi, demokratik katılım, eleştirel düşünme ve bireysel özerklik ilkelerini ön plana çıkarırken; Türk Eğitim Sistemi de bireylerin millî, ahlaki ve evrensel değerlerle donatılmış, bilgi üreten ve topluma katkı sağlayan yurttaşlar olarak yetiştirilmesini hedeflemektedir. Bu bağlamda her iki sistemde de eğitimin temel bir hak olduğu vurgulanmakta, bireylerin bilgi, beceri ve yetkinliklerini geliştirmeye yönelik bütüncül bir eğitim anlayışı benimsenmektedir. Ancak Danimarka'da demokratik katılım ve bireysel özerklik daha belirgin bir şekilde öne çıkarken, Türkiye'de toplumsal bütünleşme ve millî değerlerin aktarımı eğitim amaçları içerisinde daha güçlü bir yer tutmaktadır (Koç Başaran, 2017).

Danimarka ve Türkiye eğitim sistemlerinin karşılaştırılması, eğitim sistemlerinin başarısının yalnızca kurumsal yapı ve yasal düzenlemelerle değil, aynı zamanda toplumsal değerler, yönetişim anlayışı ve eğitim felsefesiyle yakından ilişkili olduğunu göstermektedir. Danimarka eğitim sisteminin başarısında eğitimde fırsat eşitliğini önceleyen politikalar, yerel yönetimlerin eğitim süreçlerindeki etkin rolü, öğretmenlere tanınan yüksek düzeyde mesleki özerklik, güçlü okul-işletme iş birliklerine dayanan mesleki eğitim yapısı ve yaşam boyu öğrenme kültürünün kurumsallaşmış olması önemli rol oynamaktadır. Bu özellikler, Türkiye eğitim sisteminin geliştirilmesine yönelik çeşitli çıkarımlar sunmaktadır.

Her iki ülke eğitim sistemi de eğitimi bireysel gelişim ve toplumsal kalkınmanın temel araçlarından biri olarak görmekte; demokratik vatandaşlık, sosyal uyum ve bireylerin bilgi ve becerilerinin geliştirilmesini ortak amaçlar arasında değerlendirmektedir. Bununla birlikte Danimarka eğitim sistemi öğrenci özerkliği, demokratik katılım ve okul temelli karar alma süreçlerini ön plana çıkarırken, Türkiye eğitim sistemi merkezi planlama, ulusal bütünlük ve ortak değerlerin kazandırılmasına daha fazla vurgu yapmaktadır. Bu farklılıklar, eğitim politikalarının tarihsel ve toplumsal bağlamlardan bağımsız değerlendirilemeyeceğini göstermektedir.

Karşılaştırmalı analiz sonuçları, Türkiye'de eğitim yönetiminde merkezi standartların korunmasıyla birlikte yerel ihtiyaçlara duyarlı ve esnek uygulamaların geliştirilmesinin yararlı olabileceğine işaret etmektedir. Özellikle okul yöneticileri ve öğretmenlerin karar alma süreçlerine daha fazla katılımı, okul temelli gelişim anlayışının güçlendirilmesi ve yerel düzeyde yenilikçi uygulamaların desteklenmesi eğitim hizmetlerinin niteliğini artırabilir.

Danimarka deneyimi, erken çocukluk eğitiminin eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanmasında kritik bir role sahip olduğunu göstermektedir. Bu nedenle özellikle sosyoekonomik açıdan dezavantajlı bölgelerde okul öncesi eğitim hizmetlerinin yaygınlaştırılması ve eğitim kalitesinin artırılması uzun vadede öğrenciler arasındaki başarı farklılıklarının azaltılmasına katkı sağlayabilir.

Öğretim süreçleri açısından değerlendirildiğinde, öğrencilerin aktif katılımını esas alan proje temelli, iş birliğine dayalı ve deneyimsel öğrenme uygulamalarının öğrenme çıktılarını desteklediği görülmektedir. Türkiye'de de öğretim programlarının uygulama boyutunun güçlendirilmesi ve öğrencilerin eleştirel düşünme, problem çözme, yaratıcılık ve iş birliği becerilerini geliştirecek öğrenme ortamlarının yaygınlaştırılması önem taşımaktadır.

Mesleki eğitim alanında Danimarka'nın iş yeri temelli öğrenme ve çıraklık modeline dayanan yapısı dikkat çekmektedir. Türkiye'de son yıllarda mesleki eğitim alanında önemli gelişmeler yaşanmakla birlikte, sektör temsilcilerinin program geliştirme ve değerlendirme süreçlerine daha etkin katılımı ile öğrencilerin iş başında öğrenme deneyimlerinin artırılması istihdamla eğitim arasındaki ilişkinin güçlendirilmesine katkı sağlayabilir.

Öğretmen politikaları açısından ise öğretmenlerin mesleki özerkliğinin desteklenmesi, sürekli mesleki gelişim fırsatlarının artırılması ve okul temelli mesleki öğrenme topluluklarının yaygınlaştırılması eğitim kalitesinin sürdürülebilir biçimde geliştirilmesine katkı sağlayabilir. Nitelikli öğretmen yetiştirme ve öğretmenlerin mesleki gelişimlerinin desteklenmesi, eğitim sisteminin bütün kademelerinde iyileşmenin temel koşullarından biridir.

Politika Önerileri

Yönetişim ve Eğitim Yönetimi

- Merkezi kalite standartları korunurken okul ve yerel yönetimlerin karar alma süreçlerindeki yetkileri artırılmalıdır.
- Eğitim politikalarının geliştirilmesinde veri temelli karar alma süreçleri ve bağımsız değerlendirme mekanizmaları güçlendirilmelidir.
- Okul temelli gelişim ve hesap verebilirlik uygulamaları yaygınlaştırılmalıdır.

Erken Çocukluk Eğitimi ve Eşitlik

- Okul öncesi eğitimde evrensel erişim hedefi doğrultusunda yatırımlar artırılmalıdır.
- Dezavantajlı bölgelerde erken çocukluk eğitimine yönelik destek programları yaygınlaştırılmalıdır.
- Eğitimde fırsat eşitliğini güçlendirecek sosyal destek mekanizmaları geliştirilmelidir.

Öğretim Programları ve Öğrenme Süreçleri

- Öğrenci merkezli, proje temelli ve deneyimsel öğrenme uygulamaları yaygınlaştırılmalıdır.
- Eleştirel düşünme, yaratıcılık, iş birliği ve problem çözme becerilerini destekleyen öğrenme ortamları güçlendirilmelidir.
- Ölçme ve değerlendirme süreçlerinde süreç odaklı ve çok boyutlu yaklaşımlara daha fazla yer verilmelidir.

Mesleki Eğitim ve İstihdam

- Mesleki eğitimde okul-işletme iş birlikleri kurumsal bir yapıya kavuşturulmalıdır.
- İş yeri temelli öğrenme ve staj uygulamalarının niteliği artırılmalıdır.
- Sektör temsilcilerinin eğitim programlarının planlanması ve değerlendirilmesi süreçlerine katılımı güçlendirilmelidir.

Öğretmen Politikaları

- Öğretmenlerin mesleki özerkliklerini destekleyen uygulamalar yaygınlaştırılmalıdır.
- Sürekli mesleki gelişim faaliyetleri öğretmen ihtiyaçları doğrultusunda yeniden yapılandırılmalıdır.
- Okul temelli mesleki öğrenme toplulukları ve meslektaş iş birliği mekanizmaları güçlendirilmelidir.

Yaşam Boyu Öğrenme ve Kapsayıcılık

- Yetişkin eğitimi ve sürekli eğitim programları yaygınlaştırılmalıdır.
- Kapsayıcı eğitim uygulamaları ve özel gereksinimli bireylere yönelik destek hizmetleri geliştirilmelidir.
- Öğrenci refahı, demokratik vatandaşlık ve yaşam boyu öğrenme becerilerini destekleyen bütüncül eğitim politikaları benimsenmelidir.

Sonuç olarak, Türkiye'nin sahip olduğu nüfus büyüklüğü, bölgesel farklılıklar, sosyoekonomik çeşitlilik ve eğitim sisteminin ölçeği dikkate alındığında, Danimarka eğitim sisteminde başarılı sonuçlar üreten uygulamaların doğrudan aktarılması yerine, Türkiye'nin özgün koşullarına uygun biçimde uyarlanması gerekmektedir. Karşılaştırmalı eğitim araştırmalarının temel varsayımlarından biri, eğitim sistemlerinin içinde bulundukları tarihsel, kültürel ve toplumsal bağlamlardan bağımsız değerlendirilemeyeceğidir. Bu nedenle Danimarka deneyimi, Türkiye için doğrudan aktarılacak bir modelden ziyade, eğitimde kalite, eşitlik ve sürdürülebilir gelişimi destekleyecek politika reformlarının tasarlanmasında yararlanılabilecek önemli bir referans çerçevesi olarak değerlendirilmelidir (Aydın, 2026).

Sonuç

Eğitim sistemleri, yalnızca bilgi ve beceri kazandıran kurumsal yapılar değil; aynı zamanda toplumların tarihsel deneyimlerini, kültürel değerlerini, ekonomik önceliklerini ve gelecek vizyonlarını yansıtan stratejik yapılardır. Bu çalışma kapsamında incelenen Danimarka eğitim sistemi, eğitimde fırsat eşitliği, demokratik katılım, öğrenci merkezli öğrenme, yaşam boyu öğrenme ve yerel yönetişim ilkeleri temelinde şekillenen bütüncül bir model ortaya koymaktadır. Erken çocukluk eğitiminden yükseköğretime kadar tüm kademelerde bireyin bilişsel, sosyal ve duygusal gelişimini birlikte destekleyen bu yapı, Danimarka'nın uluslararası eğitim göstergelerinde elde ettiği başarılı sonuçların temelini oluşturmaktadır. Özellikle öğretmenlere tanınan yüksek düzeyde mesleki özerklik, güçlü okul-toplum iş birliği, iş gücü piyasasıyla bütünleşmiş mesleki eğitim sistemi ve kapsayıcı eğitim uygulamaları, eğitim sisteminin sürdürülebilirliğini ve toplumsal meşruiyetini güçlendiren başlıca unsurlar olarak öne çıkmaktadır.

Danimarka ve Türkiye eğitim sistemlerinin karşılaştırılması, eğitim politikalarının başarısının yalnızca kaynak miktarı veya kurumsal düzenlemelerle açıklanamayacağını; yönetişim anlayışı, eğitim felsefesi, toplumsal güven düzeyi ve insan kaynağına yapılan yatırım gibi çok boyutlu faktörlerle şekillendiğini göstermektedir. Her iki ülke de eğitim yoluyla nitelikli insan kaynağı yetiştirmeyi, toplumsal kalkınmayı desteklemeyi ve vatandaşlık bilincini geliştirmeyi amaçlamakla birlikte, bu hedeflere ulaşmak için benimsedikleri politika araçları ve uygulama yaklaşımları farklılaşmaktadır. Danimarka'nın daha katılımcı, esnek ve yerelleşmiş yönetim anlayışı ile Türkiye'nin merkezi planlama ve standartlaşmaya dayalı yapısı arasındaki farklılıklar, eğitim sistemlerinin toplumsal bağlamlardan bağımsız değerlendirilemeyeceğini ortaya koymaktadır.

Araştırma bulguları, Türkiye açısından özellikle eğitim yönetiminde yerel esnekliğin artırılması, erken çocukluk eğitimine erişimin güçlendirilmesi, öğretmenlerin mesleki gelişim ve özerkliklerinin desteklenmesi, öğrenci merkezli öğrenme ortamlarının yaygınlaştırılması ve mesleki eğitimde okul-sektör iş birliklerinin geliştirilmesi gibi alanlarda önemli çıkarımlar sunmaktadır. Bununla birlikte karşılaştırmalı eğitim araştırmalarının temel ilkelerinden biri, başarılı uygulamaların doğrudan transfer edilmesinden ziyade, ilgili ülkenin tarihsel, kültürel, ekonomik ve toplumsal koşulları dikkate alınarak uyarlanması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu nedenle Danimarka eğitim sistemi, Türkiye için birebir uygulanacak bir modelden çok, eğitim politikalarının geliştirilmesinde yararlanılabilecek bir referans çerçevesi olarak değerlendirilmelidir.

Sonuç olarak Danimarka deneyimi, eğitimde kalite, eşitlik ve sürdürülebilirliğin birbirini dışlayan değil, birbirini tamamlayan hedefler olduğunu göstermektedir. Eğitim sisteminin başarısının yalnızca akademik performans göstergeleriyle değil; öğrenci refahı, demokratik katılım, sosyal kapsayıcılık ve yaşam boyu öğrenme becerileriyle birlikte değerlendirilmesi gerektiği anlaşılmaktadır. Bu yönüyle çalışma, Türkiye'de eğitim politikalarının geleceğine ilişkin tartışmalara katkı sunmakta ve eğitim sisteminin daha kapsayıcı, esnek, katılımcı ve sürdürülebilir bir yapıya kavuşturulmasına yönelik bilimsel bir perspektif ortaya koymaktadır. Ayrıca çalışma, karşılaştırmalı eğitim alanında farklı ülkelerin deneyimlerinden yararlanmanın ulusal eğitim politikalarının geliştirilmesinde önemli bir bilgi kaynağı olduğunu bir kez daha göstermektedir.

References

Alkan, A. (2011). *Karşılaştırmalı eğitim sistemleri.* Pegem Akademi Yayıncılık.

Antikainen, A. (2006). In search of the Nordic model in education. *Scandinavian Journal of Educational Research, 50*(3), 229–243. https://doi.org/10.1080/00313830600743258

Aydın, T. A. (2026). Eğitim yönetimi ve reform yaklaşımları: Danimarka modelinden Türkiye'deki uygulamalara sistemik öneriler. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 26(1), 43-60.

Buchhave, B. & Wanting, B. (1996). Danimarka'da çocuk kültürü. *Türk Kütüphaneciliği, 10*(1), 35-43.

Campbell, J. L., & Hall, J. A. (2006). The state of Denmark. In J. L. Campbell, J. A. Hall, & O. K. Pedersen (Eds.), *National identity and the varieties of capitalism: The Danish experience* (pp. 3–50). McGill-Queen's University Press.

Danish Ministry of Children and Education. (2024). *Upper secondary education in Denmark*. Ministry of Children and Education. https://eng.uvm.dk/upper-secondary-education

Danish Ministry of Higher Education and Science. (2024). *Teacher education in Denmark.* Copenhagen: Ministry of Higher Education and Science.

Demirel, Ö. (2000). *Karşılaştırmalı eğitim.* Pegem Akademi Yayıncılık.

European Commission. (2024a). *National education systems: Denmark*. Brussels: European Commission.

European Commission, EACEA, & Eurydice. (2024a). *National education systems: Denmark*. Eurydice Network. https://eurydice.eacea.ec.europa.eu

European Commission, EACEA, & Eurydice. (2024b). *National education systems: Türkiye*. Eurydice Network. https://eurydice.eacea.ec.europa.eu

European Commission. (2024b). *Education and training monitor 2024: Denmark*. Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture. Publications Office of the European Union.

Gülcan, G. M. (2005). *AB ve eğitim süreci.* Anı Yayıncılık.

Güney, S. Y. (2009). *Eğitim yapıları ve yönetimleri açısından çeşitli ülkelere bir bakış.* Pegem Akademi Yayıncılık.

Jespersen, K. J. V. (2004). *A history of Denmark*. Palgrave Macmillan.

Koç Başaran, Y. (2017). Education system of Denmark: Comparison with Türkiye in terms of purpose, structure and process. *Route Educational and Social Science Journal, 4*(5), 295-308.

Korsgaard, O. (2011). *N. F. S. Grundtvig's educational ideas and the folk high school movement. The history of Nordic education*. Aarhus University Press.

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (2024). *Millî eğitim istatistikleri: Örgün eğitim 2023/24.* Ankara: MEB Strateji Geliştirme Başkanlığı. https://sgb.meb.gov.tr

Ministry of Children and Education. (2024). *The Danish education system.* Copenhagen: Ministry of Children and Education. https://eng.uvm.dk

Nielsen, M. E. (2025). *Marshall-planen, 1948–1953*. Danmarkshistorien / Lex. https://danmarkshistorien.lex.dk/Marshall-planen,_1948-1953

OECD. (2009). *Explorations in OEEC history*. France: OECD Publishing. https://doi.org/10.1787/9789264067974-en

OECD. (2023a). *Providing quality early childhood education and care: Results from the starting strong survey 2023.* France: OECD Publishing.

OECD. (2024a). *Results from TALIS starting strong 2024.* France: OECD Publishing.

OECD. (2024b). *Education at a glance 2024: OECD indicators.* France: OECD Publishing.

OECD. (2020). *Education policy outlook in Denmark. OECD education policy perspectives.* France: OECD Publishing.

OECD. (2023b). *Teachers and school leaders as lifelong learners.* France: OECD Publishing.

OECD. (2023e). *PISA 2022 results (Volume I): The state of learning and equity in education*. France: OECD Publishing. https://doi.org/10.1787/53f23881-en

OECD. (2023c). *PISA 2022 results (Volume II): Learning during—and from—disruption*. France: OECD Publishing. https://doi.org/10.1787/a97db61c-en

OECD. (2023d). *PISA 2022 results (Volume III): Creative minds, creative schools*. France: OECD Publishing. https://doi.org/10.1787/765ee8c2-en

Olesen, M. R. (2018). To balance or not to balance: How Denmark almost stayed out of NATO, 1948-1949. *Journal of Cold War Studies, 20*(2), 63-98. https://doi.org/10.1162/jcws_a_00818

Özdemir, İ. (2006). *Education systems in Türkiye and European Union countries.* Ankara*:* Kalkan Matbaacılık.

Pedersen, O. & Szczesinski, J. (2007). *Grundtvig and the Danish folk high school tradition.* Denmark: Danish University of Education Press.

Sözer, E. (1997). *Education in three European countries: Germany, Denmark, and France education systems.* Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

The Folkeskole. (2008). *Danimarka'da ilköğretim.* http://eng.uvm.dk/~/media/Files/English/Fact%20sheets/080101_fact_sheet_the_folkeskole.ashx.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). (2024). *Eğitim istatistikleri, 2024*. Ankara: TÜİK. https://data.tuik.gov.tr

UNESCO Institute for Statistics. (2024). *UIS.Stat database*. UNESCO. https://uis.unesco.org

Ültanır, G. (2000). *Comparative educational management.* Aydın: Eylül Kitap ve Yayınevi.

World Bank. (2024). *World development indicators*. World Bank Group. https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators

Yüceer, D. & Keskin Coşkun, S. (2012). A comparison of the Danish and Turkish education systems. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 31*(1), 325-349.

ETHICAL DECLARATIONS

Research and Publication Ethics

I declare that this article is an original work and was prepared in accordance with the principles of scientific research and publication ethics. The article has not been published elsewhere and is not currently under review by another journal.

All sources used in the study have been cited in accordance with academic standards. I declare that the study does not contain plagiarism, fabrication, falsification, or manipulation of data, and that the research findings have been presented in accordance with the principles of scientific integrity.

Author Contributions

The author single-handedly designed, conducted, and analyzed the study and prepared the report for this article. I have reviewed and approved the final version of the article and agreed to its publication.

Conflict of Interest

I declare that there is no conflict of interest regarding the publication of this manuscript.

Funding

This research did not receive any specific grant, financial support, or funding from any public, commercial, or non-profit funding agencies.

Artificial Intelligence (AI) Usage Disclosure

During the preparation of this manuscript, artificial intelligence tools were used to a limited extent, solely for language editing, translation support, and improving clarity of expression. All translations and language edits produced by AI tools were carefully reviewed and verified by me. AI tools were not used to generate the scientific content, research design, analyses, or academic conclusions of the study. Full academic responsibility for the content of the manuscript rests with me.

Copyright and Permissions

I confirm that all necessary permissions for copyrighted materials have been obtained where required and that the manuscript does not violate any intellectual property rights.

Author Approval

I confirm that I have read and approved the final version of the manuscript and consent to its submission and publication.

ETİK BEYANLAR

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu makalenin özgün bir çalışma olduğunu ve bilimsel araştırma ve yayın etiği ilkelerine uygun olarak hazırlandığını beyan ederim. Makale daha önce herhangi bir yerde yayımlanmamış olup başka bir dergide değerlendirme sürecinde değildir.

Çalışmada kullanılan tüm kaynaklar akademik kurallara uygun biçimde atıflanmıştır. Çalışmanın intihal, veri uydurma, veri tahrifi veya manipülasyon içermediğini; araştırma bulgularının bilimsel dürüstlük ilkelerine uygun şekilde sunulduğunu beyan ederim.

Yazar Katkısı

Çalışmanın tasarlanması, yürütülmesi, analizi ve makalenin raporlama aşamasını tek başına yürütmüştür. Makalenin son hâlini okuyup onayladım ve yayımlanmasını kabul ettim.

Çıkar Çatışması

Bu makalenin yayımlanmasına ilişkin herhangi bir çıkar çatışması bulunmadığını beyan ederim.

Finansal Destek

Bu araştırma herhangi bir kamu kurumu, ticari kuruluş veya kâr amacı gütmeyen kuruluş tarafından finansal olarak desteklenmemiştir.

Yapay Zekâ Kullanım Beyanı

Makalenin hazırlanması sürecinde yapay zekâ araçlarından yalnızca dil düzenleme, çeviri desteği ve anlatım iyileştirmesi amacıyla sınırlı ölçüde yararlanılmıştır. Yapay zekâ araçları tarafından yapılan çeviri ve dil düzenlemeleri tarafımdan dikkatle kontrol edilmiştir. Yapay zekâ araçları çalışmanın bilimsel içeriğinin, araştırma tasarımının, analizlerinin veya akademik sonuçlarının oluşturulmasında kullanılmamıştır. Makalenin içeriğine ilişkin tüm akademik sorumluluk bana aittir.

Telif Hakları ve İzinler

Telif hakkı gerektiren materyaller kullanılmışsa gerekli izinlerin alındığını ve çalışmanın herhangi bir fikrî mülkiyet hakkını ihlal etmediğini beyan ederim.

Yazar Onayı

Makalenin son hâlini okudum, onayladım ve yayımlanmasını kabul ettiğimi beyan ederim.